

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Závislostní chování mladistvých v ústavní a ochranné výchově

Bakalářská práce

Autor: Eliška Beranová
Studijní obor: Speciální pedagogika
Vedoucí práce: Mgr. Martin Kaliba, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Ing. Marta Kozdas, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: Eliška Beranová

Studium: P21P0718

Studijní program: B0111A190019 Speciální pedagogika

Studijní obor: Speciální pedagogika

Název bakalářské práce: **Závislostní chování u mladistvých v ústavní a ochranné výchově**

Název bakalářské práce A): Addictive behavior in juveniles in constitutional and protective care

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměřuje na závislostní chování u mladistvých umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Teoretická část definuje ústavní výchovu a ochrannou výchovu v kontextu edukace jedinců s poruchami chování. Cílem praktické části je zjistit a popsat prevalenci užití jednotlivých typů návykových látek u dané cílové skupiny a provést komparaci s obecnou populací dospívajících.

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 3. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6.

JÁNSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7367-267-6.

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martin Kaliba, Ph.D.

Oponent: Mgr. Ing. Marta Kozdas, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 10.12.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou závěrečnou práci *Závislostní chování mladistvých v ústavní a ochranné výchově* vypracovala pod vedením vedoucího závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 15. 5. 2024

Poděkování

Zde bych chtěla poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Martinu Kalibovi, Ph.D. za jeho laskavý přístup a cenné odborné rady, které mi poskytl v průběhu tvorby bakalářské práce. Rovněž děkuji všem osloveným respondentům za jejich ochotu, bez které by nebylo možné provést výzkumnou část. Dále bych chtěla poděkovat svým nejbližším, rodině a příteli, kteří mě podporovali po celou dobu mého studia.

Anotace

BERANOVÁ, Eliška. *Závislostní chování u mladistvých v ústavní a ochranné výchově*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024, 108 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce s názvem *Závislostní chování mladistvých v ústavní a ochranné výchově* se zabývá problematikou užívání návykových látek mezi mladistvými umístěnými v ústavní a ochranné výchově. Teoretická část poskytuje přehled o systému ústavní a ochranné výchovy, definice procesu umisťování, typech školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Dále jsou zde popsány typy pracovníků v ústavní/ochranné výchově. Práce se rovněž soustředí na problematiku a druhy návykových látek, drogové závislosti, její léčbu a fáze drogové závislosti. Další kapitoly předložené práce jsou věnovány potřebám dětí a přehledu výzkumů zaměřených na užívání návykových látek. Cílem práce je zjistit, jaké návykové látky jsou nejčastěji užívány mladistvými v ústavní a ochranné výchově. Empirická část využívá metodu dotazníkového šetření mezi mladistvými v ústavní a ochranné výchově a studenty středních škol. Dotazníky měly za cíl prozkoumat frekvenci užívání různých návykových látek u obou skupin a zároveň způsoby obstarávání těchto látek mladistvými z ústavní a ochranné výchovy. Výsledky z dotazníkového šetření obou skupin byly vzájemně porovnány.

Klíčová slova

závislostní chování, návykové látky, mladiství, ústavní výchova, ochranná výchova, drogová závislost

Annotation

BERANOVÁ, Eliška. *Addictive behavior in juveniles in constitutional and protective care*. Hradec Králové: Faculty of Education. University of Hradec Králové, 2024, 108 pp. Bachelor Thesis

Bachelor's thesis titled "Addictive Behavior of Juveniles in Institutional and Protective Care" deals with the issue of substance use among juveniles placed in institutional and protective care. The theoretical part provides an overview of the institutional and protective care system, definitions, the placement process, types of school facilities for institutional and protective care, and staff working in institutional and protective care. The thesis further focuses on the issue and types of addictive substances, drug addictions, their treatment, and the phases of drug addiction. Other chapters are devoted to the needs of children and an overview of research focused on substance use. The aim of the thesis is to determine which addictive substances are most commonly used by juveniles in institutional and protective care. The empirical part utilizes a questionnaire survey among juveniles in institutional and protective care and high school students. The questionnaires aim to explore the frequency of use of various addictive substances in both groups, as well as the methods of obtaining these substances by juveniles from institutional and protective care. The results of the questionnaire survey from both groups will be compared.

Keywords

addictive behavior, addictive substances, juveniles, institutional care, protective care, drug addiction

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská/diplomová/disertační závěrečná práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 Ústavní a ochranná výchova	12
1.1 Ústavní výchova.....	12
1.2 Ochranná výchova.....	12
1.3 Umístění do zařízení náhradní výchovné péče.....	13
1.4 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy	14
1.5 Standardy kvality péče v ústavní a ochranné výchově.....	15
1.6 Pracovníci v ústavní a ochranné výchově	16
2 Definice závislosti.....	18
2.1 Drogová závislost.....	19
2.1.1 Léčba drogové závislosti	20
2.1.2 Fáze drogové závislosti.....	21
2.2 Prevence závislostí	22
2.3 Další možné typy závislostí u dětí a mládeže	23
3 Návykové látky	25
3.1 Druhy návykových látek	27
3.2 Protektivní a rizikové faktory.....	29
4 Závislostní chování mladistvých v ústavní a ochranné výchově.....	31
4.1 Mladiství v ústavní a ochranné výchově.....	31
4.2 Potřeby dětí v ústavní a ochranné výchově.....	32
4.3 Nejčastěji užívané drogy v České republice	33
4.4 Návykové problémy u dětí a dospívajících.....	34
4.5 Národní psychedelický výzkum 2019-2021.....	35
4.6 Evropská on-line studie o drogách během COVIDU-19	37
4.7 Průzkum ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy	37
EMPIRICKÁ ČÁST	40
5 Metodologie průzkumu.....	40
5.1 Způsob metody sběru dat	40
5.2 Cíl práce a dílčí cíle.....	41
5.3 Hypotézy	41

5.4	Výzkumná otázka.....	41
5.5	Charakteristika respondentů.....	41
5.6	Analýza výsledků průzkumu a jejich interpretace	42
6	Diskuse a shrnutí výsledků	88
6.1	Komparace se studenty středních škol z rodinné výchovy	91
ZÁVĚR		93
ZDROJE.....		95
SEZNAM PŘÍLOH.....		99

ÚVOD

Závislostní chování představuje problém současné společnosti, který negativně ovlivňuje všechny věkové skupiny, včetně dětí a mladistvých. Problematika závislostního chování u mladistvých je v současné době aktuálním tématem. Zranitelnou skupinou jsou mladiství umístění v zařízeních ústavní a ochranné výchovy, u nichž se častěji vyskytují rizikové faktory spojené s rozvojem závislosti zejména návykových látek.

Během odborné praxe v dětském domově se školou jsme se závislostním chováním spojeným s návykovými látkami u mladistvých v ústavní a ochranné výchově setkali. Vzhledem k závažnosti dané problematiky je třeba se tomuto tématu věnovat a předložená bakalářská práce na něj poskytuje komplexní pohled. Zároveň byla provedena komparace s vrstevníky z rodinné výchovy, aby bylo možné stanovit případné rozdíly v míře výskytu závislostního chování mezi těmito skupinami.

Bakalářská práce byla rozdělena na dvě části, teoretickou a empirickou. V teoretické části bakalářské práce jsou na začátku vymezeny pojmy jako ústavní a ochranná výchova včetně procesu umisťování, typů školských zařízení, pracovníků a standardů kvality péče v ústavní a ochranné výchově. Následně je objasněna problematika návykových látek, jejich druhy, protektivní a rizikové faktory. V dalších kapitolách je popsáno závislostní chování, kde je objasněna drogová závislost její fáze a léčba. Popisujeme také prevence závislosti a další možné typy závislostí u dětí a mládeže. Konec teoretické části je věnován potřebám dětí v ústavní a ochranné výchově a třem výzkumům zaměřených na užívání návykových látek.

V empirické části byl proveden průzkum a vyhodnocení výsledků z provedeného kvantitativního výzkumu. Dotazník byl inspirovaný Evropským modelovým dotazníkem. Dotazník byl prováděn s respondenty z ústavní a ochranné výchovy, a s respondenty ze středních škol z rodinné výchovy. Následně byly výsledky porovnány. Hlavním cílem bylo zjistit, jaké návykové látky jsou nejčastěji užívány mladistvými v ústavní a ochranné výchově. Dílčími cíli bylo získání informací o četnosti užívání návykových látek u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy a možnosti přístupu k těmto návykovým látkám. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány prostřednictvím přehledných tabulek, grafů a slovním hodnocením. V závěru empirické části byly

porovnány získané výsledky od mladistvých z ústavní a ochranné výchovy a studentů středních škol z rodinné výchovy. Toto porovnání přineslo zajímavé poznatky od obou skupin respondentů, které jsou shrnuty v závěrečné části bakalářské práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Ústavní a ochranná výchova

1.1 Ústavní výchova

Matoušek (1999) uvádí, že ústav neboli instituce pochází z latinského slova *instituere* jehož významem je zařizovat či zřizovat. Až později se začal pojem používat ve spojení s budovou, v nichž zařízení sídlí. Ústavní výchova je forma náhradní péče o ohrožené děti. Ohledně ústavní výchovy a péče jsou tři ministerstva, kteří tuto oblast spravují. Jsou to Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Ministerstvo zdravotnictví (MZ).

Švancar (1998, s. 11) definuje ústavní výchovu jako: „...opatření nařizované soudem v občanskoprávním řízení podle zákona o rodině nezletilým do osmnácti let. Nařizuje se v případech, kdy jiné předcházející výchovné opatření, jako např. napomenutí, dohled nad výchovou, svěřením dítěte do péče jiného občana atd. nevedlo k nápravě, nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit.“

Klíčovým úkolem nejen ústavní výchovy, ale i zařízení, které poskytují péči dětem umístěných mimo svou rodinu, je zajištění kvalitních a bezpečných podmínek pro vývoj dětí. Děti by neměly být vystavovány stresovým podmínkám a mělo by jim být umožněno získání důvěry a pozitivních emočních vztahů (Jánský, 2014).

1.2 Ochranná výchova

Fufníček a kol. (2012, s. 116) uvádí: „Ochranná výchova je ukládána soudem a nařizována tehdy, pokud o výchovu mladistvého není náležitě postaráno, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána, nebo vyžaduje-li to prostředí, v němž mladistvý žije, tedy pokud prostředí nezajišťuje předcházení opakování trestné činnosti a má na daného jedince jinak ohrožující vliv.“

Podle Valenty a kol. (2014, s. 145) se ochranná výchova: „...ukládá rozhodnutím soudu v občanskoprávním řízení, spáchá-li dítě mezi dvanáctým a patnáctým rokem věku čin, za který lze dle trestního zákona uložit výjimečný trest...“

Mladistvým se ukládá ochranná výchova mezi patnáctým a osmnáctým rokem. Pokud má dítě zájem, tak může soud prodloužit ochrannou výchovu do jeho devatenácti let. Hlavním důvodem uložení ochranné výchovy je negativní jednání jedinců a činy jedinců, které dosáhly intenzity trestních činů, tzn. protiprávního jednání (Fufníček a kol., 2012).

1.3 Umístění do zařízení náhradní výchovné péče

Pacnerová a kol. (2015, s. 116) uvádí: „Do školských zařízení poskytujících náhradní výchovnou péči při výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy jsou umísťovány děti na základě výchovného opatření (ústavní výchova, ochranná výchova či předběžné opatření) uloženého soudem. Do tohoto typu zařízení náhradní výchovné péče mohou být zařazeny děti ve věku zpravidla od tří do osmnácti let, popř. do ukončení přípravy na budoucí povolání, nebo po nařízení soudu o prodloužení ochranného výchovného opatření do devatenácti let.“

Graf 1: Důvody nařízení ústavní výchovy (Veřejný ochránce práv, 2011, online, s. 41)

Výchovné problémy často souvisejí se záškoláctvím, které je často spojeno se špatnou prací ve vyučování a nepřipraveností. Často se také vyskytuje kombinace těchto důvodů s drobnými krádežemi, například krádežemi peněz nebo mobilních telefonů spolužákům. Výchovné problémy jsou často spojeny s pitím alkoholu, kouřením cigaret a užíváním jiných drog, přičemž nejčastěji se užívá marihuana a méně často pervitin (Veřejný ochránce práv, 2011, online).

Důležitým faktorem je rodičovská zodpovědnost, kdy jde hlavně o celkovou péči a vývoj dítěte ve všech směrech – citový vývoj, tělesný vývoj, rozumový a mravní vývoj. Rodiče mají povinnost pečovat o dítě, usměrňovat dítě v jeho jednání, mít nad ním dohled a odpovídat za jeho chování. Během výchovy dítěte má rodič právo využívat výchovné prostředky, které neovlivní jeho celkový vývoj a neohrozí dítě ve vývoji. Rodiče by měli být pro dítě oporou a být dobrým vzorem pro život a vývoj dítěte. V rámci této kapitoly je popsána sociálně-právní ochrana dětí dle zákona č. 359/1999 Sb. Jedná se o ochranu práv dítěte na správný vývoj a řádnou výchovu. Důležitým faktorem je předcházení ohrožení nebo narušení vývoje dítěte, pokud je narušena funkce rodiny, tak vede k jejímu obnovení. Sociálně-právní ochrana dětí se zabývá případy, které se týkají ohroženého, narušeného vývoje nebo výchovy dítěte. Snaží se ochránit dítě před tělesným a duševním násilím a také před zanedbáváním dítěte (Pacnerová a kol., 2015).

1.4 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Mezi školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy se řadí:

- Diagnostické ústavy
- Dětské domovy
- Dětské domovy se školou
- Výchovné ústavy

Diagnostický ústav má úkoly diagnostické, výchovně vzdělávací, terapeutické, organizační, metodické a koncepční. Příslušnému diagnostickému ústavu poskytují zařízení náhradní výchovné péče informace o změnách počtu umístěných dětí a o účinnosti soudního rozhodnutí. Přemístění z diagnostického ústavu do správně vybraného zařízení závisí na komplexním posouzení v rámci speciálně pedagogického, psychologického a sociálního vyšetření, které provádí pracovníci v daném diagnostickém ústavu. Přímé umístění dítěte do typu zařízení je ovlivněno zdravotním stavem daného dítěte. V diagnostickém ústavu jsou výchovné skupiny, které jsou v počtu čtyř až osmi dětí. Děti, které jsou v diagnostickém ústavu a už nemají povinnou školní docházku jsou v diagnostických třídách, kde se připravují na budoucí povolání a jsou ve výchovných skupinách v počtu čtyř až osmi dětí (Pilař in Žufníček a kol., 2012).

V **dětském domově** jsou umístěné děti od tří let do osmnácti let. Dětské domovy jsou určeny pro výkon ústavní výchovy pro děti bez vážných poruch chování. V dětském domově už nejsou výchovné skupiny, ale rodinné skupiny dětí. V rodinné skupině jsou děti různého věku a pohlaví. Děti jsou ve skupinách vždy nejméně v počtu šesti, nejvíce osmi dětí. Ve většině případů jsou sourozenci umístěni do stejné rodinné skupiny. Dětský domov nemá svoji vlastní školu, děti docházejí do škol v místě či poblíž, kde sídlí dětský domov (Pilař in Žufníček a kol., 2012).

Jánský (2004) ve své knize uvádí, že v **dětském domově se školou** jsou umístěny děti ve věku od šesti let do ukončení povinné školní docházky se závažnými poruchami chování. Toto zatřídění je pro děti, které mají přechodné nebo trvalé duševní poruchy. Dětské domovy se školou jsou speciální školská zařízení, které jsou určeny pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Pro tyto děti je v dětském domově se školou stálá kontrola, a proto nedochází do školy mimo dětský domov. I zde jsou děti rozděleny do rodinných skupin, a to v počtu nejméně pět a nejvíce osm dětí.

Výchovné ústavy jsou pro výkon ochranné výchovy a jsou pro děti starší patnácti let mající vážné poruchy chování. Ve výchovných ústavech jsou výchovné skupiny, ve které jsou jedinci různého věku a pohlaví. Děti jsou ve výchovných skupinách v počtu nejméně pěti a nejvíce osmi dětí. Počet je ovlivněn mírou obtížnosti výchovy dětí. Mohou zde být nejméně dvě výchovné skupiny a nejvíce šest výchovných skupin (Jánský, 2004).

1.5 Standardy kvality péče v ústavní a ochranné výchově

Cílem standardů kvality péče je podpořit péči o děti v ústavní a ochranné výchově nebo ve střediscích výchovné péče. Pomocí aplikovaného výzkumu bylo zjištěno, že standardy kvality péče jsou prospěšné pro vývoj a rozvoj dítěte. Tím je dítěti zajištěno vyšší bezpečí a lepší šance začlenění do společnosti, i návrat zpátky ke své rodině. Všechny tyto standardy kvality péče jsou zaměřeny na hodnoty, které jsou v životě důležité a podstatné (Pacnerová a kol., 2015).

Pacnerová a kol. (2015) uvedla tyto zaměření standardů kvality:

- **Vztah dítěte** – v tomto standardě je popsán vztah k sobě samému, své rodině, blízkým lidem, spolužákům a kamarádům, prostředí, k tělu, škole, věcem = cílem je udržování pozitivních vztahů k sobě a rodině a podpora těchto vztahů.
- **Dítě v kontextu** – místa, rodiny, potřeb, situace = cílem je podpora spolupráce s rodinou, kamarády, snaha podpořit zachování vztahů dítěte, snaha eliminovat přetrhávání vazeb.
- **Dítě jako aktivní tvůrce a účastník procesu** – informovat dítě o jeho rodině, nechat a dát možnost dítěti rozhodovat o činnostech v každém dnu, spolurozhodování s dítětem.
- **Dítě jako součást komunity/obce, nikoli pouze zařízení** – zapojit všechny děti společně do různých aktivit, spojování skupin dětí v zařízeních.
- **Dítě a jeho jedinečnost** – péče o potřeby každého dítěte (individualita), naplnění všech potřeb dítěte (fyzické, sociální).
- **Dítě na cestě k dospělosti** – podpora aktivit, které pomáhají k osamostatnění dítěte, rozvoj aktivit, které vedou k osamostatnění dítěte.
- **Dítě v bezpečí** – auto evaluace (hodnocení) zařízení, komunikace dětí, práce ohledně stížností a nálepkování, ochrana soukromí.

1.6 Pracovníci v ústavní a ochranné výchově

V zařízeních ústavní a ochranné výchovy jsou pracovníci pedagogičtí a nepedagogičtí. Pedagogický pracovník vykonává přímo vyučovací, výchovnou, speciálně – pedagogickou i pedagogickou činnost. Pedagogický pracovník je zaměstnancem státu a vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb. Pedagogický pracovník musí být plně svéprávný, bezúhonný a zdravotně způsobilý. Aby mohl pracovat jako pedagog, tak musí splňovat odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou bude vykonávat. Přímou pedagogickou činnost v zařízeních ústavní a ochranné výchovy vykonává učitel, asistent pedagoga, vychovatel, speciální pedagog – etoped, psycholog (Zákon č. 563/2004 Sb., § 2, odst. 1-2, § 3, odst. 1. písm. a-e).

Mezi nepedagogické pracovníky patří pracovníci škol a školských zařízení, kteří pracují na chodu zařízení jako administrativa, stravování, údržba a služby. Patří mezi ně sociální pracovníci ve školských poradenských zařízení. Sociální pracovník poskytuje služby sociální péče, sociálně právní poradenství, metodickou a koncepční činnost, služby sociální prevence, sociální poradenství, rehabilitace a poskytování sociálních služeb. Sociální pracovník k tomu, aby mohl konat toto povolání musí být svéprávný, mít bezúhonnost a být zdravotně a odborně způsobilý. Nepedagogický pracovník v zařízení ústavní a ochranné výchovy je definován dle zákona č. 108/2006 Sb., § 109-110, odst. 1.

2 Definice závislosti

Závislost lze definovat různými směry, pro detailní rozbor závislosti byla v bakalářské práci použita metodika dle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10). Nešpor (2000) popisuje MKN-10 syndrom závislosti jako skupinu tří jevů: fyziologických, behaviorálních a kognitivních. Při syndromu závislosti jedinec užívá nějakou cizorodou látku tak často, že ji v životě při všem upřednostňuje. Při tomto stavu má jedinec často silnou touhu užívat různé látky (alkohol, tabák, drogy atd.).

Závislost nemusí být vždy pouze na nějaké látce, ale závislost má mnoho druhů. Může být závislost na určité osobě, na sexu, na práci, nakupování, na jídle a patologickém hráčství. Práce je zaměřena na návykové látky u jedinců, kteří jsou v ústavní nebo ochranné výchově. Návykové látky neboli drogy se dělí na legální a nelegální. S legálními drogami se můžeme setkat v obchodech jako drogerie, lékárna, supermarket, trafika atd. Mezi legální drogy se řadí alkohol, tabákové výrobky (cigarety) a léky. Tyto látky jsou často prodejné až od 18 let. K nejznámějším nelegálním drogám se řadí marihuana, hašiš, heroin, pervitin a kokain, které jsou ve společnosti zakázané (MKN-10 klasifikace, online).

Ohledně závislostního chování je důležité vysvětlit pojmy užití, užívání, nadužívání a závislost. Užití neboli experiment je buď jednorázový nebo opakovaný a týká se zejména návykových látek, kdy je látka užitá v určitém věku. Užívání je pojem, který lze definovat jako zkušenost s návykovou látkou opakovaně. Zatímco nadužívání už je pro jedince rizikové užívání. Při nadužívání jedinec užívá legální i nelegální návykové látky ve vyšším množství, což už je velké riziko pro zdraví jedince. Nadužívání už je problémové užívání, kdy jedinec užívá buď legální nebo nelegální návykové látky i přes všechny negativní následky. Poslední pojem ohledně návykových látek je závislost. Při závislosti jedinec užívá návykovou látku bez ohledu na důsledky a vzniká po delším užívání dané návykové látky ve vyšší míře. Při fyzické závislosti probíhá odvykací proces mnohem rychleji než u psychické závislosti, která může trvat až několik měsíců či let (MŠMT, online).

Nešpor (2000) popsal nejčastější znaky a projevy při závislosti. Jako první znak se objevuje **silná touha nebo pocit puzení** po dané látce. V tomto znaku se objevují projevy jako oslabení paměti, zhoršení postřehu, zvýšení tepové frekvence a vyšší aktivita potních žláz. Druhým znakem jsou **potíže v sebeovládání**, kdy si člověk špatně uvědomuje své emoce, sám sebe a vzniká také úzkost a touha po látce. Třetím znakem je **somatický neboli tělesný odvykací stav**, který se u každé látky projevuje odlišně. Čtvrtý znak při závislosti je **růst tolerance**, která v důsledku nižší reaktivity centrálního nervového systému na danou návykovou látku, vykazuje zvýšenou toleranci. Pátým znakem je **zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů**, charakteristické je pro něj zhoršené sebeovládání, toužení po látce a jedinec při závislosti postupně ztrácí zájem o všechno a záleží mu pouze na sehnání a požití drogy. Posledním, a tedy šestým znakem při závislosti je **pokračování v užívání přes jasný důkaz škodlivých následků**. Pokud je závislý jedinec informován o možném problému při užívání návykové látky a on i přesto stále látku užívá, jedná se právě o tento znak.

2.1 Drogová závislost

Drogová závislost začíná jako každá jiná závislost, a to užíváním drogy, tak často, až to vyvolá u jedince potřebu drogu užívat každý den. Stane se z toho závislost, které se nejde jen tak lehce zbavit. U drogové závislosti to začíná tak, že jedinec experimentuje a látku jednoduše vyzkouší, protože chtěl zjistit její účinky. Experimentování není ale vždy jediný důvod, proč dochází ke vzniku závislosti. K závislosti může dojít z důvodu stresu nebo životních změn jedince. Jedním z nejčastějších důvodů je společnost lidí, ve které s jedincem nachází a sama drogy užívá. Následně je touto společností jedinec vtáhnut do problematiky drog a sám se stává závislým. Drogová závislost vede k mnoha negativním příznakům a následkům. Nejprve dochází ke snížení schopnosti přirozeně jednat a reagovat na běžné situace. V kritičtějších stádiích dochází k narušení základních, společenských a životních činností. V posledních stádiích už dochází k selhání funkcí tělesných orgánů. Těžká drogová závislost v mnoha případech končí smrtí (Branické sanatorium Moniky Plocové, online).

Stanoev (2015) popisuje drogu jako látku, která má psychotropní účinek a projevuje se stavem vědomí po požití drogy. Každá droga má v sobě potenciál závislosti, ale dělí se způsobem působení drogy na vědomí jedince. Pokud se zaměříme na sociální důsledky

závislosti, tak je můžeme rozlišit na dvě fáze, a to **výrazné snížení schopnosti plnit sociální role a sociální exkluze**. V první fázi dochází ke snížení schopnosti plnit role jako student, zaměstnanec, rodiče či partner. Zatímco v druhé fázi se již jedná o sociální vyloučení, které může vést k nezaměstnanosti, bezdomovectví, kriminálnímu jednání a dalším sociálně patologickým jevům. V procesu drogové závislosti dochází ke klíčovému momentu, a to, když si jedinec uvědomuje, jaké má negativní abstinenční příznaky při absenci dané drogy. Jedinci mají tedy touhu po droze, protože se snaží vyhnout negativním abstinenčním příznakům.

2.1.1 Léčba drogové závislosti

Při léčbě drogové závislosti se nejprve musí přiznat problém a vytvořit náhled na danou situaci jedince. Pokud má jedinec varovné příznaky měl by ihned vyhledat pomoc, protože pokud je přehlídí, tak může dojít k selhání funkce tělesných orgánů a dalším negativním následkům. Existují dvě základní metody k léčbě drogové závislosti, a to **léčba farmakologická a psychologická léčba**. **Psychologická léčba** se zakládá na léčbě v terapeutické skupině a na psychoterapii. V psychoterapii se jedinec učí snášet a zvládat krizové situace bez drog a zároveň se lépe zapojí zpátky do společenského života, k tomu slouží psychoterapie v terapeutické skupině. Při psychologické léčbě se jedinci postupně snižují dávky drog na minimum. Postupně si tělo zvykne na snížení dávky drog a mělo by dojít přirozeně k obnovení běžného režimu, probíhajícího před drogovou závislostí. Důležitým faktorem je také začlenění jedince do společnosti, která sama drogy neužívá a zároveň je třeba efektivně využívat čas novými koníčky. V případě návratu jedince do původní drogově závislé společnosti, dochází k jeho drogové remisi. Ve **farmakologické léčbě** je prováděna detoxikace, což je pomalé snižování dávek jako v psychologické léčbě. V druhém kroku se ve farmakologické léčbě provádí substituce. Substituce znamená, že se droga (látka) nahradí další látkou, která je méně škodlivá. Tuto látku jedinec užívá do okamžiku, kdy je pod lékařským dohledem shledáno, že již není třeba v jejím užívání pokračovat (Branické sanatorium Moniky Plocové, online).

2.1.2 Fáze drogové závislosti

Drogová závislost má několik fází. Jako první je fáze **experimentální**, u které celá drogová závislost začíná. V této fázi má nejprve jedinec pocity euforie a štěstí. Má pocity, které doteď neměl, bohatší sny a je optimistický. Následně dochází k častému střídání nálad a jedinec začíná být lhostejný ke všemu. V této fázi drogy ještě nedochází k významnému fyzickému poškození těla. Jedinec má takzvaně ideální svět a myslí si, že mu drogy pomáhají, protože se s nimi cítí lépe. Zde jedinec ve většině případů nepřestane brát drogy, protože se s nimi cítí lépe a prožívá s nimi více pocitů štěstí (Národní zdravotnický informační portál, online).

Druhá fáze se nazývá **sociální užívání** a občas se této fázi říká „víkendové braní drogy“. V této fázi už jsou patrné projevy závislosti na drogách. Braní drog je ve fázi sociálního užívání zdrojem problémů. Jedinec si myslí, že má všechno pod kontrolou a má pocit, že může s drogou skončit kdykoliv bude chtít. Jedinec si nachází nové přátele, kteří jsou také závislí na drogách a často začínají mít problémy v rodině, práci a ve škole. Jedinec začíná mít po užití drog bolesti hlavy, deprese, stres, nespavost a má problémy soustředit se, přemýšlet a celkově se jedinci zhoršuje paměť. Často se v této fázi začínají objevovat konflikty s rodinou a okolím, kvůli kterým pak jedinec lže a vymlouvá se (Národní zdravotnický informační portál, online).

Ve třetí fázi už má jedinec **problém, ztrácí kontrolu nad drogou** a užívání drog a alkoholu se stává problémem. Mohou se zde objevit problémy ve vztazích, v zaměstnání, finanční problémy, se kterými mohou být spojené krádeže. Jedinec začíná řešit své výrazné problémy drogami, které často končí ztrátou zaměstnání, vyloučení ze školy, ztrátou rodiny a blízkých přátel. V této fázi je pro jedince obtížné přestat brát drogu, protože se stává již na drogách závislý (Orlando Recovery Center, online).

Čtvrtá fáze už je přímo **závislost**. Pro závislého jedince není možné přestat užívat drogu sám, protože je to pro něj nebezpečné a může dojít k fatálnímu selhání lidského organismu. Náhlé vysazení drog se může projevovat halucinacemi, záchvaty i srdečním selháním, které může mít za následek smrt. Často jedinec žije ve špatných sociálních podmínkách a je vyčerpaný. Léčba musí probíhat pod odborným lékařským dohledem (Orlando Recovery Center, online).

2.2 Prevence závislostí

Prevence závislostí se dělí na tři základní kategorie, jedná se o **primární, sekundární a terciární prevenci**. V každé kategorii se zaměřuje prevence na něco jiného, aby se zabránilo závislosti. V primární prevenci je cílem zabránit nemoci, předtím, než vznikne. Sekundární prevence se provádí po vzniku nemoci, ale nemoc ještě nezpůsobila poškození. Cílem poslední terciární prevence je předejít dalším poškozením, které by mohla nastat. **Primární prevence** je nejdůležitější ze všech prevencí. Nejde zde jen o to, předejít užívání návykových látek, ale také oddálit užívání do pozdějšího věku člověka. Experimentování s návykovými látkami se v primární prevenci snažíme omezit nebo nejlépe zastavit (Nešpor, 2000).

Nešpor (2000, s. 134) popisuje zásady pro efektivní primární prevenci při závislosti.

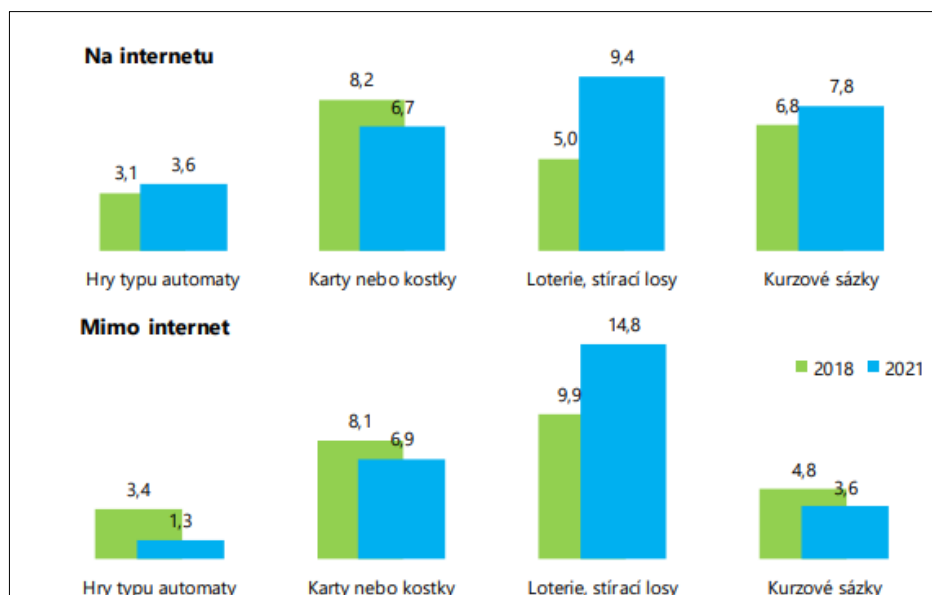
- *„Program začíná, pokud možno brzy a odpovídá věku.*
- *Program je malý a interaktivní.*
- *Program zahrnuje podstatnou část žáků.*
- *Program zahrnuje získávání relevantních sociálních dovedností a dovedností potřebných pro život, včetně dovedností odmítání, zvládání stresu atd.*
- *Program bere v úvahu místní specifika.*
- *Program využívá pozitivní vrstevnické modely.*
- *Program zahrnuje legální i nelegální návykové látky.*
- *Program zahrnuje i snižování dostupnosti návykových rizik i poptávky po nich.*
- *Program je soustavný a dlouhodobý.*
- *Program je komplexní a využívá více strategií.*
- *Program, počítá s komplikacemi a nabízí dobré možnosti, jak je zvládat.“*

Primární prevence má za cíl předejít užívání drog a oddálit setkání s drogou. V primární prevenci jde také o to, ovlivnit chování populace tak, že když začne návykové látky užívat, aby je populace užívala co nejméně rizikově. Cílová skupina jsou v primární prevenci lidé, kteří návykové látky neužívají (dosud). Cílem **sekundární prevence** je snížit jakoukoliv poptávku po návykové látce, kterou jedinec užívá. Zde jde o to, zastavit užívání návykové látky nebo snížení užívání návykové látky. Cílovou skupinou jsou v sekundární prevenci lidé, kteří návykové látky již užívají. Poslední, a tedy

terciární prevence je zaměřená na opatření a programy zaměřené na snižování nepříznivých zdravotních důsledků užívání návykových látek. Terciární prevence je v tomto případě minimalizace rizik. Cílovou skupinou jsou zde lidé, kteří už jsou drogově závislí a ohrožují své zdraví (Radimecký a kol., 2007).

2.3 Další možné typy závislostí u dětí a mládeže

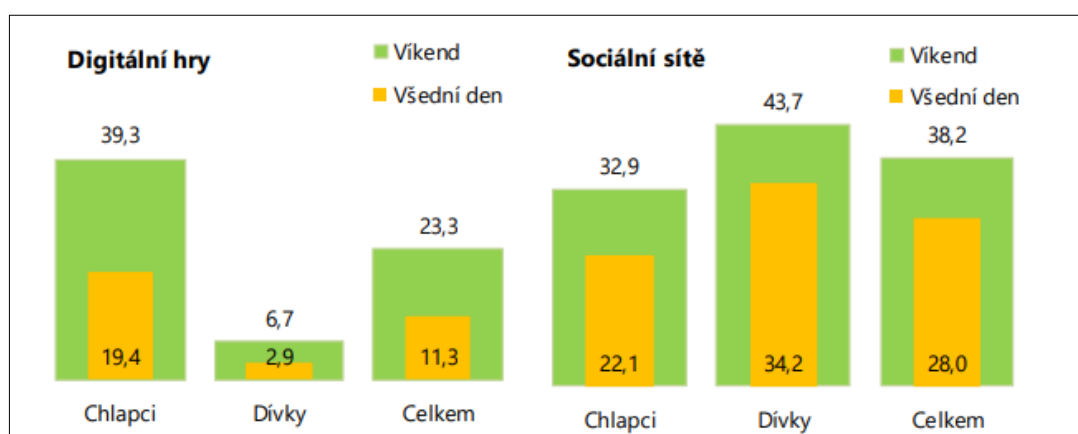
Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti vydalo v roce 2023 souhrnnou zprávu o závislostech v České republice 2022. V této zprávě je kapitola o dalších možných závislostech u dětí a mládeže. Mezi jednu z nejčastějších závislostí u dětí a mládeže je závislost na hraní hazardních her. Bylo zjištěno, že za posledních 12 měsíců hrálo v roce 2021 hazardní hry na internetu i mimo internet celkem 30 % 15-19letých jedinců. Nejvíce jedinců až 20 % hrálo loterie a nejméně 4 % hrálo na automatech. Objevily se zde i hry jako kurzové sázení a kasinové hry (kostky, karty). Podle studie ESPAD 2019 hrálo hazardní hry 2-3 % 16letých chlapců a byl to 4x vyšší podíl než u dívek. Bohužel se prevalence hraní hazardních her v populaci 16letých nemění a zůstává na stejné úrovni (Souhrnná zpráva o závislostech v České republice, 2022, online).

Graf 2: Hraní hazardních her na internetu mezi 15-19letými studenty ZŠ – studie UPOL 2018 a 2021 v % (Souhrnná zpráva o závislostech, 2022, online)

Dle grafu je jasné, že se na internetu hraní hazardních her u studentů ve věku 15-19 let za roky 2018-2021 změnilo. Za tyto tři roky se zvýšil počet hraní hazardních her na internetu, protože je to pro studenty rychlejší a závislostnější přístup. Počet se pouze snížil u hraní karet a kostek na internetu. Mimo internet se u studentů zvýšil počet loterií a stíracích losů a ostatní hazardní hry se snížily (Souhrnná zpráva o závislostech v České republice, 2022, online).

Druhou nejčastější závislostí u dětí a mládeže je závislost na digitální technologii, sociální sítě a internet. Podle souhrnné zprávy o závislostech tráví 4 a více hodin denně na digitálních technologiích přibližně 15-25 % dětí ve věku 11-15 let a 10-15 % dospívajících ve věku 15-19 let. Na sociálních sítích bylo zjištěno, že tráví 4 a více hodin denně 25-30 % dětí a 45-50 % dospívajících, což je více než na digitálních technologiích. Nejčastěji si profily na sociálních sítích zakládají děti už v letech 11-12 (Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022, online).

Graf 3: Nadměrné trávení času (4 a více hodin denně) hraním digitálních her na sociálních sítích, ve všední den a o víkendu – studie ESPAD 2019 v % (Souhrnná zpráva o závislostech, 2022, online)

Na grafu je vidět, že více dětí a mládež tráví čas na sociálních sítích. O víkendu tráví děti a mládež (38,2 %) na sociálních sítích. Nejvíce času tráví na sociálních sítích o víkendu dívky (43,7 %), ale na digitálních hrách tráví čas pouze 6,7 % dívek. Rizikové hraní je 2-3krát vyšší u chlapců, ale výskyt rizikového užívání sociálních sítí je 1-2 krát vyšší u dívek. Sociální sítě jsou v dnešní době fenomén, a to hlavně u dětí a mládeže, a proto se u nich už v mladém věku rozvíjí tato závislost (Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022, online).

3 Návykové látky

Návykové látky patří mezi psychoaktivní látky, které se rovněž označují jako chemické látky a působí na centrální nervovou soustavu jedince. Tyto návykové látky působí na jedince a způsobují dočasné změny chování, vědomí, vnímání a změny nálad. Při závislostním chování na návykových látkách mají látky dopad na psychický a fyzický stav jedince v souvislosti s druhem návykové látky, její frekvencí, délkou užívání a typem závislostního chování (MŠMT, online).

U závislostního chování existuje syndrom závislosti, který se dále dělí. Syndrom závislosti může být na určité látce, třídě látek nebo na celou řadu látek. Rozdělení syndromu závislosti MKN10 je F10-F19 – Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek, viz níže. Syndrom závislosti se nachází vždy pod číslem 2 (MKN-10 klasifikace, online).

Rozdělení syndromu závislosti:

- F10.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním alkoholu.
- F11.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním opioidů.
- F12.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním kanabinoidů.
- F13.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním sedativ nebo hypnotik.
- F14.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním kokainu.
- F15.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním jiných stimulantů, včetně kofeinu.
- F16.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním halucinogenů.
- F17.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním tabáku.
- F18.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním prehavých rozpouštědel.
- F19.2 Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním více drog a jiných psychoaktivních látek (MKN-10 klasifikace, online).

V roce 2022 dne 1. ledna vstoupila v platnost 11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-11). Tato revize byla připravena organizací WHO (World Health Organization /Světová zdravotnická organizace). V České republice je aktuálnější verze MKN-11

k dispozici pouze ve verzi pracovního náhledu. Tento náhled prezentuje pouze obsah MKN-11. V MKN-11 jsou popsány poruchy způsobené užíváním návykových látek. Tentokrát je tato kapitola pod kódem 6C40-6C4Z. Všechny zmíněné látky mohou při pokračujícím užívání vyvolat závislost a způsobit poškození duševního dále také fyzického zdraví. Oproti MKN-10 je vidět, že je MKN-11 v části poruch způsobené užíváním návykových látek rozšířenější (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, online).

Rozdělení poruch způsobených užíváním návykových látek:

- 6C40 – Poruchy způsobené užíváním alkoholu.
- 6C41 – Poruchy způsobené užíváním konopí.
- 6C42 – Poruchy způsobené užíváním syntetických kanabinoidů.
- 6C43 – Poruchy způsobené užíváním opioidů.
- 6C44 – Poruchy způsobené užíváním sedativ, hypnotik nebo anxiolytik.
- 6C45 – Poruchy způsobené užíváním kokainu.
- 6C46 – Poruchy způsobené užíváním stimulantů včetně amfetaminů, metamfetaminu nebo metkatinonu.
- 6C47 – Poruchy způsobené užitím syntetických katinonů.
- 6C48 – Poruchy způsobené užíváním kofeinu.
- 6C49 – Poruchy způsobené užíváním halucinogenů.
- 6C4A – Poruchy způsobené užíváním nikotinu.
- 6C4B – Poruchy způsobené užíváním těkavých látek.
- 6C4C – Poruchy způsobené užíváním MDMA nebo podobných látek, včetně MDA.
- 6C4D – Poruchy způsobené užíváním disociačních drog včetně ketamin, fencyklidinu.
- 6C4E – Poruchy způsobené užíváním jiných specifikovaných psychoaktivních látek včetně léků.
- 6C4F – Poruchy vyvolané kombinací určených psychoaktivních látek včetně léků.
- 6C4G – Poruchy způsobené užíváním neznámých, neurčených psychoaktivních látek.
- 6C4H – Poruchy způsobené užíváním nepsychoaktivních látek.

- 6C4Y – Jiné určené poruchy způsobené užíváním návykových látek (WHO, online).

3.1 Druhy návykových látek

Mezi návykové látky je řazeno nepřeborné množství přírodních a synteticky vyráběných látek. Nejčastěji jsou užívány: Alkohol, tabák, nikotin, opioidy a opiáty, stimulanty, halucinogeny, konopné drogy, analgetika, těkavé látky aj.

Kalina (2003) uvádí **alkohol** (ethanol, ethylalkohol) jako jednu z nejznámějších návykových látek. Výroba alkoholu probíhá chemickým procesem alkoholové kvašení ze sacharidů. Nadměrná konzumace alkoholu bývá označovaná jako alkoholismus. Při větším množství alkoholu se mohou objevit psychoaktivní účinky jako zhoršený zdravotní stav, bolesti hlavy, deprese, úzkosti a mnoho dalšího. Mezi alkohol jsou řazeny lihoviny, piva, vína a další možné nápoje s různým obsahem čistého ethanolu.

Další návykové látky jsou **opioidy a opiáty**, jedná se o tlumivé látky s výrazným euforickým efektem. V lékařství se používají opioidy jako nejsilnější léky proti bolesti nebo kašli. Opioidy a opiáty mají vysoký potenciál pro vznik závislosti somatického typu. Do této skupiny návykových látek patří heroin, metadon, morfin, kodein, tramadol. Účinek opioidů a opiátů jsou euforie, sedací (navození psychického a motorického klidu) a útlum dechu (Kalina, 2015).

Tabák užívá v České republice přibližně 30 % osob ve věku nad patnáct let. Nejčastější tabákové výrobky jsou cigarety, žvýkáci tabák a šňupací tabák. Účinky tabáku jsou zvětšená soustředivost, bdělost, potlačuje agresivitu. **Nikotin** je silně návykový a nachází se zejména v tabáku a po celém světě je zneužíván jako droga, protože má stimulační účinky (Kalina, 2015).

Stimulancia neboli stimulační látky jsou látky, které zvyšují aktivitu centrálního nervového systému (CNS). Účinky jsou zejména zkracující spánek, snížení únavy, zvýšení bdělosti a myšlení a snížení chuti k jídlu. Do této skupiny je řazen kokain, pervitin, nikotin, kofein aj. **Halucinogenní drogy** je skupina drog, která je nejvíce vědecky zkoumaná. Patří sem několik druhů látek, nejznámější jsou LSD, durman a psilocybin, který je obsažen v lysohlávkách. Mezi účinky se řadí nevolnost, závratě,

neklid, mírný třes, zvýšený krevní tlak a tep a neschopnost ovládat motoriku. **Konopné drogy** jsou látky, které jsou vyrobené z konopí. Jedná se zejména o delta-9-trans-tetrahydrocannabinol (THC), cannabidiol (CBD), cannabinol (CBN), které mění úroveň psychické činnosti. Při požití se objevují emoční změny jako nápadná veselost, skleslost, pocit hladu, poruchy myšlení aj. Do této skupiny můžeme zařadit marihuanu a hašiš (Kalina, 2003).

Kalina (2015) uvádí další návykové látky **analgetika a sedativa**, které se používají jako léky proti bolesti a zklidňující léky. Do této skupiny můžeme zařadit aspirin, paracetamol, ibuprofen. **Těkavé látky** jsou chemické látky, které se nejčastěji vyskytují v rozpouštědlech, lepidlech, ředidlech, benzínu aj. Mezi účinky patří poruchy vnímání, halucinace, nevolnost, svalové bolesti, agresivita a mnoho dalších. **Extáze** neboli **MDMA** (3,4-metylendioxymetamfetamin) je návyková látka, jejíchž účinky jsou neklid a mírná zmatenost v první fázi a dále halucinace, snížení stresu, zvýšená komunikativnost, nevolnost, nechutenství jsou v druhé fázi MDMA.

V rámci empirické části bakalářské práce byl proveden průzkum na vybraných návykových látkách: kratom, nikotinové sáčky, jednorázové elektronické cigarety a HHC. **Kratom** je jedna z nejrozšířenějších látek mezi mládeží a je možné ho zakoupit v tabletách nebo v tekutém extraktu. Kratom je psychoaktivní látka z rostliny *Mitragyna speciosa*, která roste v Jihovýchodní Asii. Jeho účinky jsou srovnatelné s účinky kokainu nebo pervitinu. **Nikotinové sáčky** jsou malé bílé pytlíčky, které se vkládají do úst. Obsah pytlíčku je naplněn celulóзовými vlákny, která jsou napuštěna látkami (nikotin), jež se uvolňují v ústech. Účinky jsou zlepšení nálady, zrychlení pohybu střev, zvýšené napětí a zhoršené soustředění. **Jednorázové elektronické cigarety** jsou zvláštní typ e-cigaret, které jsou na jednorázové použití. Jednorázová elektronická cigareta přetrvá většinou na 500-700 použití, ale záleží na druhu. Jsou mnohem levnější volbou než tradiční cigarety. Tyto jednorázové elektronické cigarety mohou být s nikotinem i bez (Šance Dětem, online).

HHC se vyskytuje v malém množství v konopí. Jedná se o chemicky upravené THC, kdy procesem hydrogenace dochází k chemické přeměně na hexa-hydro-kannabinol tedy HHC. Mezi nejčastější produkty z HHC jsou sladkosti, květy, oleje/kapky a vaporizéry. Účinky HHC jsou úzkost, redukce bolesti, relaxační pocit, nespavost,

závratě, zvýšená chuť k jídlu aj. V České republice platí zákaz prodeje od 1. března 2024 (Seznam Zprávy, online).

3.2 Protektivní a rizikové faktory

Miovský a kol. (2010) uvádí, že **protektivní (ochranné) faktory** snižují pravděpodobnost vzniku určitého onemocnění. Cílem je, aby bylo více protektivních faktorů než rizikových faktorů. U lidí, kteří mají více protektivních faktorů je nižší pravděpodobnost vzniku závislosti na návykových látkách. Protektivní faktory jsou rozděleny do šesti oblastí. **Individuální oblast**, ve kterých jsou důležité vztahy k sobě samému, vlastní emoce, sociální dovednosti, školní dovednosti a flexibilita. V **rodinné oblasti** se nachází podpora rodičů, soudržnost rodičů a celkově stav rodiny, vztahy v rodině, komunikace v rodině. K tomu můžeme zařadit **vrstevnické vztahy** včetně zájmů, aktivit, komunikace a podpory. Další oblast je **školní/pracovní**, která se pojí s prostředím školy, vztahy s učiteli, participace a prevence žáků a rodičů. Další oblast je **komunitní**, do které se řadí organizace na podporu mládeže, podpora duchovního rozvoje, evaluace rizikového chování. Poslední oblast je **oblast společnosti a životního prostředí**, ve které jsou pozitivní hodnoty a normy, finanční podpora, preventivní programy a vzdělávání.

Protektivní faktory neboli ochranné faktory jsou ty, které zmírňují dopad a účinky rizikových faktorů. Jsou brány jako samostatné jevy, které působí na rozvoj rizikového chování přímo nebo ovlivňují působení rizikových faktorů. Protektivní faktory nemusí v každém případě jedince ochránit od rizikového chování. Rizikové faktory jsou výzkumem ověřené činitele nebo podmínky, které jsou pravděpodobné k výskytu rizikového chování u jedince. Není vždy automatické, že přítomnost rizikového faktoru povede k projevení rizikového chování (Národní ústav pro vzdělávání, online).

V **rizikových faktorech** se nacházejí úplně stejné oblasti jako v protektivních faktorech, ale určují rizika. V individuální oblasti jsou úzkosti, nízké sebevědomí, hostilita, traumatické zážitky a začátky rizikového chování. **Rodinná oblast** je zaměřená na zneužívání alkoholu, drog, gambling, chudoba, nezaměstnanost, konflikty v rodině včetně hrubosti a násilí. K rodinné oblasti patří **vrstevnické vztahy**, ve kterých je vrstevnický tlak a odmítnutí či vyřazení z vrstevnické skupiny. Ve **školní a pracovní**

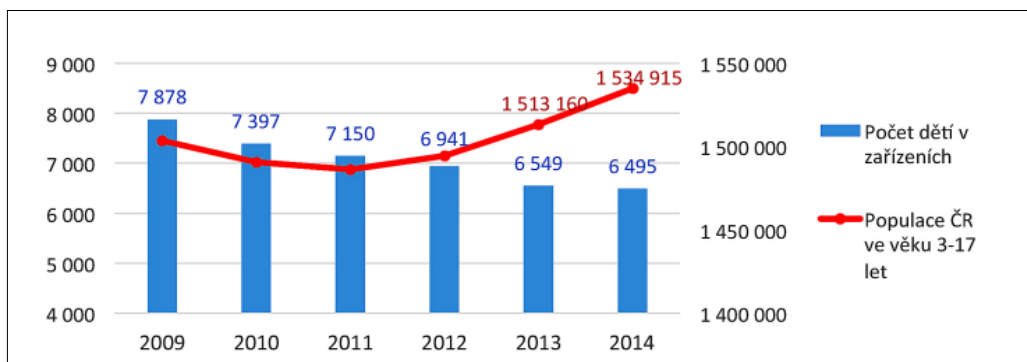
oblasti můžeme najít školní selhávání, negativní školní klima, agresivita, odborná nepřipravenost pedagogů. **Komunitní oblast** obsahuje rozvoj užívání drog, alkoholu, gamblingu, odcizení lidí, ztráta vzdělávacích příležitostí a nedostatečná nabídka volnočasových aktivit. Poslední oblast je **oblast společnosti a životního prostředí**, ve kterých se nachází nedostatek finanční podpory pro preventivní aktivity a malá podpora vzdělávání (Miovský a kol., 2010).

4 Závislostní chování mladistvých v ústavní a ochranné výchově

4.1 Mladiství v ústavní a ochranné výchově

Pojem mladiství se používá v trestním právu, ale trestný čin je nahrazen termínem provinění. Dle zákona 218/2003 Sb., (§ 2, odst. 1, písm. c) je mladistvým ten: „*kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku; má se za to, že mladistvým je i ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok věku, ale u něhož není možné bez důvodné pochybnosti určit, že v době spáchání provinění překročil osmnáctý rok věku.*“

V zařízeních ústavní a ochranné výchovy se věk dětí umístěných v těchto zařízeních posunuje ke staršímu. Nejvíce se zde nacházejí děti ve věku povinné školní docházky do patnácti let. U osob starších 18 let se nárůst za poslední roky zdvojnásobil. Tyto osoby už mají za sebou povinnou školní docházku a připravují se na budoucí povolání. Vzdělání dětí umístěných v zařízení ústavní a ochranné výchovy ovlivňuje míru uplatnění na trhu práce (Pacnerová a kol., 2016).

Graf 4: Počet dětí v zařízeních ÚV/OV a v populaci (Pacnerová a kol., 2016)

V roce 2014/15 necelá 2 % dětí studovala na vysoké škole nebo na vyšší odborné škole a celkově se počet studentů zvýšil. Od roku 2009 počet dětí v zařízeních zvolna klesá z počtu 7621 v roce 2005/2006 klesl počet na 6495 v roce 2014/2015 (Pacnerová a kol., 2016).

4.2 Potřeby dětí v ústavní a ochranné výchově

Pacnerová a kol. (2016) sdělují, že základem v zařízeních ústavní a ochranné výchovy jsou potřeby dětí. Důležité jsou edukační potřeby dětí, ale zároveň jsou důležité také potřeby emocionální, sociální, kognitivní a profesní. V oblasti emocionální podpory mají děti nejvíce problémů ve dvou oblastech – **zvládání emocí a stresu**. Děti neumí rozpoznat své emoce a porozumět emocím druhých lidí. Mají neschopnost zacházet se svým hněvem a se stresem. K emocionální oblasti můžeme zařadit vrstevnickou oporu, že pokud jsou lepší vztahy se spolužáky, tím lepší je prožívání školy a učení. Proto jsou pro cílené sebevnímání a sebehodnocení využívány vrstevnické aktivity a pozitivní zážitky. V oblasti kognitivní podpory a rozvoje je popsáno, jak dítě vnímá své chování. V kognitivním procesu dítě zpracovává informace o druhých lidech, o sobě a okolním světě. Důležité v této oblasti je rozvíjení svých znalostí a získávání zkušenosti s vlastním chováním. Je tu snaha **posílit přístup cílové skupiny ke vzdělávání a vzdělanosti**, a hlavně jim dát **náhled na své chování**. Děti mají častěji problémy nejen s chováním, ale i s učením. Škola to nejčastěji řeší vyloučením, čímž se zvyšuje riziko, které omezuje přístup dítěte s poruchou chování ke vzdělání. Je potřeba, aby děti považovaly školu za důležitou pro úspěch a budoucí život. K této oblasti patří také adaptace na obtížné životní situace. Pro děti s poruchou chování je adaptace obtížná. Mají problém se vyrovnat s problematickou situací a tím i s adaptací. Oblast kognitivní podpory se zaměřuje na rozvoj potenciality a orientace v osobním životě.

Vágnerová (2008) píše, že je důležité zmínit motivy nežádoucího chování, které slouží k uspokojování některých potřeb u dětí v ústavní a ochranné výchově. **Potřeba citové jistoty a bezpečí** může být vnímána jako vazba dítěte na nějakou špatnou společnost lidí, kde přijímá jejich hodnoty a normy. Dítě vnímá tuto skupinu lidí jako jediné blízké a chová se tak podle nich. **Potřeba stimulace** je potřeba vzrušení u dětí a mladistvých, kteří neznají jiné způsoby, jak se bavit nebo se nudí. Následně se chovají asociálně. Dalším motivem může být **potřeba úniku z aktuálně tíživé, ohrožující situace**, kdy dítě volá o pomoc. **Potřeba získat žádoucí materiální prostředky** je u dětí potřeba vlastnit něco, co potvrzuje nějakým způsobem prestiž jako značkové oblečení, boty apod. Všechny tyto potřeby mohou být u dětí a mladistvých motivací k nežádoucímu chování.

Další je sociální oblast, ve které probíhají různé sociální interakce a je zde intervence. Tato oblast se zaměřuje na vnímání vztahů. V rodinném vztahu je důležitá **opora**, srozumitelný a velice **pevný vztah**. Díky kontaktu dítěte s rodinou se zlepšuje intervence. Pokud má dítě problémový vztah s rodinou, navyšuje se tak u dítěte problémové chování. Pro děti jsou v sociální oblasti nejdůležitější jejich vrstevníci, protože jsou pro ně sociální oporou. Jestliže je opora nedostatečná, tak se u dítěte objeví negativní představy, které mohou vážně ovlivnit adaptační strategii. Poslední oblastí je profesní příprava, která se zaměřuje na **pracovní začlenění v dospělosti**. Pracovní začlenění ovlivňuje kvalitu života a zajišťuje finanční nezávislost. Proto je důležitá **podpora posilování a provázení při překonávání bariér v cestě za profesí**. Nejedná se jen o profesi, ale také o způsob komunikace, tvořivost, samostatnost v rozhodování a důslednost. Proto je třeba dbát na specifické potřeby dítěte a motivovat ho k přípravě na povolání. Posilovat jeho dovednosti a kompetence (Pacnerová a kol., 2016).

4.3 Nejčastěji užívané drogy v České republice

V mladém věku častěji a rychleji dochází k závislosti na rozdíl od starší populace. Dospívající mládež má nejvyšší míru rizika k závislosti na drogách. Drogy a jejich dostupnost je stále téma, které je potřeba řešit. Jejich dostupnost je vysoká a výroba nelegálních drog v Evropě i ve světě stále roste. Za rok 2022 byla nahlášeno 41 nových drog a s tímto rokem činí celkový počet drog 930. V Evropské zprávě o drogách z roku 2023 se více šíří rizika drog. Je nutné neustále upozorňovat na možné zdravotní rizika právě spojené s novými látkami/drogami (Vláda České republiky, 2023, online).

Sobotková (2014) píše, že mezi nejčastější návykové látky/drogy užívané v ústavní a ochranné výchově jsou alkohol, tabák a konopné drogy. Tyto drogy jsou nejen populární mezi mládeží, ale také jsou pro ně snadno dostupné. Já sama jsem byla na praxi v Dětském domově se školou v Chrudimi a z návykových látek/drog tam byly časté cigarety, elektronické cigarety, žvýkáci tabák a LYFT tabák (nikotinové sáčky). Alkohol, tabák a halucinogenní (konopné) drogy jsou popsány v kapitole o návykových látkách, a jsou v České republice nejčastěji užívané.

Evropská komisařka Ylva Johansson říká: „*Organizovaná trestná činnost související s drogami představuje pro společnost velkou hrozbu a jsem hluboce znepokojena tím, že látky, které se dnes v Evropě užívají, mohou být ještě škodlivější pro zdraví než v minulosti.*“ (Vláda České republiky, 2023, online)

4.4 Návykové problémy u dětí a dospívajících

Návykové problémy u dětí a dospívajících se vytváří mnohem rychleji než u dospělých. U dospívajících se objevuje více otrav, a to kvůli menší zkušenosti a riskování. Je zde větší riziko nebezpečného jednání pod vlivem návykové látky. Objevuje se u nich zaostávání v psychosociálním vývoji v oblasti sebekontroly, vzdělání a sociálních dovedností. Dospívající často více experimentují a mají díky tomu větší problémy se školou, rodinou, přáteli, trestnou činností. Často užívají široké spektrum návykových látek a více návykových látek najednou. K návykovým problémům u dětí a dospívajících se spojují také rizika návykových látek (Nešpor, 2000).

Sobotková (2014) informuje, že v České republice se mládež poprvé setká s drogou okolo 13–15 let věku, je to přesně 25 % mládeže. V léčebnách bylo za rok 2000 zaregistrováno 3 964 osob ve věku 15–39 let, a do roku 2011 vzrostl počet na 9 284 osob. Z toho převažovali muži 68 % oproti ženám 32 % (nějaké osoby neuvedli pohlaví). Během průzkumu v České republice týkající se věkové skupiny 15-19 let, mělo zkušenost s nelegální drogou až 250 000 osob a opakovanou zkušenost až 100 000 osob, z toho více chlapců než dívek. Rizikové chování je spojeno v adolescentním věku s konzumací alkoholu, cigaret a dalšími zkušenostmi s drogami. Často je to podle typu vrstevníků a jejich způsobem trávení volného času.

Sobotková (2014, s. 87) uvádí: „*Z mezinárodního průzkumu HBSC (Health Behaviour in School-aged Children – Mezinárodní výzkumná studie a životním stylu dětí a školák) v roce 2010 vyplývá, že alespoň jednou v životě vyzkoušelo v ČR konopné látky 30,5 % žáků devátých tříd, v posledním roce a to bylo 21,5 % a v posledním měsíci 10,9 % žáků devátých tříd rozdíl mezi chlapci a dívkami velmi malý.*“

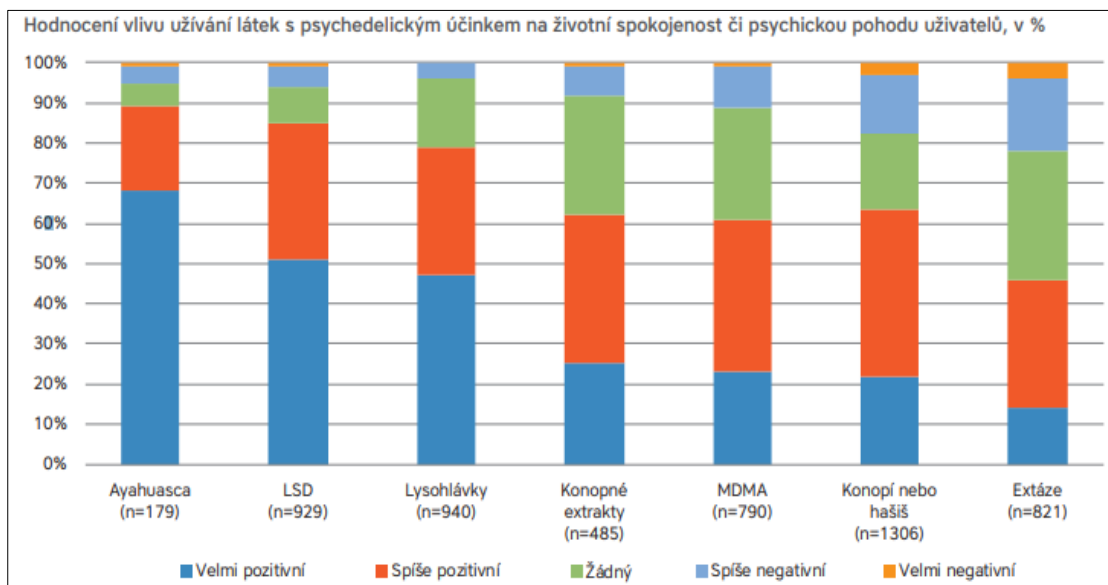
V současné době se dle průzkumu objevují zkušenosti už u dětí v šestých třídách zejména s alkoholem a tabákem. Medlinová in Sobotková (2014, s. 89) uvádí: „...24 % žáků již mělo zkušenost s drogou a 15 % opakovaně. V deváté třídě bylo užívání o třetinu vyšší než v osmé třídě a objevoval se větší počet dívek, přičemž 5,3 % žáků uvádělo pravidelné užívání drog.“

4.5 Národní psychedelický výzkum 2019-2021

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti realizovalo během let 2019-2021 projekt, který se zabýval užíváním psychedelik (psychoaktivních látek) v České republice. Cílem projektu bylo zmapovat užívání psychedelik a na základě zjištění vytvořit návrh na aktualizaci a podporu nových specializovaných služeb. Na stránkách Národního psychedelického výzkumu byl umístěn dotazník, který zde byl umístěn od října 2019 (před covidem-19) až do března 2020 (během covidu-19). Tohoto dotazníku se zúčastnilo 58,7 % mužů, 40,3 % žen, 0,2 % transgender lidí a 0,2 % lidí s nedefinovaným pohlavím. Nejvíce respondentů bylo ve věkové skupině 25-34 let (39,9 %) a poté ve věkové skupině 15-24 let (30 %). V projektu bylo celkem 133 otázek pro sběr kvantitativních i kvalitativních dat. Celkem dotazník vyplnilo 1415 respondentů. Respondenti se do tohoto průzkumu sami nominovali, vstupní kritérium bylo mít zkušenost s některou látkou s psychedelickým účinkem a věk minimálně 15 (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, online).

Z projektu bylo zjištěno, že mezi nejčastější užívané látky (alespoň jednou v životě) jsou konopí (94 %), lysohlávky (68 %), LSD (67 %), extáze/MDMA (59/57 %). Až 63 % respondentů mělo zkušenost s konopím více než 100x v životě. První užitou psychedelickou látkou v životě bylo nejčastěji (mimo konopí) LSD (31 %) a lysohlávky (31 %) u respondentů ve věku 16-19 let. V další části dotazníku byly otázky ohledně motivace pro užití vybraných látek s psychedelickým účinkem. Na tuto otázku mohli respondenti uvádět více odpovědí. Nejvíce převládala zábava u konopí nebo hašiše (81), ketaminu (76), MDMA (90), extáze (95) a konopných extraktů (63). U lysohlávek (57) a LSD (63) převládala motivace sebezrovoje a u ayahuasci (79) byla motivace spiritualita. V dotazníku také byla část ohledně kontextu užívání. Nejvíce respondenti získali psychedelika od známých nebo kamarádů (78 %). Užívání konkrétní látky se lišilo v prostředí užívání dané látky. LSD a lysohlávky respondenti užívali nejčastěji venku

v přírodě a MDMA a extáze nejvíce užívali na kulturních akcích nebo festivalech. Konopí respondenti nejvíce užívali doma nebo ve známém prostředí (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, online).

Graf 5: Hodnocení vlivu užívání látek s psychedelickým účinkem na životní spokojenost či psychickou pohodu uživatelů, v % (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, online)

Ke zlepšení stavu vlivem psychedelik docházelo u respondentů v případě úzkostných a depresivních psychických potíží a zlepšení depresivních obtíží a nespavosti vlivem ketaminu, MDMA a extáze. Při zhoršení stavu docházelo k vyvolání duševních obtíží a byly zde uváděny symptomy jako depersonalizace a derealizace vlivem lysohlávek, LSD a ketaminu. Zhoršení vedlo také k depresivním obtížím vlivem konopí, extáze či MDMA. Díky projektu bylo zjištěno, že v České republice užilo psychedelickou látku (některou) přibližně 30 % české populace ve věku 15-64 let. Motivací byla nejčastěji zábava, seberozvoj a spirituální důvody. U hodnocení zkušenosti s psychedeliky převažovalo pozitivní hodnocení dopadů na životní spokojenost, fyzickou a psychickou pohodu a kvalitu života respondenta, čehož si můžeme všimnout na grafu (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, online).

4.6 Evropská on-line studie o drogách během COVIDU-19

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost zveřejnilo výsledky studie od agentury EU (Evropské unie) pro drogy EMMCDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction). Studie se zabývala ovlivněním užívání drog během pandemie COVID-19. Tento internetový průzkum probíhal v březnu a dubnu roku 2021 ve 30 evropských zemích z toho 9 mimo EU. Průzkum se zaměřoval na osoby starší 18 let, během vlivu pandemie COVID-19 na osoby na užívání návykových látek. Tohoto průzkumu se zúčastnilo téměř 50 tisíc respondentů. Bylo zjištěno, že nejčastější užívanou drogou bylo konopí kdy 93 % respondentů užilo konopí v posledních 12 měsících. Další nejčastěji užívané návykové látky byly MDMA/extáze (35 %), kokain (35 %) a amfetamin (28 %). Během pandemie COVID-19 užívalo 32 % respondentů více konopí než obvykle, a 42 % respondentů užívalo MDMA/extáze méně během pandemie COVID-19 než obvykle. Z průzkumu bylo také zjištěno že 20 % respondentů v posledním roce užívala LSD (16 %), nové psychoaktivní látky (NPS) a 13 % ketamin. Během pandemie COVID-19 více než čtvrtina respondentů (26 %) uvedla, že užívalo heroin více. Pandemie COVID-19 významně ovlivnila užívání drog, protože z průzkumu bylo zjištěno, že nejběžnější prostředí užívání drog byl domov. Nejčastějším důvodem a motivací pro užívání drog byl relaxační a psychoaktivní efekt a euforické a socializační účinky. Díky tomuto průzkumu jsme mohli zjistit, že pandemie COVID-19 a k tomu nařizované lockdowny (hromadná karanténa) měli možnost ovlivnit užívání drog v Evropě u mnoha respondentů, a nejen u nich. Pandemie COVID-19 ovlivnila také značně celkové užívání návykových látek nejen u osob starších 18 let, ale také u mladé populace (Evropská on-line studie o drogách, EWSD: výsledky, online).

4.7 Průzkum ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy

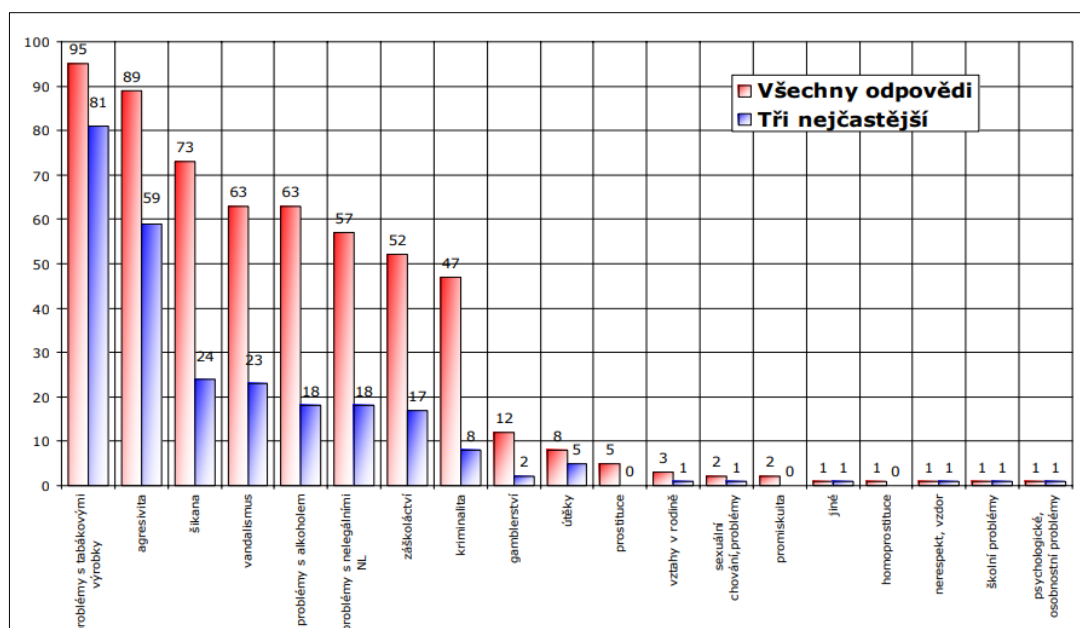
Tento průzkum vytvořila Mgr. Petržílková Monika a Mgr. Martin Týc v roce 2006 a jejich průzkum byl zaměřen na oblast sociálně patologických jevů v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Cíleno bylo také na léčbu v souvislosti s užíváním návykových látek mezi dětmi v zařízeních ústavní nebo ochranné výchovy. Během průzkumu byly ve všech zařízeních realizovány preventivní aktivity právě v oblasti sociálně-patologických jevů. Průzkum jim zadalo MŠMT a výsledky zpracovali v Praze

květnu 2006 (Průzkum ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, online).

Průzkumu se zúčastnilo 177 zařízení:

- Dětský domov se školou – 22 zařízení
- Výchovný ústav – 27 zařízení
- Diagnostický ústav – 12 zařízení
- Dětský domov 116 zařízení

V průzkumu se vyskytuje část, která se zabývá problémy v oblasti sociálně patologických jevů. Z této části bylo zjištěno, že všechna zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy se potýkají se zneužíváním tabákových výrobků, a to až 95 %. Ze všech odpovědí byly tabákové výrobky na prvním místě v každém zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Problémy s tabákovými výrobky patří mezi tři nejčastější problémy v oblasti sociálně patologických jevů a k tomu agresivita a šikana. V další části výzkumu se řešil problém s užíváním alkoholu, tabákových nápojů nebo nelegálních návykových látek. Z této části se zjistilo, že nejčastěji se vyskytuje **zneužívání tabákových výrobků** (46 %), **alkoholu** (30 %) a **nelegálních návykových látek** (14 % - nejvíce výchovné ústavy) (Průzkum ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, online).

Graf 6: Problémy v oblasti sociálně-patologických jevů (Drogy-info, online)

Z obrázku je patrné, že nejčastější tři odpovědi ohledně problémů sociálně-patologických jevů jsou problémy s tabákovými výrobky a poté agresivita a šikana. Přesně 95 % ze všech typů zařízení má problémy s návykovými látkami v ústavní a ochranné výchově. Nejvíce se tyto problémy z průzkumu nacházely v dětských domovech a nejméně v diagnostických ústavech. Díky tomuto průzkumu je jasné, že jsou návykové látky velkým problémem v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy (Průzkum ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, online).

EMPIRICKÁ ČÁST

5 Metodologie průzkumu

Empirická část bakalářské práce je zaměřena na mladistvé z ústavní a ochranné výchovy a na studenty středních škol. Nejprve je definován cíl práce, dále dílčí cíle, hypotézy a výzkumné otázky včetně výzkumného problému. V dalších kapitolách je popsána metoda sběru dat a charakteristika respondentů. Závěrečná část práce je věnována analýze výsledků průzkumu zahrnující interpretaci odpovědí do přehledných tabulek a grafů. Následně jsou popsány tabulky s grafy. Závěr obsahuje shrnutí odpovědí od respondentů.

5.1 Způsob metody sběru dat

Pro sběr údajů byla zvolena kvantitativní metoda sběru dat na základě přesvědčení, že pomocí dotazníkového šetření dojde k získání potřebných odpovědí. Podle Špačka (2019) se dotazníkové šetření stává velmi rozšířeným nástrojem sběru dat pro kvantitativní strategii výzkumu. Dotazníkové šetření je metoda, kdy se sbírají data prostřednictvím dotazníku. Při vypracování dotazníku byla brána inspirace z Evropského modelového dotazníku, kterým je standardní dotazník EMCDDA (The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction/ Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost) a je doporučovaný pro celopopulační průzkumy.

Pro získání informací byl vytvořen online dotazník v Google Forms. Dotazník měl 37 otázek, které byly rozděleny na části: Tabákové výrobky, alkohol, marihuana, drogy, elektronické cigarety, nikotinové sáčky, HHC produkty, CBD produkty a kratom. Špaček (2019) uvedl, že je důležité vymezit a vytvořit takové otázky, které budou srozumitelné, proto by se měla při přípravě dotazníku dělat pilotáž, což je předvýzkum, díky kterému zjistíme srozumitelnost otázek a časovou náročnost vyplňování.

5.2 Cíl práce a dílčí cíle

Cílem bakalářské práce bylo zjistit pomocí dotazníkového šetření jaké návykové látky jsou nejčastější u mladistvých v ústavní a ochranné výchově.

Na základě hlavního cíle byly stanoveny dílčí cíle bakalářské práce:

- Zjistit, jak často mladiství z ústavní a ochranné výchovy užívají návykové látky.
- Zjistit, kde mladiství z ústavní a ochranné výchovy návykové látky sehnali.

5.3 Hypotézy

Na základě stanovených cílů bakalářské práce byly stanoveny hypotézy:

- H1: Mladiství v ústavní a ochranné výchově mají vyšší míru závislostního chování než jejich vrstevníci žijící v rodinách.
- H2: Častým typem návykové látky u mladistvých v ústavní a ochranné výchově jsou tabákové výrobky.

5.4 Výzkumná otázka

Jaká je míra výskytu závislosti na návykových látkách u mladistvých v ústavní a ochranné výchově?

5.5 Charakteristika respondentů

Pro průzkum byli zvoleni respondenti ze zařízení ústavní a ochranné výchovy, ale také studenti středních škol. Cílovou skupinou bakalářské práce jsou mladiství z ústavní a ochranné výchovy. Odpovědi od této cílové skupiny byly porovnány s odpověďmi studentů ze středních škol žijících v rodinné výchově.

Počty dotázaných respondentů byly následující:

- Střední školy: 126 respondentů
- Zařízení ústavní a ochranné výchovy: 126 respondentů
- Celkem odpovědělo na dotazník: 252 respondentů

5.6 Analýza výsledků průzkumu a jejich interpretace

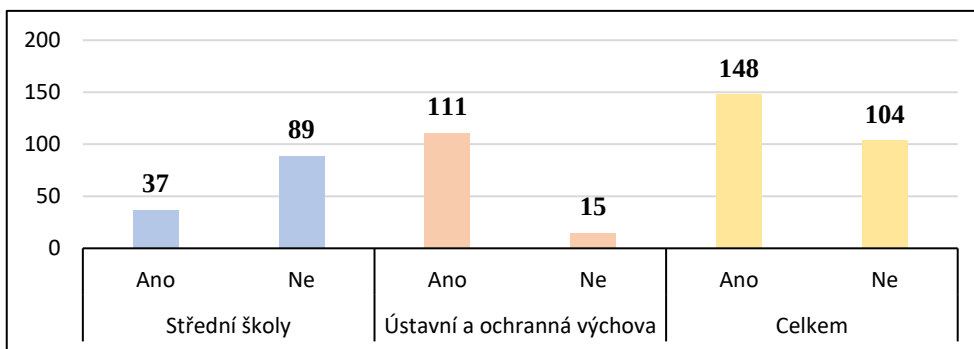
Odpovědi od dotazovaných respondentů na jednotlivé otázky připraveného dotazníku byly shrnuty v přehledných grafech a tabulkách. Poté byla prováděna komparace odpovědí od mladistvých z ústavní a ochranné výchovy a studentů středních škol z rodinné výchovy.

Tabákové výrobky

Otázka. č. 1: Kouřil/a si tabákové výrobky v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 1 Kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 1	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	37	29, 4 %	111	88, 1 %	148	58,7 %
Ne	89	70, 6 %	15	11, 9 %	104	41,3 %

Graf 7: Kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 12 měsíců

Ze středních škol uvedlo 37 (29,4 %) respondentů z celkového počtu 126 dotázaných, že kouřilo tabákové výrobky za posledních 12 měsíců.

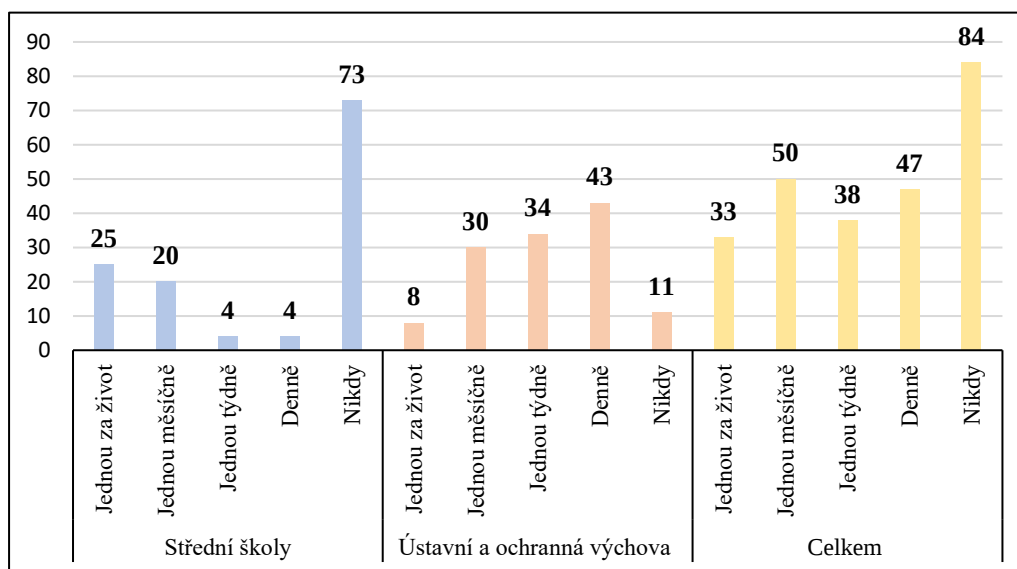
Naproti tomu u jedinců z ústavní a ochranné výchovy byla prevalence kouření vyšší. Tabákové výrobky kouřilo 111 (88,1 %) respondentů za posledních 12 měsíců.

Celkově mezi všemi respondenty jich 148 (58,7 %) potvrdilo zkušenost s kouřením tabáku, zatímco 104 (41,3 %) dotázaných tabákové výrobky nikdy nekonzumovalo. Výsledky naznačují výrazný rozdíl v užívání tabákových výrobků mezi středoškolskými respondenty a respondenty z ústavní/ochranné výchovy.

Otázka č. 2: Jak často kouříš tabákové výrobky? (jedna odpověď)

Tab. 2: Frekvence kouření tabákových výrobků

Otázka č. 2	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Jednou za život	25	19,8 %	8	6,3 %	33	13,1 %
Jednou měsíčně	20	15,9 %	30	23,8 %	50	19,8 %
Jednou týdně	4	3,2 %	34	27 %	38	15,1 %
Denně	4	3,2 %	43	34,2 %	47	18,7 %
Nikdy	73	57,9 %	11	8,7 %	84	33,3 %

Graf 8: Frekvence kouření tabákových výrobků

Tato otázka byla zaměřena na celoživotní prevalenci užívání tabákových výrobků mezi respondenty. Ze středoškolských studentů uvedlo 53 (42,1 %) z 126 dotázaných, že někdy v životě kouřili tabákové výrobky. Přitom 25 (19,8 %) z nich tabák vyzkoušelo pouze jednou.

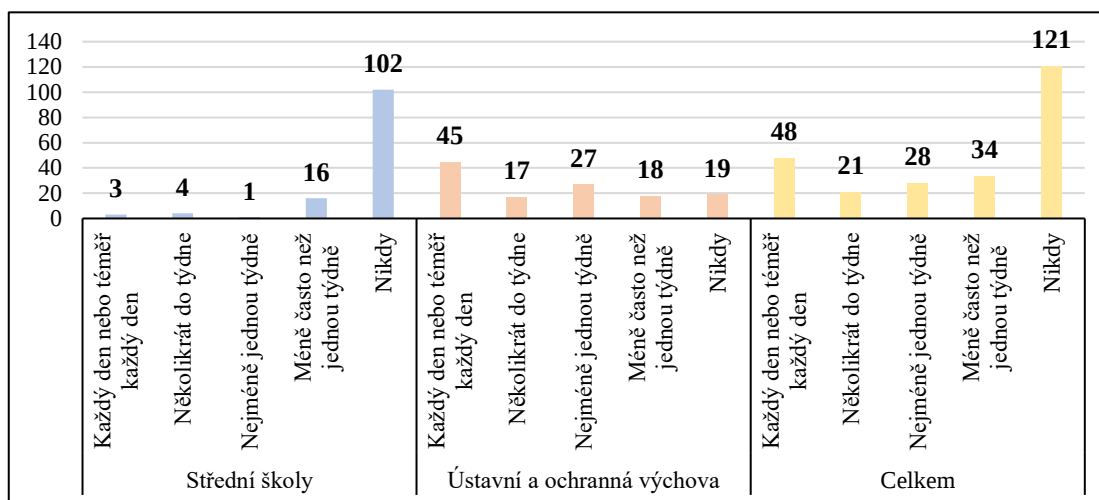
Naproti tomu u jedinců z ústavní a ochranné výchovy byla celoživotní prevalence vyšší, kdy 115 (91,3 %) z 126 respondentů mělo zkušenost s kouřením tabákových výrobků. Navíc 43 (34,2 %) z nich byli každodenními kuřáky.

Celkově mezi všemi dotázanými mělo zkušenost s tabákovými výrobky 168 (66,7 %) respondentů, zatímco 84 (33,3 %) je nikdy nekonsumovalo. Z výsledků je vidět výrazný rozdíl v celoživotní prevalenci kouření mezi respondenty ze středních škol a z ústavní/ochranné výchovy.

Otázka č. 3: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů kouřil/a tabákové výrobky? (jedna odpověď)

Tab. 3: Frekvence kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 3	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	3	2,4 %	45	35,7 %	48	19,1 %
Několikrát do týdne	4	3,2 %	17	13,5 %	21	8,4 %
Nejméně jednou týdně	1	0,8 %	27	21,4 %	28	11,1 %
Méně často než jednou týdně	16	12,6 %	18	14,3 %	34	13,3 %
Nikdy	102	81 %	19	15,1 %	121	48,1 %

Graf 9: Frekvence kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 30 dnů

U typu této otázky bylo zjišťováno, jak často respondenti brali návykové látky za posledních 30 dní. U respondentů ze středních škol nejvíce respondentů uvedlo, že kouřili tabákové výrobky méně často než jednou týdně a to 16 (12,6 %) respondentů.

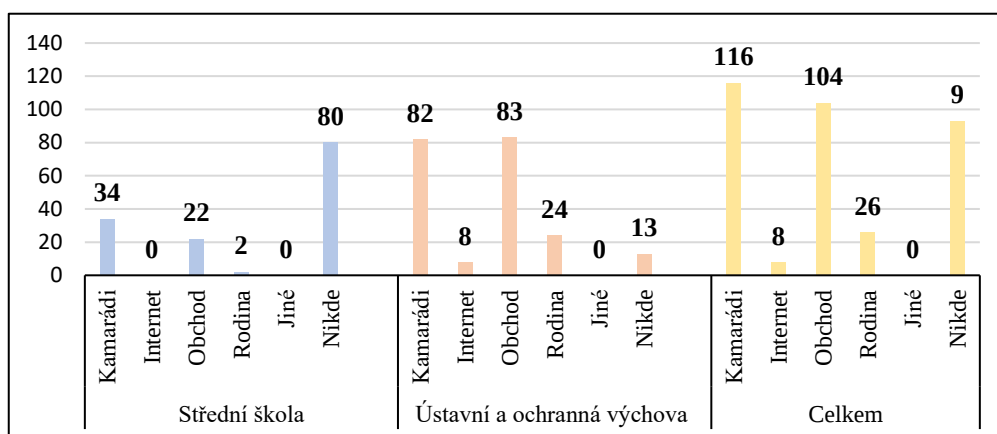
Z ústavní a ochranné výchovy respondenti nejvíce uvedli, že kouřili tabákové výrobky každý den nebo téměř každý den, což uvedlo 45 (35,7 %) dotazovaných.

Z celkového počtu dotazovaných byly nejčastější odpovědi každý den nebo téměř každý den 48 (19,1 %) respondentů a méně často než jednou týdně 34 (13,3 %) respondentů. U této otázky můžeme vidět velký rozdíl v kouření tabákových výrobků od respondentů středních škol a respondentů z ústavní a ochranné výchovy. Zatímco u studentů středních škol převládalo příležitostné kouření, u respondentů z ústavní a ochranné výchovy se častěji vyskytovala denní konzumace tabákových výrobků naznačující riziko závislosti.

Otázka č. 4: Kde si tabákové výrobky sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 4: Sehnání tabákových výrobků

Otázka č. 4	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	34	27 %	82	65,1 %	116	46,1 %
Internet	0	0 %	8	6,3 %	8	3,2 %
Obchod	22	17,5 %	83	65,9 %	104	41,7 %
Rodina	2	1,6 %	24	19 %	26	10,3 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	80	63,5 %	13	10,3 %	93	36,9 %

Graf 10: Sehnání tabákových výrobků

V této otázce měli respondenti možnost zvolit více odpovědí. Otázka se týkala získání dané návykové látky. Mezi respondenty ze středních škol převládlo získávání tabákových výrobků od kamarádů, tuto možnost uvedlo 34 (27 %) dotázaných, nebo jejich nákup v obchodě, který zvolilo 22 (17,5 %) respondentů.

Z ústavní a ochranné výchovy sehnala tabákové výrobky v obchodě většina, tedy 83 (65,9 %) respondentů, následně pak od kamarádů, což uvedlo 82 (65,1 %) dotázaných. Nicméně 24 (19 %) respondentů z této skupiny tabákové výrobky obstaralo od členů rodiny.

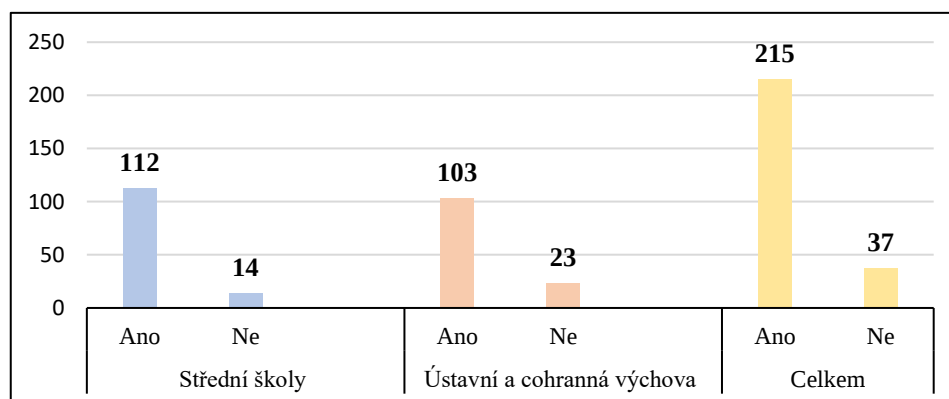
Celkově tabákové výrobky nejčastěji získávali respondenti od svých kamarádů (46,1 %) a v obchodech (41,7 %).

Alkohol

Otázka. č. 5: Pil/a si v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 5: Pití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 5	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	112	88,9 %	103	81,7 %	215	85,3 %
Ne	14	11,1 %	23	18,3 %	37	14,7 %

Graf 11: Pití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců

V této otázce jsem zkoumala, zda respondenti pili alkohol v posledních 12 měsících. Ze středních škol odpovědělo 112 (88,9 %) respondentů, že užilo alkohol.

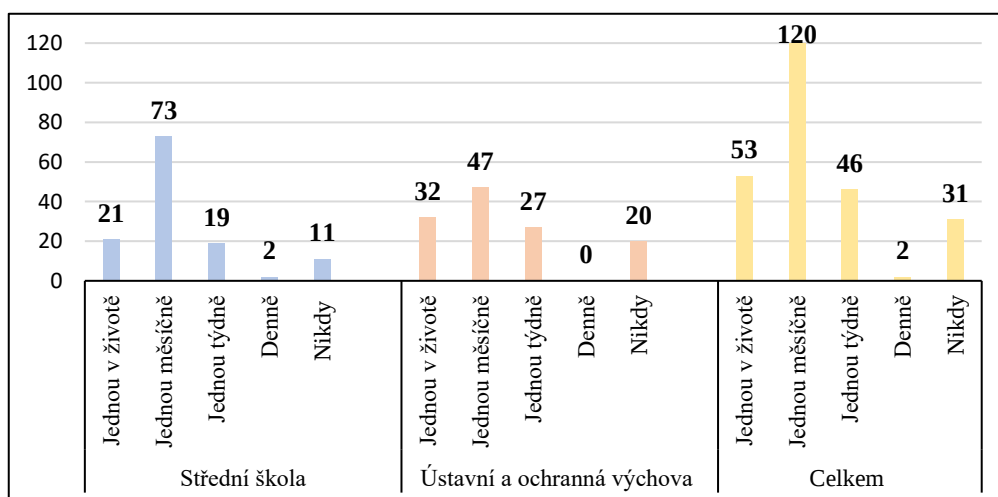
Následně 103 (81,7 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy odpovědělo, že užilo alkohol.

Celkem tedy užilo alkohol 215 (85,3 %) respondentů. Konzumace alkoholu za posledních 12 měsíců byla poměrně rozšířená mezi všemi respondenty, přičemž vyšší prevalenci vykazovali středoškolští respondenti (88,9 %) v porovnání s respondenty z ústavní a ochranné výchovy (81,7 %).

Otázka č. 6: Jak často užíváš alkohol? (jedna odpověď)

Tab. 6: Frekvence pití alkoholu

Otázka č. 6	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet
Jednou za život	21	16,7 %	32	25,4 %	53	21,1 %
Jednou měsíčně	73	57,9 %	47	37,3 %	120	47,5 %
Jednou týdně	19	15,1 %	27	21,4 %	46	18,3 %
Denně	2	1,6 %	0	0 %	2	0,8 %
Nikdy	11	8,7 %	20	15,9 %	31	12,3 %

Graf 12: Frekvence pití alkoholu

Tato otázka se zabývá životní prevalencí užívání alkoholu u dotazovaných. Respondenti ze středních škol nejčastěji užívali alkohol jednou měsíčně 73 (57,9 %) respondentů.

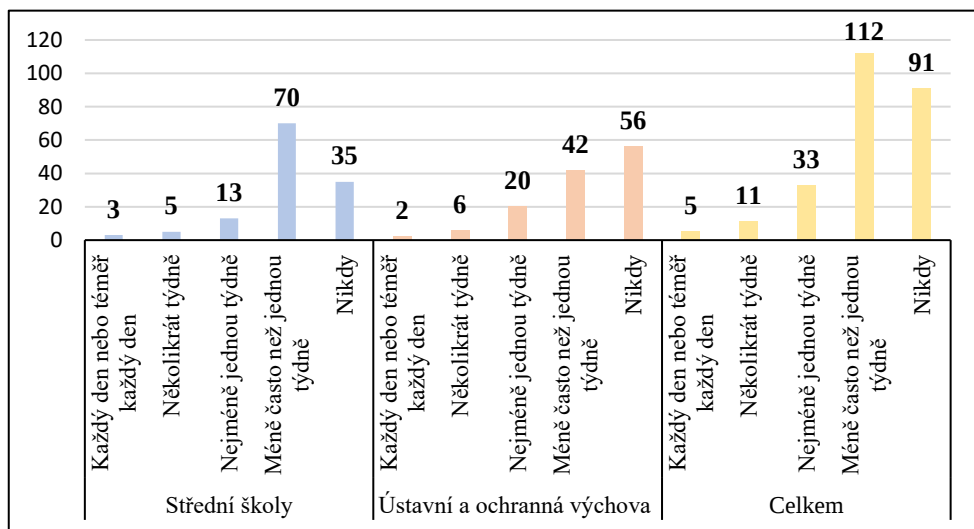
Z ústavní a ochranné výchovy užívali dotazovaný alkohol nejčastěji také jednou měsíčně a to 47 (37,3 %) respondentů.

Celkem tedy užívá alkohol jednou měsíčně 120 (47,5 %) respondentů. U obou skupin respondentů byla nejběžnější odpovědí konzumace alkoholu jednou měsíčně. Vyšší podíl konzumace alkoholu měli respondenti ze středních škol (57,9 %) než respondenti z ústavní/ochranné výchovy (37,3 %).

Otázka č. 7: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů pil/a alkohol? (jedna odpověď)

Tab. 7: Frekvence pití alkoholu v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 7	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	3	2,4 %	2	1,6 %	5	2 %
Několikrát do týdne	5	4 %	6	4,8 %	11	4,4 %
Nejméně jednou týdně	13	10,3 %	20	15,9 %	33	13,1 %
Méně často než jednou týdně	70	55,5 %	42	33,3 %	112	44,4 %
Nikdy	35	27,8 %	56	44,4 %	91	36,1 %

Graf 13: Frekvence pití alkoholu v průběhu posledních 30 dnů

V této otázce bylo zjišťováno, jak často užívají respondenti alkohol v posledních 30 dnech. U respondentů ze středních škol nejčastěji užívá alkohol méně často než jednou týdně, což uvedlo 70 (55,5 %) respondentů. Dále 13 (10,3 %) respondentů užívá alkohol nejméně jednou týdně, 5 (4 %) respondentů několikrát do týdne a 3 (2,4 %) respondenti každý den nebo několikrát do týdne.

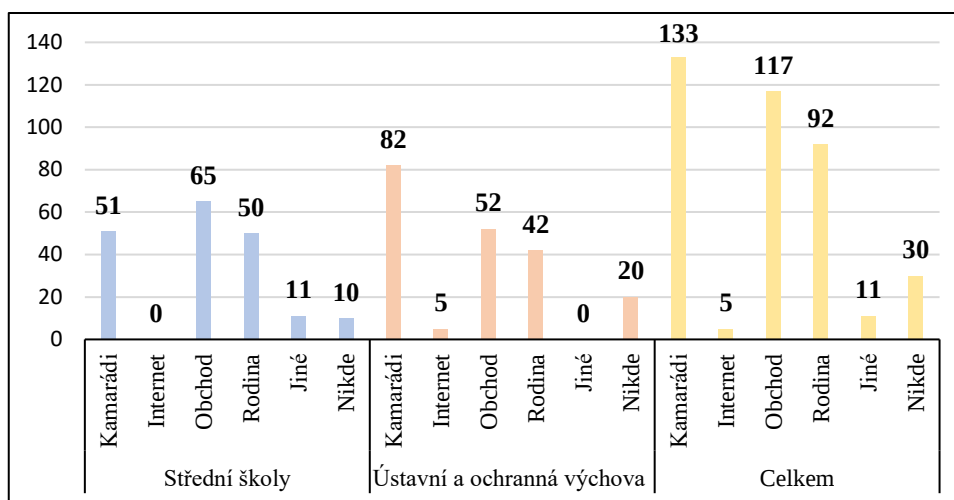
Stejně tak to mají i respondenti z ústavní a ochranné výchovy, kteří odpověděli nejčastěji také méně často než jednou týdně a to 42 (33,3 %) respondentů. Dále 20 (15,9 %) respondentů nejméně jednou týdně, 6 (4,8 %) respondentů několikrát do týdně a 2 (1,6 %) respondenti každý den nebo téměř každý den.

Celkově tedy nejčastěji užívá alkohol 112 (44,4 %) respondentů méně často než jednou týdně. Středoškoláci vykazovali mírně vyšší míru pravidelné konzumace alkoholu než respondenti z ústavní/ochranné výchovy.

Otázka č. 8: Kde si alkohol sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 8: Sehnání alkoholu

Otázka č. 8	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	51	40,5 %	82	65,1 %	133	52,8 %
Internet	0	0 %	5	4 %	5	2 %
Obchod	65	51,6 %	52	41,3 %	117	46,5 %
Rodina	50	39,7 %	42	33,3 %	92	36,5 %
Jiné (festivaly, kluby, plesy)	11	8,8 %	0	0 %	11	4,4 %
Nikde	10	7,9 %	20	15,9 %	30	11,9 %

Graf 14: Sehnání alkoholu

Tato otázka se zabývá způsoby, jakými respondenti získávali alkohol. U středoškolských studentů byly nejčastějšími zdroji obchod (51,6 %), kamarádi (40,5 %) a rodina (39,7 %). Poté 11 (4,4 %) respondentů ze středních škol doplnilo jiné místo obstarání alkoholu, jako jsou kluby, festivaly či plesy.

Respondenti z ústavní a ochranné výchovy sehnali alkohol převážně od kamarádů (65,1 %), dále v obchodech (41,3 %) a od rodiny (33,3 %).

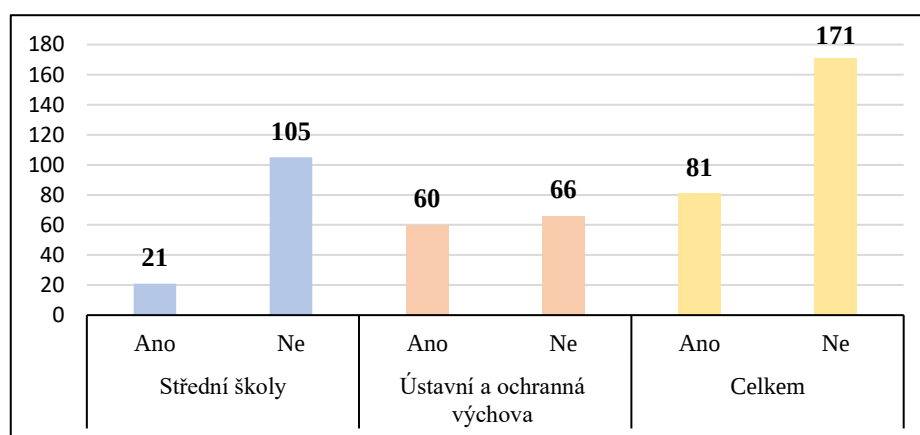
Z celkového počtu dotazovaných byly nejčastějšími zdroji alkoholu kamarádi (52,8 %), následně obchody (46,5 %) a rodiny (36,5 %). Hlavním zdrojem alkoholu u respondentů byly kamarádi (52,8 %). Obchody a rodina byly také významnými zdroji, přičemž obchody dominovaly spíše u studentů středních škol.

Marihuana

Otázka. č. 9: Užíval/a si marihuanu v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 9: Užívání marihuany v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 9	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	21	16,7 %	60	47,6 %	81	32,2 %
Ne	105	83,3 %	66	52,4 %	171	67,8 %

Graf 15: Užívání marihuany v průběhu posledních 12 měsíců

U marihuany odpovědělo 21 (16,7 %) respondentů ze středních škol, že užilo marihuanu v průběhu posledních 12 měsíců.

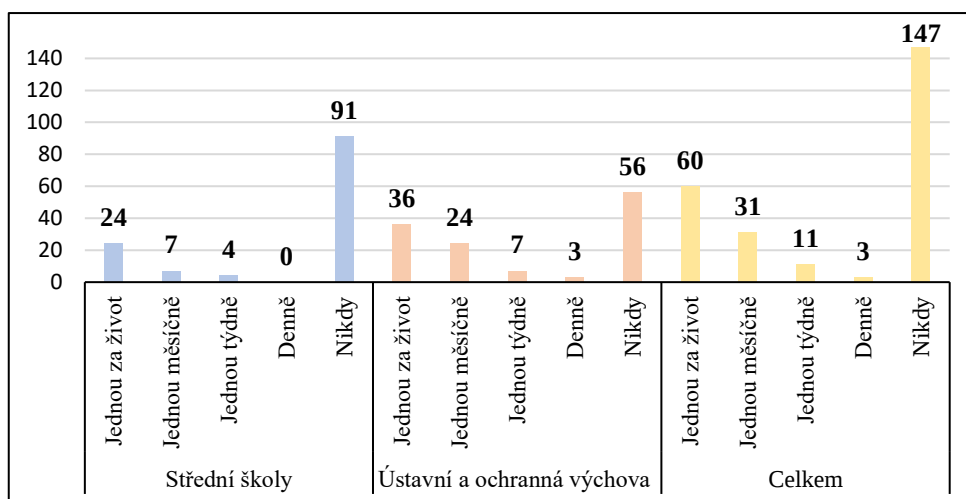
Zatímco 60 (47,6 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy užilo marihuanu v průběhu posledních 12 měsíců.

Celkově marihuanu užilo 81 (32,2 %) respondentů z obou skupin. Z dat je evidentní, že užívání marihuany za posledních 12 měsíců bylo výrazně vyšší u respondentů z ústavní a ochranné výchovy ve srovnání se studenty středních škol, a to o 39 (30,9 %) respondentů.

Otázka č. 10: Jak často užíváš marihuanu? (jedna odpověď)

Tab. 10: Frekvence užívání marihuany

Otázka č. 10	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet
Jednou za život	24	19 %	36	28,6 %	60	23,8 %
Jednou měsíčně	7	5,6 %	24	19 %	31	12,3 %
Jednou týdně	4	3,2 %	7	5,6 %	11	4,4 %
Denně	0	0 %	3	2,4 %	3	1,2 %
Nikdy	91	72,2 %	56	44,4 %	147	58,3 %

Graf 16: Frekvence užívání marihuany

V této otázce se zaměřujeme na celoživotní prevalenci užívání marihuany. Nejvyšší počet respondentů ze středních škol, konkrétně 24 (19 %) respondentů uvedlo, že marihuanu zkusili pouze jednou za život.

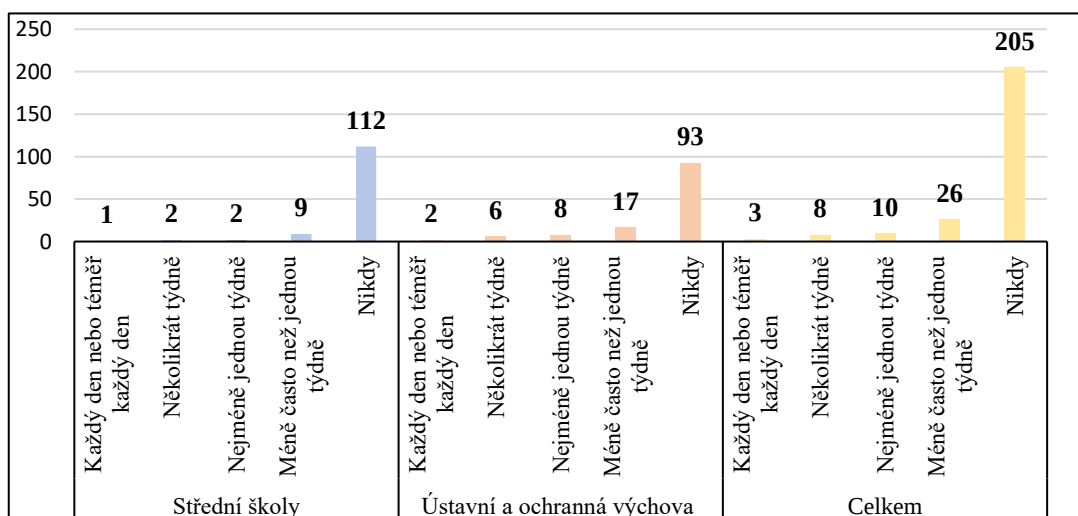
Podobně i mezi respondenty z ústavní a ochranné výchovy nejčastěji odpovídali, že marihuanu užilo jedenkrát v životě celkem 36 (28,6 %) respondentů. Další nejčastější odpovědí v této skupině bylo užití marihuany jednou měsíčně, kterou označilo 24 (19 %) respondentů.

Z celkového počtu tedy nejčastěji užilo marihuanu jednou v životě a to 60 (23,8 %) respondentů. U obou skupin respondentů převažovala zkušenost s marihuanou jednou za život, ale respondenti z ústavní/ochranné výchovy častěji užívali marihuanu (19 %) jednou měsíčně.

Otázka č. 11: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a marihuanu? (jedna odpověď)

Tab. 11: Frekvence užívání marihuany v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 11	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	1	0,8 %	2	1,6 %	3	1,2 %
Několikrát do týdne	2	1,6 %	6	4,8 %	8	3,2 %
Nejméně jednou týdně	2	1,6 %	8	6,3 %	10	3,9 %
Méně často než jednou týdně	9	7,1 %	17	13,5 %	26	10,3 %
Nikdy	112	88,9 %	93	73,8 %	205	81,4 %

Graf 17: Frekvence užívání marihuany v průběhu posledních 30 dnů

Zde se zabýváme frekvencí užívání marihuany respondenty v průběhu posledních 30 dní. U respondentů ze středních škol byla nejčastější odpověď užívání méně často než jednou týdně, kterou uvedlo 9 (7,1 %) respondentů. Následovaly odpovědi několikrát do týdne a nejméně jednou týdně se shodným počtem 2 (1,6 %) respondentů.

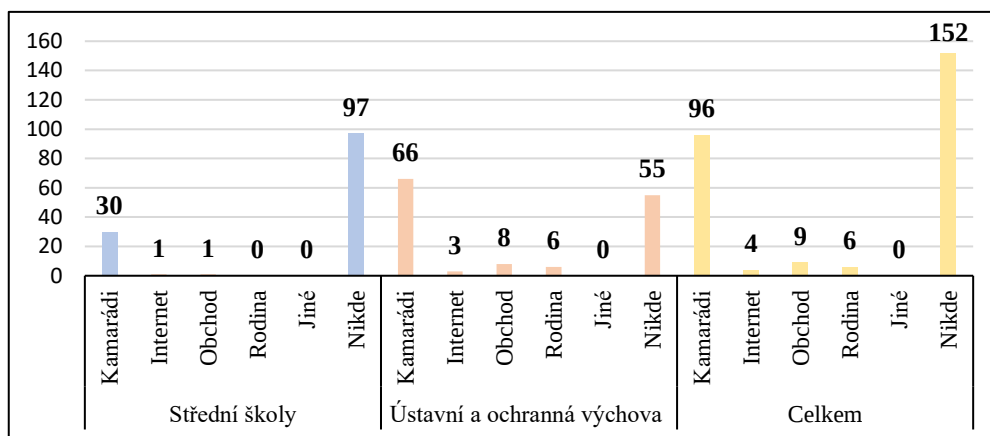
V případě respondentů z ústavní a ochranné výchovy převažovala rovněž odpověď méně často než jednou týdně s 17 (13,5 %) respondenty. Druhou a třetí nejčastější odpověď bylo užívání nejméně jednou týdně u 8 (6,3 %) respondentů a několikrát do týdne u 6 (4,8 %) respondentů.

Nejběžnější frekvence užívání marihuany za posledních 30 dnů byla odpověď méně často než jednou týdně s celkovým počtem 26 (10,3 %) respondentů. Pravidelnější užívání marihuany se vyskytovalo u respondentů z ústavní/ochranné výchovy.

Otázka č. 12: Kde si marihuanu sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 12: Sehnání marihuany

Otázka č. 12	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	30	23,8 %	66	52,4 %	96	38,1 %
Internet	1	0,8 %	3	2,4 %	4	1,6 %
Obchod	1	0,8 %	8	6,4 %	9	3,6 %
Rodina	0	0 %	6	4,8 %	6	2,4 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	97	77,1 %	55	43,7 %	152	60,4 %

Graf 18: Sehnání marihuany

Na tuto otázku mohli respondenti uvést více možností ohledně získání marihuany. Nejběžnějším zdrojem pro respondenty ze středních škol byli kamarádi, od kterých marihuanu sehnalo 30 (23,8 %) respondentů.

Stejně tak i mezi respondenty z ústavní a ochranné výchovy byl nejčastější odpovědí zdroj od kamarádů, kterou označilo 66 (52,4 %) respondentů. Následujícími zdroji v této skupině byly obchod s 8 (6,4 %) respondenty a rodina s 6 (4,8 %) respondenty.

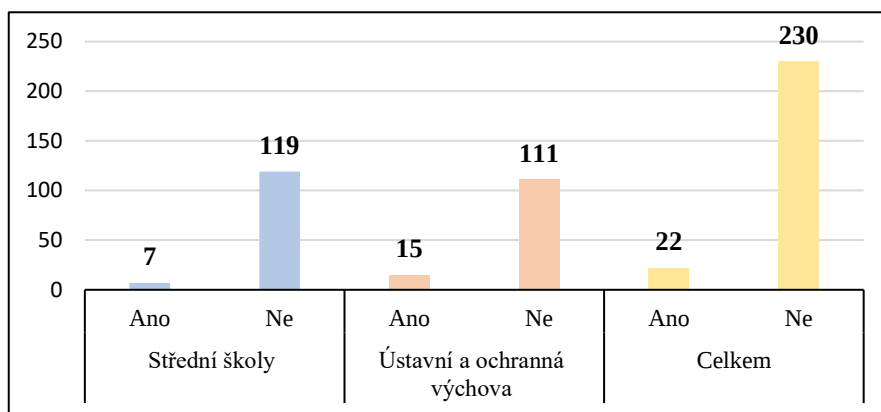
Z plného počtu dominoval jako hlavní zdroj pro získávání marihuany mezi respondenty kamarádi s celkovým počtem 96 (38,1 %) respondentů. Sehnání marihuany přes obchod a internet se objevoval spíše výjimečně.

Drogy

Otázka. č. 13: Užíval/a si drogy v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 13: Užívání drog v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 13	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	7	5,6 %	15	11,9 %	22	8,7 %
Ne	119	94,4 %	111	88,1 %	230	91,3 %

Graf 19: Užívání drog v průběhu posledních 12 měsíců

Zde bylo zjišťováno užívání drog v posledních 12 měsících. Za posledních 12 měsíců užílo drogy 7 (5,6 %) respondentů. Naopak 119 (94,4 %) respondentů ze středoškolských studentů odpovědělo, že v tomto období žádné drogy neužili.

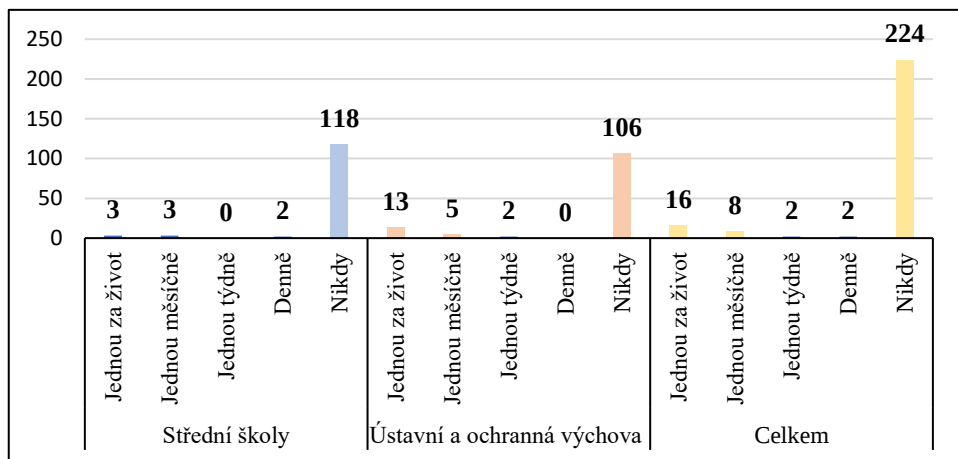
Podobné rozložení odpovědí bylo i u respondentů z ústavní a ochranné výchovy. Zde užití drog za posledních 12 měsíců přiznalo 15 (11,9 %) respondentů, zatímco větší část 111 (88,1 %) respondentů jakékoliv užití drog za posledních 12 měsíců popřela.

Celkově tak napříč oběma skupinami dotázaných tedy 22 respondentů (8,7 %) odpovědělo, že v uplynulém roce užíli nějaké druhy drog. Míra užívání drog za posledních 12 měsíců byla o něco vyšší mezi respondenty z ústavní/ochranné výchovy v porovnání se studenty středních škol.

Otázka č. 14: Jak často užíváš drogy? (jedna odpověď)

Tab. 14: Frekvence užívání drog

Otázka č. 14	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet
Jednou za život	3	2,4 %	13	10,3	16	6,4 %
Jednou měsíčně	3	2,4 %	5	4 %	8	3,2 %
Jednou týdně	0	0 %	2	1,6 %	2	0,8 %
Denně	2	1,6 %	0	0 %	2	0,8 %
Nikdy	118	93,6 %	106	84,1 %	224	88,8 %

Graf 20: Frekvence užívání drog

Otázka se zaměřovala na celkové zkušenosti s užíváním drog v životě respondentů. V případě středoškolských respondentů uvedli stejný počet 3 (2,4 %) respondenti, že buď užíli drogy pouze jednou za život, nebo je užívali v pravidelnosti jednou za měsíc.

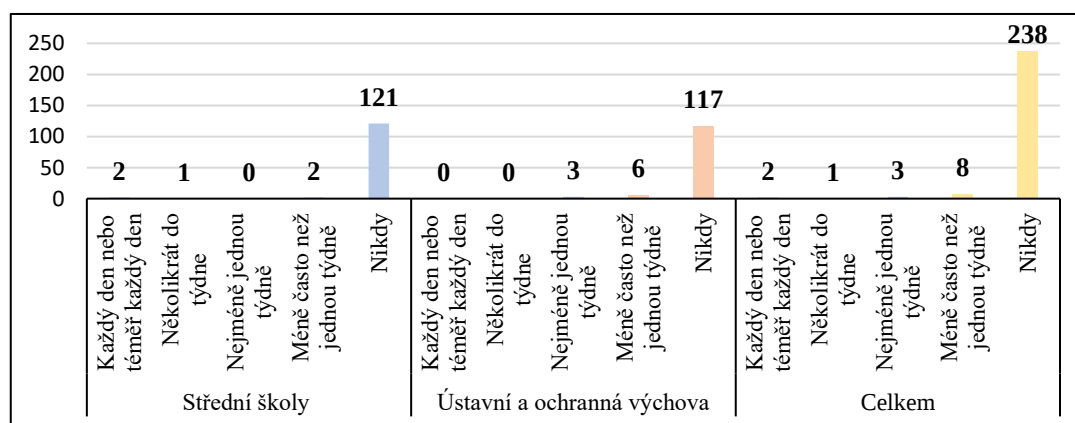
U respondentů z ústavní a ochranné výchovy byla jednorázová zkušenost s drogami v životě častější, označilo ji 13 (10,3 %) respondentů. Užívání drog jednou měsíčně pak udalo 5 (4 %) respondentů a dokonce 2 (1,6 %) respondenti uváděli frekvenci užívání drog jednou týdně.

Z celkového počtu dominovala jako nejčastější odpověď jednorázová zkušenost s užitím drog v životě u 16 (6,4 %) respondentů. Následovala pak měsíční frekvence užívání drog, kterou zmínilo 8 (3,2 %) respondentů. Přestože většina respondentů neměla žádné zkušenosti s užíváním drog, vyskytovala se v obou skupinách určitá menšina, která drogy alespoň jednou vyzkoušela nebo je užívala opakovaně. Užití jednou za život převažovalo zejména mezi respondenty z ústavní/ochranné výchovy, zatímco pravidelnější měsíční konzumace se vyskytovala podobně v obou skupinách.

Otázka č. 15: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a drogy? (jedna odpověď)

Tab. 15: Frekvence užívání drog v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 15	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	2	1,6 %	0	0 %	2	0,8 %
Několikrát do týdne	1	0,8 %	0	0 %	1	0,4 %
Nejméně jednou týdně	0	0 %	3	2,4 %	3	1,2 %
Méně často než jednou týdně	2	1,6 %	6	4,8 %	8	3,2 %
Nikdy	121	96 %	117	92,8 %	238	94,4 %

Graf 21: Frekvence užívání drog v průběhu posledních 30 dnů

Zde bylo zjišťováno, jak často užívají respondenti drogy. U středoškolských respondentů byla nejčastější odpovědí užívání každý den nebo téměř každý den, což uvedli 2 (1,6 %) respondenti, stejně jako možnost užívání méně často než jednou týdně u dalších 2 (1,6 %) respondentů.

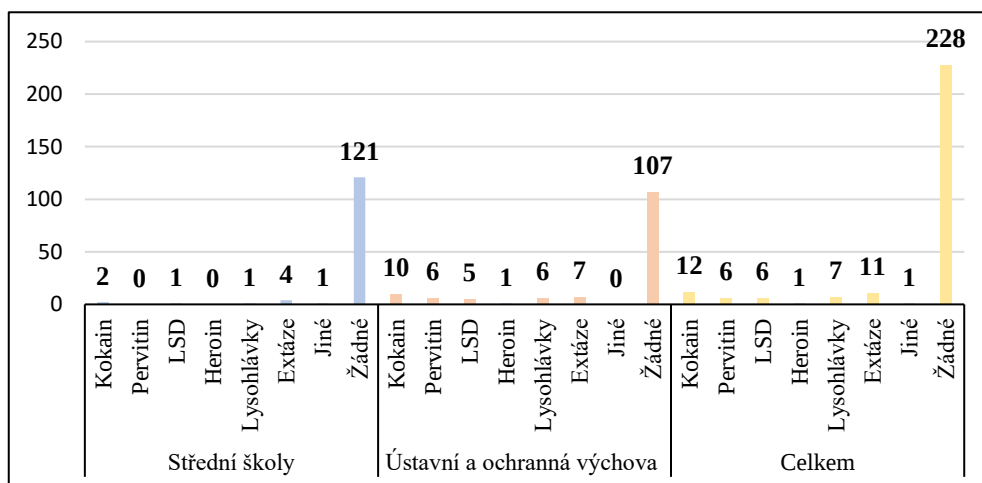
V případě respondentů z ústavní a ochranné výchovy dominovala odpověď užívání méně často než jednou týdně za posledních 30 dnů u 6 (4,8 %) respondentů.

Celkově tak bylo nejčastějším vzorcem užívání méně často než jednou týdně u 8 (3,2 %) respondentů, následované frekvencí nejméně jednou týdně u 3 (1,2 %) respondentů, každý den nebo téměř každý den u 2 (0,8 %) respondentů a několikrát do týdne u 1 (0,4 %) respondenta. Zde převažovalo spíše příležitostné užívání drog v posledních 30 dnech.

Otázka č. 16: Které drogy to byly? (více odpovědí)

Tab. 16: Druhy drog

Otázka č. 16	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kokain	2	1,6 %	10	7,9 %	12	4,8 %
Pervitin	0	0 %	6	4,8 %	6	2,4 %
LSD	1	0,8 %	5	4 %	6	2,4 %
Heroin	0	0 %	1	0,8 %	1	0,4 %
Lysohlávky	1	0,8 %	6	4,8 %	7	2,8 %
Extáze	4	3,2 %	7	5,6 %	11	4,4 %
Jiné (xanax)	1	0,8 %	0	0 %	1	0,4 %
Žádné	121	96,1 %	107	84,9 %	228	90,5 %

Graf 22: Druhy drog

Tato otázka zkoumala, jaké konkrétní drogy respondenti užili. U středoškolských respondentů dominovala extáze a kokain. Extázi uvedli 4 (3,2 %) respondenti a kokain 2 (1,6 %) respondenti. Dále se objevily odpovědi LSD (0,8 %), lysohlávky (0,8 %) a jiná droga: xanax (0,8 %).

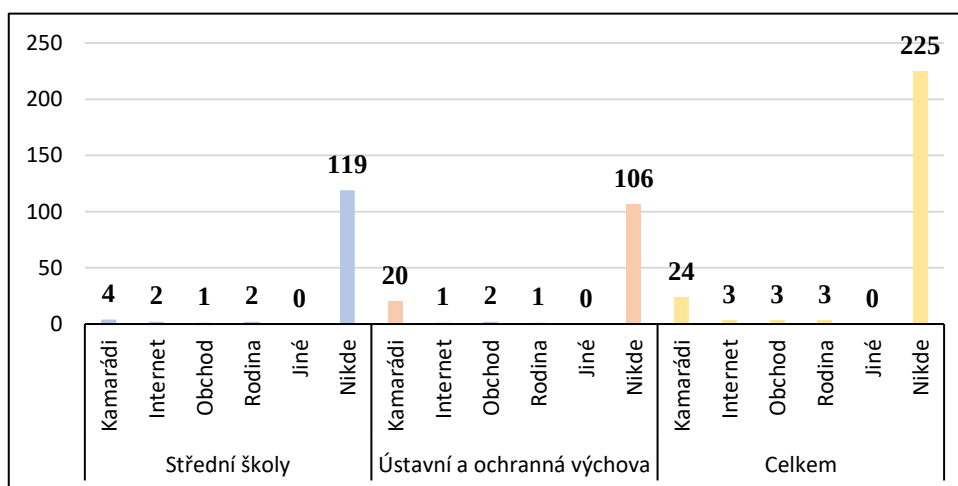
Dále u respondentů z ústavní a ochranné výchovy byl nejčastěji uváděn kokain u 10 (7,9 %) respondentů, následovala extáze u 7 (5,6 %) respondentů, pervitin a lysohlávky shodně u 6 (4,8 %) respondentů a LSD u 5 (4 %) respondentů. Heroin připadl na 1 (0,8 %) respondenta.

Z celkového počtu tak byla nejužívanější drogou kokain u 12 (4,8 %) respondentů, dále extáze u 11 (4,4 %) respondentů, lysohlávky u 7 (2,8 %) respondentů, pervitin a LSD shodně u 6 (2,4 %) respondentů. Následovaly ojedinělé odpovědi heroin a xanax, každá u 1 (0,4 %) respondenta. Mezi nejrozšířenější drogy v průzkumu patřily kokain, extáze, lysohlávky, pervitin a LSD.

Otázka č. 17: Kde si drogy sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 17: Sehnání drog

Otázka č. 17	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	4	3,2 %	20	15,9 %	24	9,6 %
Internet	2	1,6 %	1	0,8 %	3	1,2 %
Obchod	1	0,8 %	2	1,6 %	3	1,2 %
Rodina	2	1,6 %	1	0,8 %	3	1,2 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	119	94,5 %	106	84,1 %	225	89,3 %

Graf 23: Sehnání drog

Ohledně obstarávání drog, u respondentů ze středních škol dominoval jako nejčastější zdroj kamarádi, kterého uvedli 4 (3,2 %) respondenti. Internet a rodina byly uvedeny shodně po 2 (1,6 %) respondentech, zatímco obchod připadl na 1 (0,8 %) respondenta.

V případě respondentů z ústavní a ochranné výchovy významně převažovala možnost kamarádů u 20 (15,9 %) respondentů. Obchod a internet zde měli shodně po 1 (0,8 %) respondentovi, rodinu zmínil rovněž 1 (0,8 %) respondent.

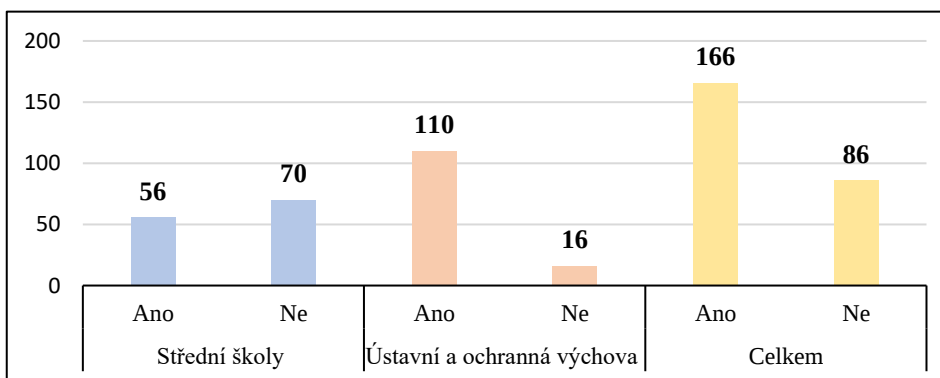
Při souhrnném pohledu na všechny odpovědi od respondentů bylo nejfrekventovanějším zdrojem drog kamarádi u 24 (9,6 %) respondentů. Možnosti internet, obchod a rodina zaznamenaly shodně po 3 (1,2 %) respondentech.

Elektronické cigarety

Otázka. č. 18: Kouřil/a si elektronické cigarety v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 18: Kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 18	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	56	44,4 %	110	87,3 %	166	65,8 %
Ne	70	55,6 %	16	12,7 %	86	34,2 %

Graf 24: Sehnání drog

Otázka se zaměřuje na užívání elektronických cigaret respondenty za uplynulých 12 měsíců. Ze středoškoláků 56 (44,4 %) respondentů uvedlo, že během tohoto období elektronické cigarety užívali.

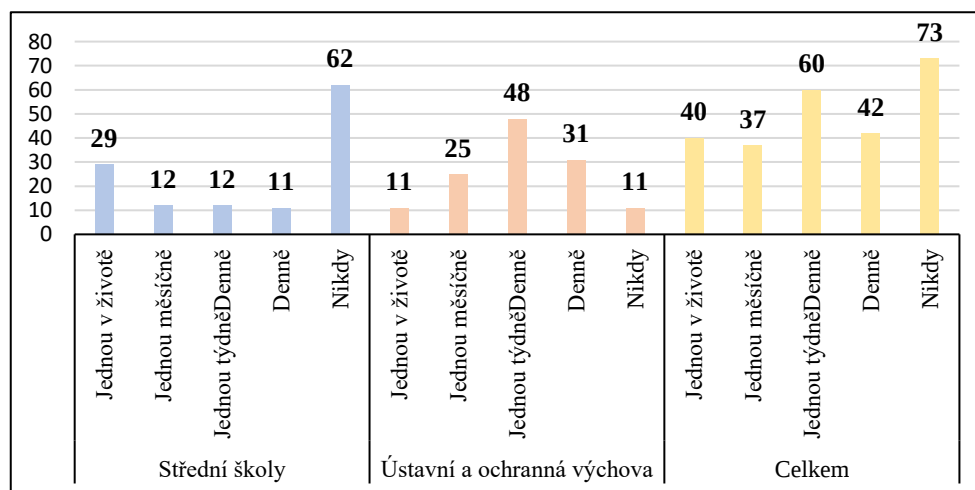
Naproti tomu u respondentů z ústavní a ochranné výchovy se jednalo o výrazně vyšší počet 110 (87,3 %) respondentů.

Elektronické cigarety za posledních 12 měsíců užilo celkem 166 (65,8 %) respondentů. Užívání elektronických cigaret bylo poměrně rozšířené, přičemž výrazně častější užívání vykazovali respondenti z ústavní a ochranné výchovy v porovnání se studenty středních škol.

Otázka č. 19: Jak často kouříš elektronické cigarety? (jedna odpověď)

Tab. 19: Frekvence užívání elektronických cigaret

Otázka č. 19	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Jednou za život	29	23 %	11	8,7 %	40	15,9 %
Jednou měsíčně	12	9,5 %	25	19,8 %	37	14,6 %
Jednou týdně	12	9,5 %	48	38,1 %	60	23,8 %
Denně	11	8,7 %	31	24,7 %	42	16,7 %
Nikdy	62	49,3 %	11	8,7 %	73	29 %

Graf 25: Frekvence užívání elektronických cigaret

Ohledně životní prevalence kouření elektronických cigaret u dotazovaných byly odpovědi následující. Ze středních škol 29 (23 %) respondentů (23 %) uvedlo, že kouřili elektronické cigarety jednou za život, 12 (9,5 %) respondentů jednou měsíčně, 12 (9,5 %) respondentů jednou týdně a 11 (8,7 %) respondentů denně.

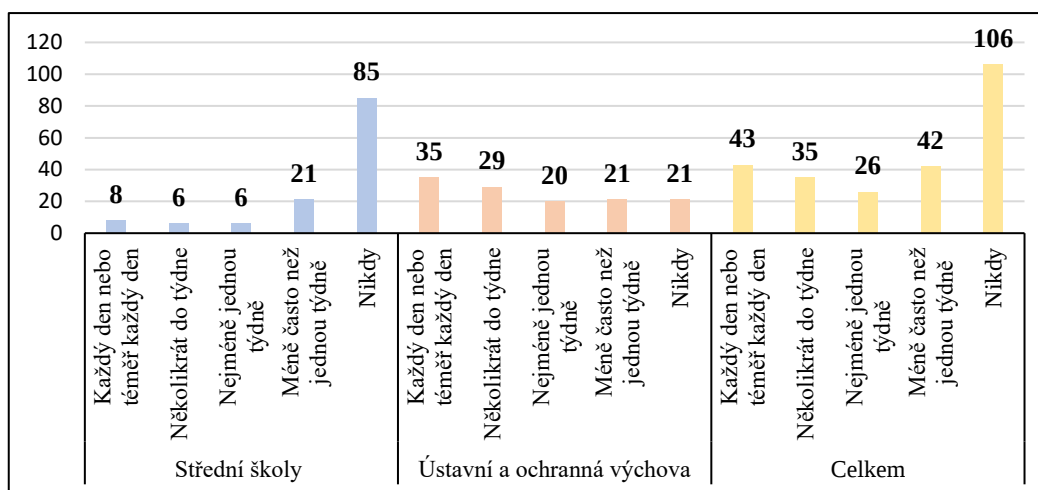
U respondentů z ústavní a ochranné výchovy nejčastěji 48 (38,1 %) respondentů kouřilo elektronické cigarety jednou týdně, 31 (24,7 %) respondentů denně, 25 (19,8 %) respondentů jednou měsíčně a 11 (8,7 %) respondentů jednou za život.

Celkově tedy ze všech dotázaných nejčastěji 60 (23,8 %) respondentů kouřilo elektronické cigarety jednou týdně, 42 (16,7 %) respondentů denně, 40 (15,9 %) respondentů jednou za život a 37 (14,6 %) respondentů jednou měsíčně. V souhrnu tedy celkově převládalo pravidelné užívání elektronických cigaret buď jednou týdně nebo denně nad příležitostným užíváním jednou za život či jednou měsíčně. Návyková závislost na elektronických cigaretách se zdá být vyšší u respondentů z ústavní a ochranné výchovy v porovnání se studenty středních škol.

Otázka č. 20: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů kouřil/a elektronické cigarety? (jedna odpověď)

Tab. 20: Frekvence kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 20	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	8	6,3 %	35	27,7 %	43	17 %
Několikrát do týdne	6	4,8 %	29	23 %	35	13,8 %
Nejméně jednou týdně	6	4,8 %	20	15,9 %	26	10,4 %
Méně často než jednou týdně	21	16,7 %	21	16,7 %	42	16,7 %
Nikdy	85	67,4 %	21	16,7 %	106	42,1 %

Graf 26: Frekvence kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 30 dnů

Respondenti ze středních škol nejčastěji kouřili v průběhu posledních 30 dnů méně často než jednou týdně 21 (16,7 %) respondentů, každý den nebo téměř každý den 8 (6,3 %) respondentů, několikrát do týdne 6 (4,8 %) respondentů a nejméně jednou týdně 6 (4,8 %) respondentů.

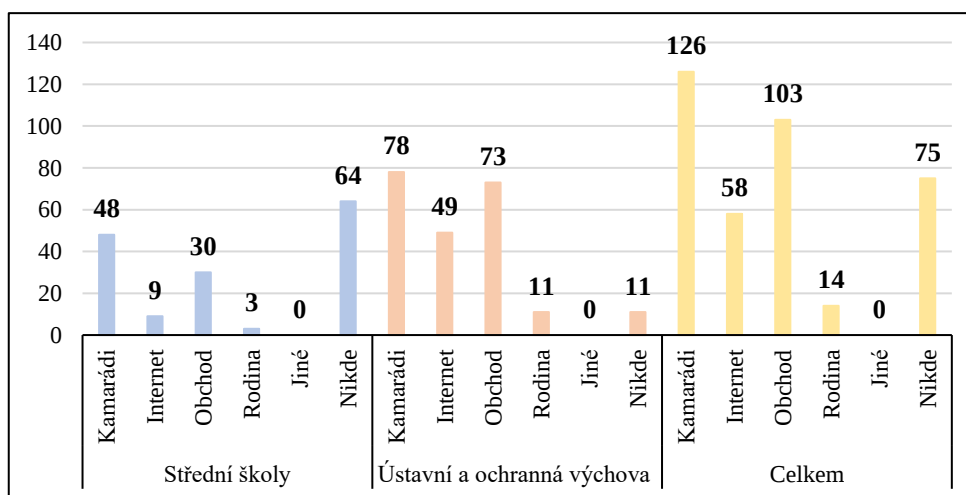
Respondenti z ústavní a ochranné výchovy nejčastěji kouřili elektronické cigarety každý nebo téměř každý den 35 (27,7 %) respondentů, několikrát do týdne 29 (23 %) respondentů, méně často než jednou týdně 21 (16,7 %) respondentů a nejméně jednou týdně 20 (15,9 %) respondentů.

Celkově nejčastější frekvencí kouření elektronických cigaret bylo celkem každý den nebo téměř každý den (17 %), následované méně častým kouřením než jednou týdně (16,7 %), několikrát do týdne (13,8 %) a nejméně jednou týdně (10,4 %).

Otázka č. 21: Kde si elektronické cigarety sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 21: Sehnání elektronických cigaret

Otázka č. 21	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	48	38,1 %	78	61,9 %	126	50 %
Internet	9	7,1 %	49	38,9 %	58	23 %
Obchod	30	23,8 %	73	57,9 %	103	40,9 %
Rodina	3	2,4 %	11	8,7 %	14	5,6 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	64	50,8 %	11	8,7 %	75	29,8 %

Graf 27: Sehnání elektronických cigaret

V této otázce bylo zjišťováno od respondentů, kde sehnali elektronické cigarety. Respondenti ze středních škol sehnali elektronické cigarety nejvíce od kamarádů (48 respondentů/38,1 %) a v obchodě (30 respondentů/23,8 %). Poté hned 9 (7,1 %) respondentů sehnalo elektronické cigarety na internetu a 3 (2,4 %) respondenti od rodiny.

U respondentů z ústavní a ochranné výchovy sehnalo 78 (61,9 %) respondentů elektronické cigarety od kamarádů, 73 (57,9 %) respondentů v obchodě, 49 (38,9 %) respondentů na internetu a 11 (8,7 %) respondentů od rodiny.

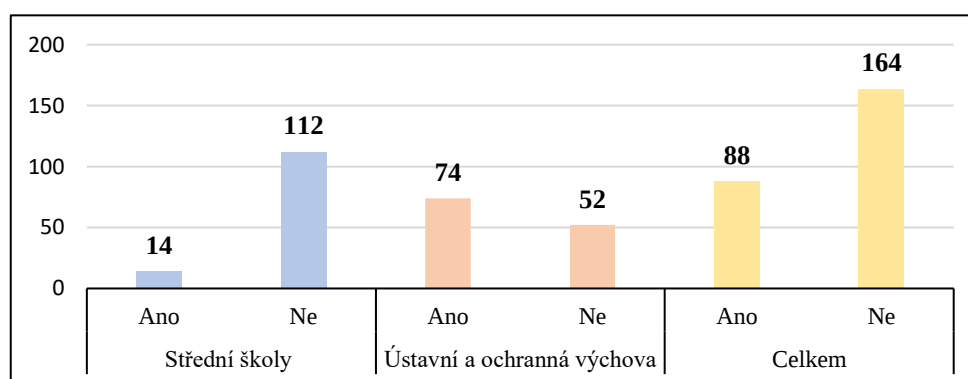
Souhrnně sehnalo elektronické cigarety od kamarádů 126 (50 %) respondentů, 103 (40,9 %) respondentů z obchodu, 58 (23 %) respondentů z internetu a 14 (5,6 %) respondentů od rodiny. Data naznačují, že pro respondenty jsou nejčastějšími zdroji elektronických cigaret kamarádi (50 %) a obchody (40,9 %).

Nikotinové sáčky

Otázka. č. 22: Užíval/a si nikotinové sáčky v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 22: Užívání nikotinových sáčků v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 22	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	14	11,1 %	74	58,7 %	88	34,9 %
Ne	112	88,9 %	52	41,3 %	164	65,1 %

Graf 28: Užívání nikotinových sáčků v průběhu posledních 12 měsíců

Ze středních škol odpovědělo 14 (11,1 %) respondentů, že užilo v průběhu posledních 12 měsíců nikotinové sáčky.

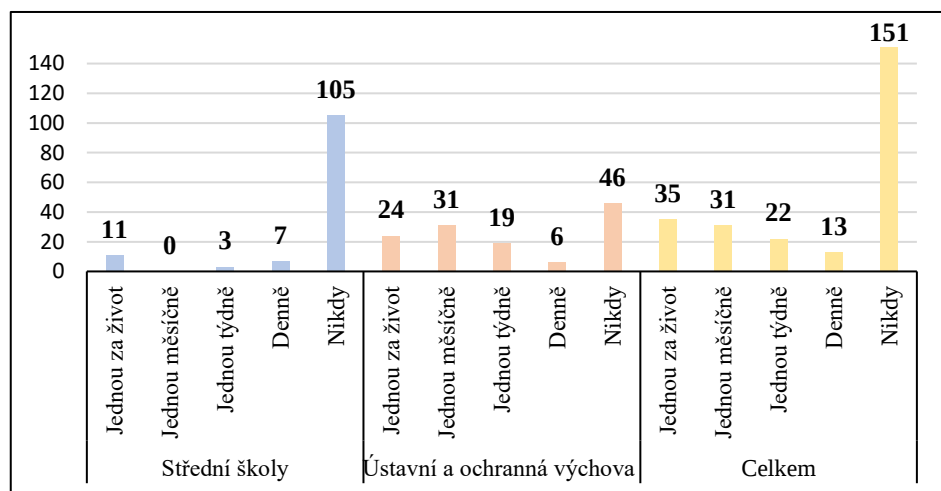
Dále 74 (58,7 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy užilo v průběhu posledních 12 měsíců nikotinové sáčky.

Z plného počtu dotazovaných užilo v průběhu posledních 12 měsíců 88 (69,8 %) respondentů nikotinové sáčky. Z celkového počtu mají respondenti z ústavní a ochranné výchovy vysokou míru užívání nikotinových sáčků oproti respondentům ze středních škol.

Otázka č. 23: Jak často užíváš nikotinové sáčky? (jedna odpověď)

Tab. 23: Frekvence užívání nikotinových sáčků

Otázka č. 23	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Jednou za život	11	8,7 %	24	19 %	35	13,8 %
Jednou měsíčně	0	0 %	31	24,6 %	31	12,3 %
Jednou týdně	3	2,4 %	19	15,1 %	22	8,8 %
Denně	7	5,6 %	6	4,8 %	13	5,2 %
Nikdy	105	83,3 %	46	36,5 %	151	59,9 %

Graf 29: Frekvence užívání nikotinových sáčků

Otázka se týká životní prevalence ohledně užívání nikotinových sáčků u dotazovaných. Jednou za život užilo nikotinové sáčky 11 (8,7 %) respondentů ze středních škol. Dále odpovědělo 7 (5,6 %) respondentů, že užili nikotinové sáčky denně a 3 (2,4 %) respondenti jednou týdně.

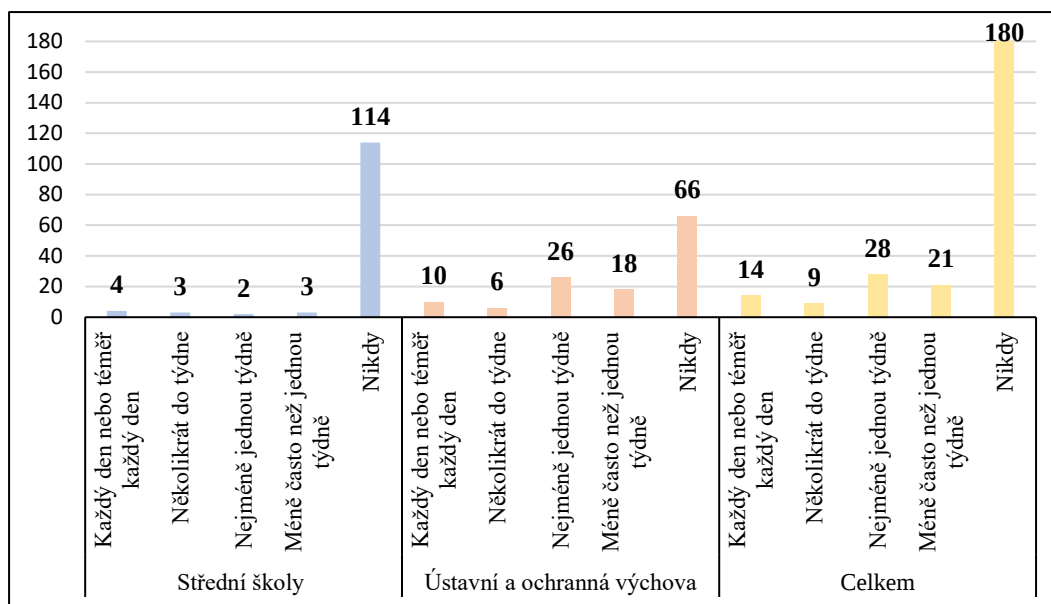
Z ústavní a ochranné výchovy užilo 31 (24,6 %) respondentů nikotinové sáčky jednou měsíčně, 24 (19 %) respondentů jednou za život, 19 (15,1 %) respondentů a 6 (4,8 %) respondentů denně bralo nikotinové sáčky.

Celkem užilo nikotinové sáčky 35 (27,7 %) respondentů jednou za život, 31 (24,6 %) respondentů jednou měsíčně, 22 (17,5 %) respondentů jednou týdně a 13 (10,4 %) respondentů denně. Poměrně rozšířenou zkušenost s užíváním nikotinových sáčků je zejména u respondentů z ústavní a ochranné výchovy, kde mají větší zkušenost s pravidelným měsíčním či týdenním užíváním.

Otázka č. 24: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a nikotinové sáčky? (jedna odpověď)

Tab. 24: Frekvence užívání nikotinových sáčků v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 24	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	4	3,2 %	10	7,9 %	14	5,5 %
Několikrát do týdne	3	2,4 %	6	4,8 %	9	3,6 %
Nejméně jednou týdně	2	1,6 %	26	20,6 %	28	11,1 %
Méně často než jednou týdně	3	2,4 %	18	14,3 %	21	8,4 %
Nikdy	114	90,4 %	66	52,4 %	180	71,4 %

Graf 30: Frekvence užívání nikotinových sáček v průběhu posledních 30 dnů

Respondenti ze středních škol užívali nejčastěji nikotinové sáčky každý den nebo téměř každý den (4 respondenti/3,2 %). Následně 3 (2,4 %) respondenti uvedli, že brali nikotinové sáčky několikrát do týdne. Další 3 (2,4 %) respondenti uvedli méně často než jednou týdně. 2 (1,6 %) respondenti užívalo v průběhu 30 dnů nikotinové sáčky nejméně jednou týdně.

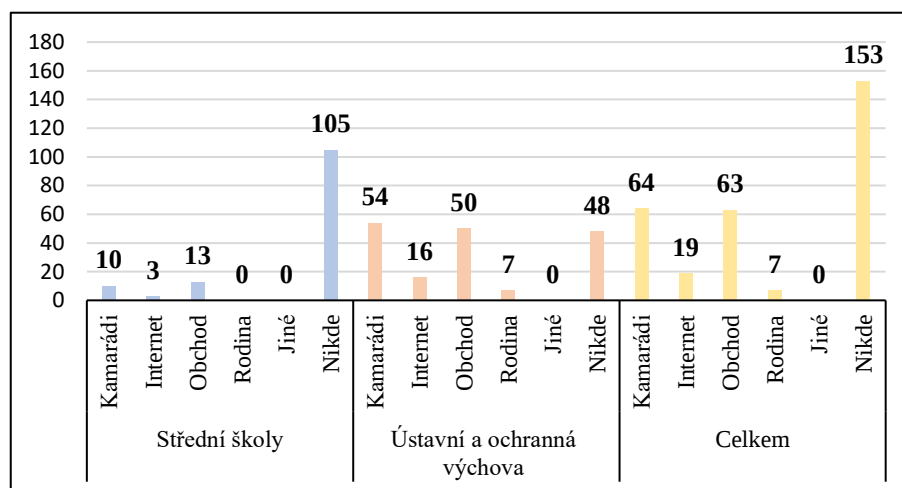
U respondentů z ústavní a ochranné výchovy nejčastěji užilo nikotinové sáčky 26 (20,6 %) respondentů nejméně jednou týdně. Dále 18 (14,3 %) respondentů bralo nikotinové sáčky méně často než jednou týdně, 10 (7,9 %) respondentů každý den nebo téměř každý den a 6 (4,8 %) respondentů několikrát do týdne.

Z celkového počtu dotazovaných nejčastěji respondenti užívali nikotinové sáčky v průběhu posledních 30 dnů nejméně jednou týdně, což uvedlo 28 (22,2 %) respondentů. Nato 21 (16,7 %) respondentů méně než jednou týdně, 14 (11,1 %) respondentů každý den nebo téměř každý den a 9 (7,2 %) respondentů několikrát do týdne. Užívání nikotinových sáček je častější u respondentů z ústavní/ochranné výchovy ve srovnání se studenty středních škol. Celkově je nejběžnější frekvencí užívání nikotinových sáček nejméně jednou týdně.

Otázka č. 25: Kde si nikotinové sáčky sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 25: Sehnání nikotinových sáčků

Otázka č. 25	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet	Absolutní počet	Relativní počet
Kamarádi	10	7,9 %	54	42,9 %	64	25,4 %
Internet	3	2,4 %	16	12,7 %	19	7,6 %
Obchod	13	10,3 %	50	39,7 %	63	25 %
Rodina	0	0 %	7	5,6 %	7	2,8 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	105	83,3 %	48	38,1 %	153	60,7 %

Graf 31: Sehnání nikotinových sáčků

Ze středních škol respondenti sehnali nikotinové sáčky z obchodu 13 (10,3 %) respondentů, od kamarádů 10 (7,9 %) respondentů a z internetu 3 (2,4 %) respondenti.

Z ústavní a ochranné výchovy získali respondenti nikotinové sáčky od kamarádů 54 (42,9 %) respondentů, z obchodu 50 (39,7 %) respondentů, z internetu 16 (12,7 %) respondentů a od rodiny 7 (5,6 %) respondentů.

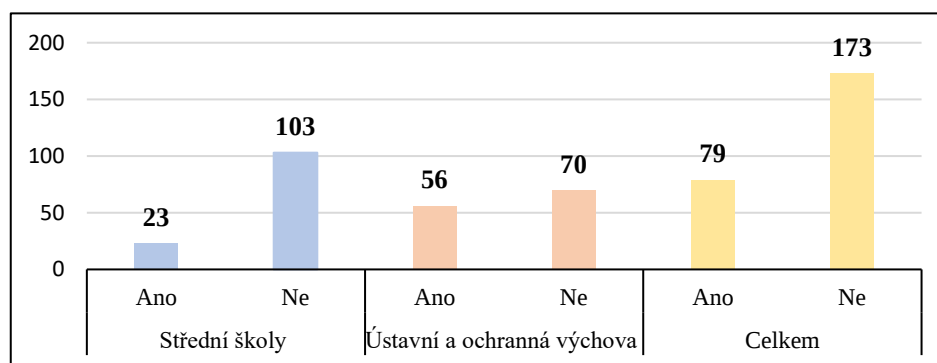
Z plného počtu nejčastěji byl nejčastější zdroj od kamarádů 64 (25,4 %) respondentů, z obchodu 63 (25 %) respondentů, z internetu 19 (7,6 %) respondentů a od rodiny 7 (2,8 %) respondentů. Respondenti z ústavní/ochranné výchovy získávali nikotinové sáčky častěji od kamarádů a rodiny ve srovnání se středoškoláky. Celkově byli kamarádi a obchody nejčastějšími zdroji nikotinových sáčků

HHC produkty (sladkosti, oleje, květy)

Otázka. č. 26: Užíval/a si HHC produkty v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 26: Užívání HHC produktů v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 26	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	23	18,3 %	56	44,4 %	79	31,4 %
Ne	103	81,7 %	70	55,6 %	173	68,6 %

Graf 32: Užívání HHC produktů v průběhu posledních 12 měsíců

Zde odpovědělo 23 (18,3 %) respondentů ze středních škol, že užili za posledních 12 měsíců HHC produkty.

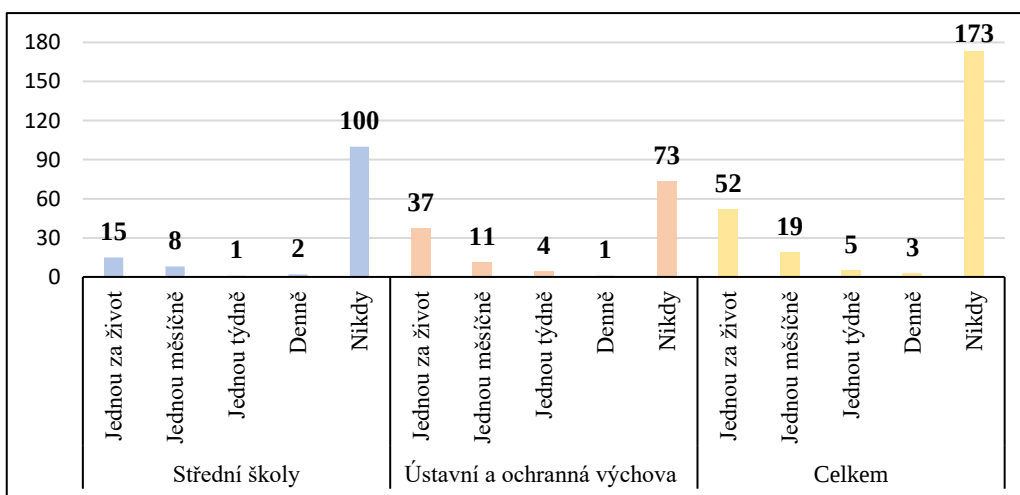
Dále 56 (44,4 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy užilo HHC produkty za posledních 12 měsíců.

Celkem tedy užilo HHC produkty za posledních 12 měsíců 79 (31,4 %) respondentů. U respondentů z ústavní a ochranné výchovy bylo užití HHC produktů vyšší než u respondentů ze středních škol.

Otázka č. 27: Jak často užíváš HHC produkty? (jedna odpověď)

Tab. 27: Frekvence užívání HHC produktů

Otázka č. 27	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Jednou za život	15	11,9 %	37	29,4 %	52	20,5 %
Jednou měsíčně	8	6,3 %	11	8,7 %	19	7,5 %
Jednou týdně	1	0,8 %	4	3,2 %	5	2 %
Denně	2	1,6 %	1	0,8 %	3	1,2 %
Nikdy	100	79,4 %	73	57,9 %	173	68,8 %

Graf 33: Frekvence užívání HHC produktů

Otázka se týká životní prevalence při užívání HHC produktů u dotazovaných. 15 (11,9 %) respondentů ze středních škol užilo HHC produkty jednou za život. Následně 8 (6,3 %) respondentů užilo HHC produkty jednou měsíčně, 2 (1,6 %) respondenti denně a 1 (0,8 %) respondent jednou týdně.

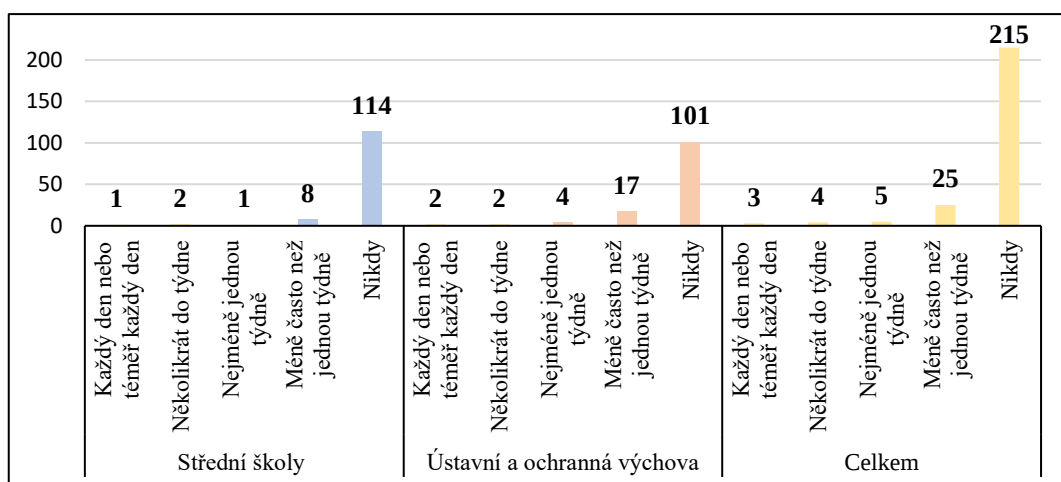
Dále 37 (29,4 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy užilo HHC produkty jednou za život. Nato 11 (8,7 %) respondentů užilo HHC produkty jednou měsíčně, 4 (3,2 %) respondenti jednou týdně a 1 (0,8 %) respondent denně.

Celkem jednou za život užilo HHC produkty 52 (41,3 %) respondentů. Následně 19 (15 %) respondentů jednou měsíčně, 5 (4 %) respondentů jednou týdně a 3 (2,4 %) respondenti denně užívá HHC produkty. Údaje ukazují vyšší celoživotní prevalenci i frekvenci užívání HHC produktů u respondentů z ústavní a ochranné výchovy ve srovnání se studenty středních škol.

Otázka č. 28: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a HHC produkty? (jedna odpověď)

Tab. 28: Frekvence užívání HHC produktů v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 28	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	1	0,8 %	2	1,6 %	3	1,2 %
Několikrát do týdne	2	1,6 %	2	1,6 %	4	1,6 %
Nejméně jednou týdně	1	0,8 %	4	3,2 %	5	2 %
Méně často než jednou týdně	8	6,3 %	17	13,4 %	25	9,8 %
Nikdy	114	90,5 %	101	80,2 %	215	85,4 %

Graf 34: Frekvence užívání HHC produktů v průběhu posledních 30 dnů

Ze středních škol respondenti nejčastěji užilo HHC produkty 8 (6,3 %) respondentů. Poté 2 (1,6 %) respondenti několikrát do týdne, 1 (0,8 %) respondent nejméně jednou týdně a 1 (0,8 %) respondent každý den nebo téměř každý den.

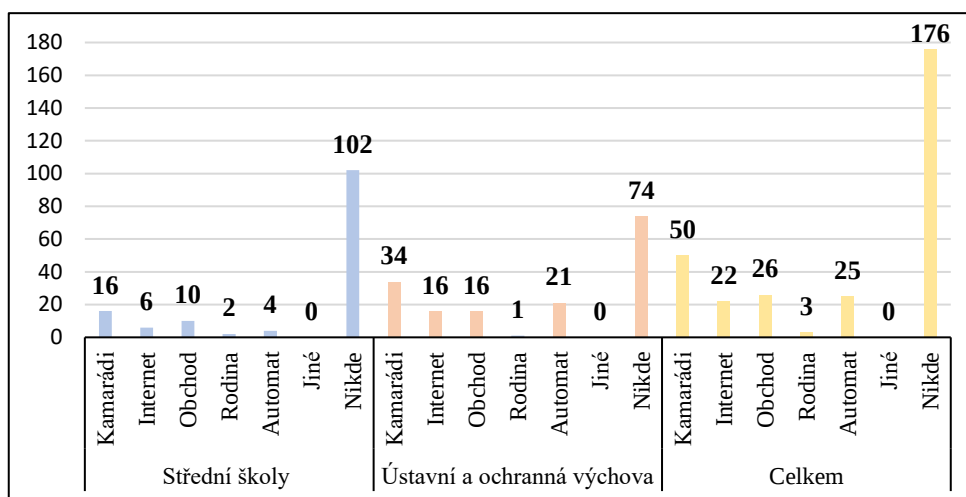
Z ústavní a ochranné výchovy bralo HHC produkty 17 (13,4 %) respondentů méně často než jednou týdně, 4 (3,2 %) respondenti nejméně jednou týdně, 2 (1,6 %) respondenti několikrát do týdne a 2 (1,6 %) respondenti každý den nebo téměř každý den.

Z plného počtu nejčastěji užilo HHC produkty 25 (19,7 %) respondentů méně často než jednou týdně. Dále 5 (4 %) respondentů nejméně jednou týdně, 4 (3,2 %) respondenti několikrát do týdne a 3 (2,4 %) respondenti každý den nebo téměř každý den. Nejčastější frekvencí užívání HHC produktů je méně než jednou týdně, a to u všech respondentů. Vyšší frekvence užívání (denně nebo několikrát týdně) se vyskytuje více u respondentů z ústavní a ochranné výchovy ve srovnání se studenty středních škol.

Otázka č. 29: Kde si HHC produkty sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 29: Sehnání HHC produktů

Otázka č. 29	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	16	12,7 %	34	27 %	50	19,9 %
Internet	6	4,8 %	16	12,7 %	22	8,8 %
Obchod	10	7,9 %	16	12,7 %	26	10,3 %
Rodina	2	1,6 %	1	0,8 %	3	1,2 %
Automat	4	3,2 %	21	16,7 %	25	10 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	102	81 %	74	58,7 %	176	69,9 %

Graf 35: Sehnání HHC produktů

Respondenti ze středních škol sehnali HHC produkty nejčastěji od kamarádů (16 respondentů/12,7 %) a z obchodu (10 respondentů/7,9 %). Poté 6 4,8 %) respondentů z internetu, 4 (3,2 %) respondenti z automatu a 2 (1,6 %) respondenti od rodiny.

Poté 34 (27 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy získalo HHC produkty od kamarádů. Dále 21 (16,7 %) respondentů z automatu, 16 (12,7 %) respondentů z internetu, 16 (12,7 %) respondentů a 1 (0,8 %) respondent od rodiny.

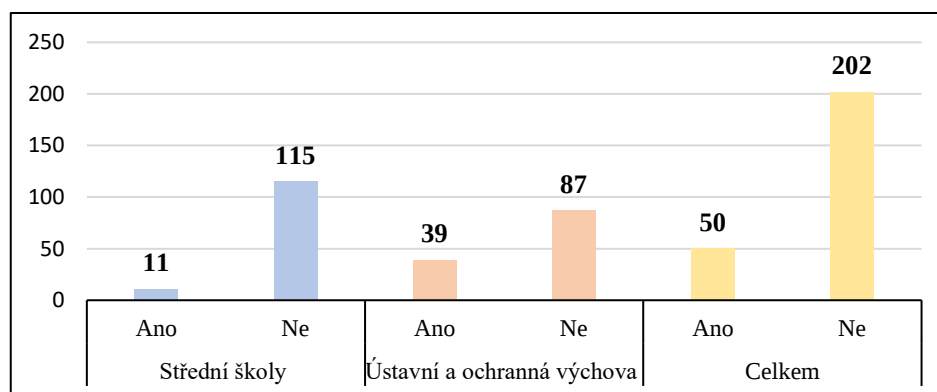
Celkem 50 (19,9 %) respondentů sehnalo HHC produkty od kamarádů, 26 (10,3 %) respondenti z obchodu, 25 (10 %) respondentů z automatu, 22 (8,8 %) respondentů z internetu a 3 (1,2 %) respondenti od rodiny. Pro všechny dotázané byl nejčastějším zdrojem HHC produktů kamarádi (19,9 %).

CBD produkty (sladkosti, oleje, květy)

Otázka. č. 30: Užíval/a si CBD produkty v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 30: Užívání CBD produktů v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 30	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	11	8,7 %	39	31 %	50	19,8 %
Ne	115	91,3 %	87	69 %	202	80,2 %

Graf 36: Užívání CBD produktů v průběhu posledních 12 měsíců

CBD produkty užilo za posledních 12 měsíců 11 (8,7 %) respondentů ze středních škol.

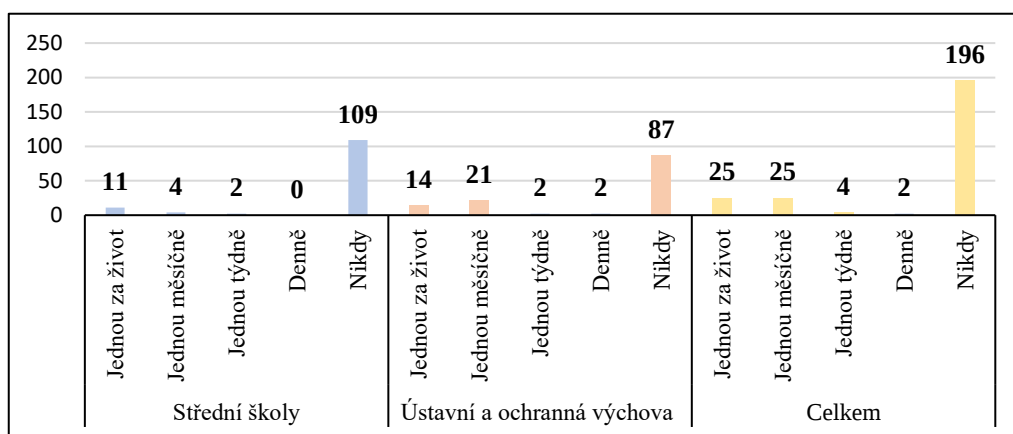
Poté 39 (31 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy užilo za posledních 12 měsíců CBD produkty.

Z celku tedy 50 (19,8 %) respondentů užilo CBD produkty za posledních 12 měsíců. Výrazně vyšší užívání CBD produktů v posledních 12 měsících u respondentů z ústavní a ochranné výchovy (31 %) ve srovnání se studenty středních škol (8,7 %).

Otázka č. 31: Jak často užíváš CBD produkty? (jedna odpověď)

Tab. 31: Frekvence užívání CBD produktů

Otázka č. 31	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Jednou za život	11	8,7 %	14	11,1 %	25	9,9 %
Jednou měsíčně	4	3,2 %	21	16,7 %	25	9,9 %
Jednou týdně	2	1,6 %	2	1,6 %	4	1,6 %
Denně	0	0 %	2	1,6 %	2	0,8 %
Nikdy	109	86,5 %	87	69 %	196	77,8 %

Graf 37: Frekvence užívání CBD produktů

Zde se otázka zabývá životní prevalencí užívání CBD produktů u dotazovaných. Jednou za život užilo CBD produkty 11 (8,7 %) respondentů ze středních škol. Poté 4 (3,2 %) respondenti jednou měsíčně a 2 (1,6 %) respondenti jednou týdně.

U respondentů z ústavní a ochranné výchovy bralo CBD produkty 21 (16,7 %) respondentů jednou měsíčně. Dalších 14 (11,1 %) respondentů užilo CBD produkty jednou za život, 2 (1,6 %) respondenti jednou týdně a 2 (1,6 %) respondenti denně.

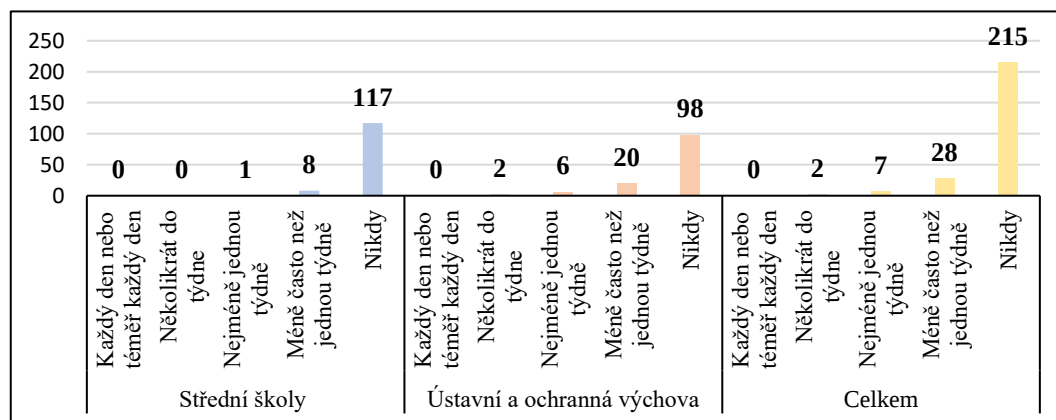
Z celkového počtu užívá CBD produkty stejně 25 (9,9 %) respondentů jednou za život a 25 (9,9 %) respondentů jednou měsíčně. Dále 4 (1,6 %) respondenti užívá CBD produkty jednou týdně a 2 (0,8 %) respondenti denně. Vyšší celoživotní prevalenci

i častější užívání CBD produktů byla u respondentů z ústavní a ochranné výchovy ve srovnání se studenty středních škol.

Otázka č. 32: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a CBD produkty? (jedna odpověď)

Tab. 32: Frekvence užívání CBD produktů v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 32	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Několikrát do týdne	0	0 %	2	1,6 %	2	0,8 %
Nejméně jednou týdně	1	0,8 %	6	4,8 %	7	2,8 %
Méně často než jednou týdně	8	6,3 %	20	15,9 %	28	11,1 %
Nikdy	117	92,9 %	98	77,7 %	215	85,3 %

Graf 38: Frekvence užívání CBD produktů v průběhu posledních 30 dnů

CBD produkty užílo méně často než jednou týdně 8 (6,3 %) respondentů ze středních škol v průběhu posledních 30 dnů a 1 (0,8 %) respondent nejméně jednou týdně.

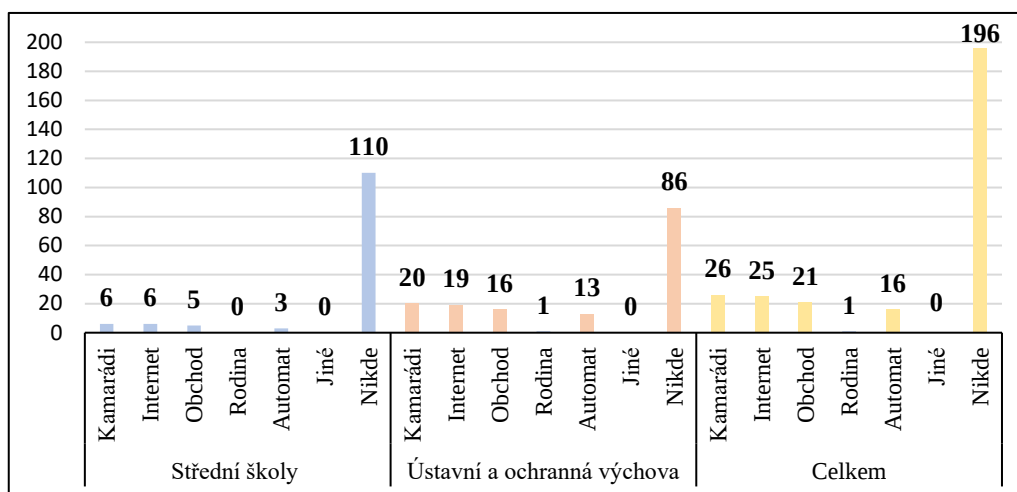
Dále 20 (15,9 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy bralo CBD produkty méně často než jednou týdně, 6 (4,8 %) respondentů nejméně jednou týdně a 2 (1,6 %) respondenti několikrát do týdně.

Celkem užívalo CBD produkty v průběhu posledních 30 dnů 28 (22,2 %) respondentů méně často než jednou týdně, 7 (5,6 %) respondentů nejméně jednou týdně a 2 (1,6 %) respondenti několikrát do týdne. Vyšší frekvence užívání (alespoň jednou týdně či několikrát do týdne) se vyskytovala častěji u respondentů z ústavní a ochranné výchovy.

Otázka č. 33: Kde si CBD produkty sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 33: Sehnání CBD produktů

Otázka č. 33	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	6	4,8 %	20	15,9 %	26	10,4 %
Internet	6	4,8 %	19	15,1 %	25	10 %
Obchod	5	4 %	16	12,7 %	21	8,4 %
Rodina	0	0 %	1	0,8 %	1	0,4 %
Automat	3	2,4 %	13	10,3 %	16	6,4 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	110	87,3 %	86	68,3 %	196	77,8 %

Graf 39: Sehnání CBD produktů

Respondenti ze středních škol sehnali CBD produkty nejčastěji od kamarádů 6 (4,8 %) respondentů, z internetu 6 (4,8 %) respondentů, z obchodu 5 (4 %) respondentů a z automatu 3 (2,4 %) respondenti.

Respondenti z ústavní a ochranné výchovy získali CBD produkty od kamarádů 20 (15,9 %) respondentů, z internetu 19 (15,1 %) respondentů, z obchodu 16 (12,7 %) respondentů, z automatu 13 (10,3 %) respondentů a od rodiny 1 (0,8 %) respondent.

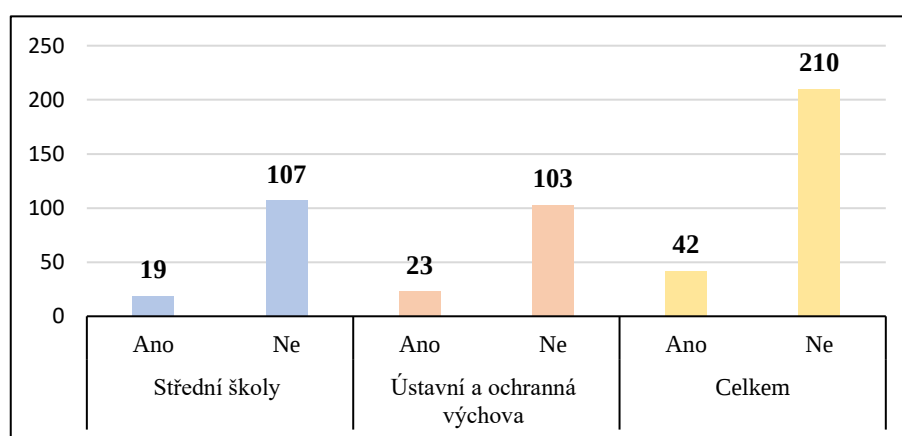
Z plného počtu sehnalo 26 (10,4 %) respondentů od kamarádů, 25 (10 %) respondentů z internetu, 21 (8,4 %) respondentů z obchodu, 16 (6,4 %) respondentů z automatu a 1 (0,4 %) respondent od rodiny. Nejčastějšími zdroji CBD produktů byli kamarádi a internet, a to jak pro studenty středních škol, tak pro respondenty z ústavní a ochranné výchovy.

Kratom

Otázka. č. 34: Užíval/a si kratom v průběhu posledních 12 měsíců? (jedna odpověď)

Tab. 34: Užívání kratomu v průběhu posledních 12 měsíců

Otázka č. 34	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Ano	19	15,1 %	23	18,3 %	42	16,7 %
Ne	107	84,9 %	103	81,7 %	210	83,3 %

Graf 40: Užívání kratomu v průběhu posledních 12 měsíců

V této otázce 19 (15,1 %) respondentů ze středních škol uvedlo, že užívalo v průběhu posledních 12 měsíců kratom.

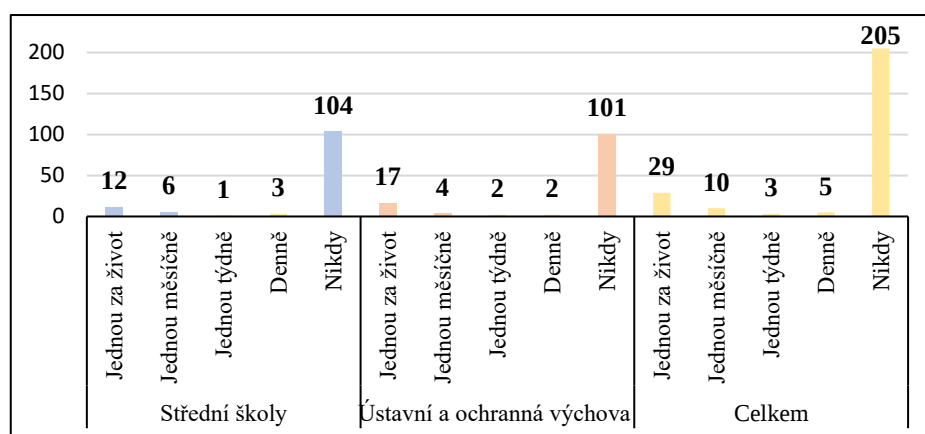
Dále 23 (18,3 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy užilo kratom v průběhu posledních 12 měsíců.

Celkem tedy užilo 42 (33,4 %) respondentů kratom v průběhu posledních 12 měsíců. Prevalence je vyšší u respondentů z ústavní a ochranné výchovy (18,3 %) v porovnání se studenty středních škol (15,1 %).

Otázka č. 35: Jak často užíváš kratom? (jedna odpověď)

Tab. 35: Frekvence užívání kratomu

Otázka č. 35	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Jednou za život	12	9,5 %	17	13,5 %	29	11,5 %
Jednou měsíčně	6	4,8 %	4	3,2 %	10	4 %
Jednou týdně	1	0,8 %	2	1,6 %	3	1,2 %
Denně	3	2,4 %	2	1,6 %	5	2 %
Nikdy	104	82,5 %	101	80,1 %	205	81,3 %

Graf 41: Frekvence užívání kratomu

Zde je otázka životní prevalence při užívání kratomu. Ze středních škol 12 (9,5 %) respondentů užilo kratom jednou za život, 6 (4,8 %) respondentů jednou měsíčně, 3 (2,4 %) respondenti denně a 1 (0,8 %) respondent jednou týdně.

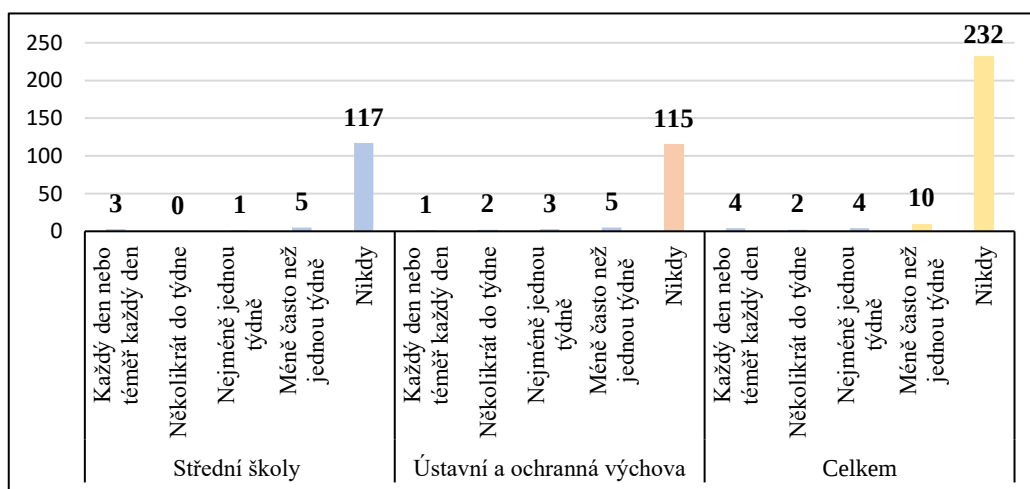
U respondentů z ústavní a ochranné výchovy uvedlo 17 (13,5 %) respondentů, že bralo kratom jednou za život. Dále 4 (3,2 %) respondenti jednou měsíčně, 2 (1,6 %) respondenti jednou týdně a 2 (1,6 %) respondenti denně užívá kratom.

Z celkového počtu tedy 29 (11,5 %) respondentů užilo kratom jednou za život. Dále 10 (4 %) respondentů jednou měsíčně, 5 (2 %) respondentů denně a 3 (1,2 %) respondenti jednou týdně. Nejčastější formou užívání kratomu bylo jednorázové vyzkoušení v životě (11,5 %). Pravidelné užívání (denně, týdně nebo měsíčně) se vyskytovalo častěji u studentů středních škol ve srovnání s respondenty z ústavní výchovy.

Otázka č. 36: Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a kratom? (jedna odpověď)

Tab. 36: Frekvence užívání kratomu v průběhu posledních 30 dnů

Otázka č. 36	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Každý den nebo téměř každý den	3	2,4 %	1	0,8 %	4	1,6 %
Několikrát do týdne	0	0 %	2	1,6 %	2	0,8 %
Nejméně jednou týdně	1	0,8 %	3	2,4 %	4	1,6 %
Méně často než jednou týdně	5	4 %	5	4 %	10	4 %
Nikdy	117	92,8 %	115	91,2 %	232	92 %

Graf 42: Frekvence užívání kratomu v průběhu posledních 30 dnů

Tato otázka se týká životní prevalence užívání kratomu u dotazovaných. Zde 5 (4 %) respondentů ze středních škol užilo kratom méně často než jednou týdně, 3 (2,4 %) respondenti každý den nebo téměř každý den a 1 (0,8 %) respondent nejméně jednou týdně.

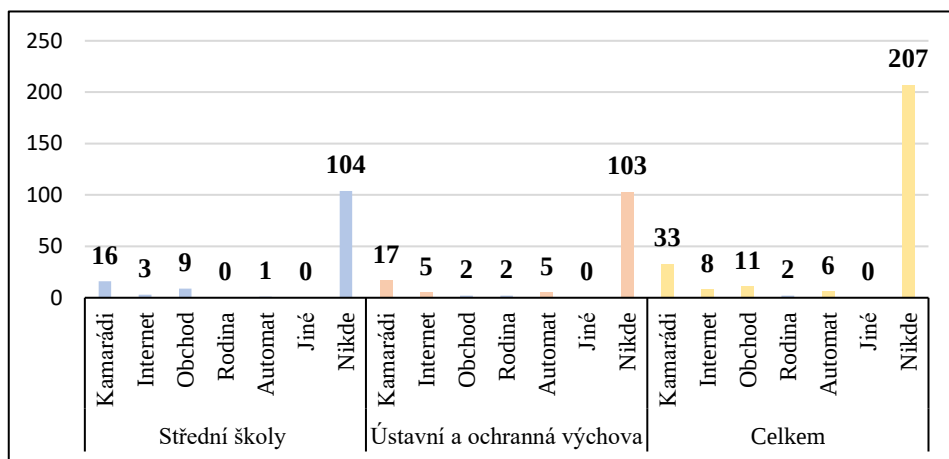
Stejně tak 5 (4 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy bralo kratom méně často než jednou týdně. Poté 3 (2,4 %) respondenti nejméně jednou týdně, 2 (1,6 %) respondenti několikrát do týdne a 1 (0,8 %) respondent každý den nebo téměř každý den.

Celkem užívalo kratom 10 (4 %) respondentů méně často než jednou týdně, 4 (1,6 %) respondenti každý den nebo téměř každý den, 4 (1,6 %) respondenti nejméně jednou týdně a 2 (0,8 %) respondenti několikrát do týdne. Nejčastější formou pravidelného užívání kratomu bylo užívání méně než jednou týdně.

Otázka č. 37: Kde si kratom sehnal/a? (více odpovědí)

Tab. 37: Sehnání kratomu

Otázka č. 37	Střední školy		Ústavní a ochranná výchova		Celkem	
	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>	<i>Absolutní počet</i>	<i>Relativní počet</i>
Kamarádi	16	12,7 %	17	13,5 %	33	12,1 %
Internet	3	2,4 %	5	4 %	8	3,2 %
Obchod	9	7,1 %	2	1,6 %	11	4,4 %
Rodina	0	0 %	2	1,6 %	2	0,8 %
Automat	1	0,8 %	5	4 %	6	2,4 %
Jiné	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nikde	104	82,6 %	103	81,8 %	207	82,2 %

Graf 43: Sehnání kratomu

Zde 16 (12,7 %) respondentů ze středních škol sehnalo kratom od kamarádů dalších 9 (7,1 %) respondentů z obchodu, 3 (2,4 %) respondenti z internetu a 1 (0,8 %) respondent z automatu.

Následně 17 (13,5 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy uvedlo, že sehnalo kratom od kamarádů. Dále pak získalo kratom 5 (4 %) respondentů z internetu, 5 (4 %) respondentů z automatu, 2 (1,6 %) respondenti z obchodu a 2 (1,6 %) respondenti od rodiny.

Z plného počtu nejčastěji respondenti sehnali kratom od kamarádů 33 (12,1 %) respondentů. Následně 11 (4,4 %) respondentů z obchodu, 8 (3,2 %) respondentů z internetu, 6 (2,4 %) respondentů z automatu a 2 (0,8 %) respondenti od rodiny. Hlavním zdrojem obstarávání kratomu mezi respondenty byli kamarádi. U respondentů z ústavní výchovy byly zastoupeny také automaty a rodina jako zdroje.

6 Diskuse a shrnutí výsledků

Zneužívání návykových látek představuje pro Českou republiku značný společenský problém, který má negativní dopad na rodiny a celou společnost. Závislostní chování ohrožuje fyzické i duševní zdraví jedince, narušuje rodinné vztahy a sociální vazby a jeho důsledky ovlivňují celý život a fungování společnosti. Problematika návykových látek u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy se pro nás stala hlavním tématem, ve které jsme zjišťovali zkušenosti mladistvých z ústavní/ochranné výchovy s návykovými látkami.

Podobným tématem se zabývala Kovaříková (2016), které měla bakalářskou práci s tématem Užívání návykových látek a hazardní hraní u dětí v diagnostických ústavech v České republice. Hlavním cílem práce bylo zjistit přehled o situaci užívání návykových látek u dětí a mladistvých v diagnostických ústavech, ale také výsledky porovnála s výsledky Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (2011).

Kovaříková (2016) ve své práci z výsledků uvedla, že denně kouřilo v průběhu posledních 30 dnů 70,9 % chlapců a 50,0 % dívek. Dále se zjistilo, že 11,3 % chlapců v průběhu posledních 30 dnů kouřilo konopné látky mnohem více než dívky 7,1 %. Z výsledků se také zjistilo, že celoživotní prevalence kouření tabákových výrobků u respondentů z diagnostických ústavů byla 91,7 %. U konopných látek byla celoživotní prevalence 79,2 %. Kovaříková (2016) v bakalářské práci z výsledků potvrdila svoji hypotézu, která tvrdila, že u dětí a mladistvých z diagnostických ústavů je frekvence užívání častější než u jejich vrstevníků v obecné populaci.

Závislostní chování představuje závažný problém v současné společnosti, který negativně ovlivňuje všechny věkové skupiny, včetně dětí a mladistvých. Problematika závislostního chování u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy, která je zvláště zranitelnou skupinou. Důležité pro naši bakalářskou práci bylo zodpovědět na hlavní výzkumnou otázku a dvě dílčí otázky: **Jaké návykové látky jsou nejčastější u mladistvých v ústavní a ochranné výchově? Jak často mladiství z ústavní a ochranné výchovy užívají návykové látky? Kde mladiství z ústavní a ochranné výchovy návykové látky sehnali?**

Dotazník jsme rozdělili na části: Tabákové výrobky, alkohol, marihuana, drogy, elektronické cigarety, nikotinové sáčky, HHC produkty, CBD produkty a kratom. Celkem respondentů z ústavní a ochranné výchovy je 126 respondentů. Nejprve se zaměříme na oblast průzkumu, která zjišťovala, jaké návykové látky jsou nejčastější u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy. V průzkumu jsme zjistili, že mladiství z ústavní a ochranné výchovy nejčastěji užívají **tabákové výrobky** 111 (88,1 %), **elektronické cigarety** 110 (87,3 %) respondentů a **alkohol** 103 (81,7 %) respondentů. Výsledky jsme zaznamenaly z první otázky každé části, která se týkala užívání návykové látky za posledních 12 měsíců. Tabákové výrobky, alkohol a elektronické cigarety jsme vybrali mezi tři nejčastější, protože je užilo více jak 100 respondentů za posledních 12 měsíců a vykazovaly tedy nejvyšší míru užívání u mladistvých z ústavní/ochranné výchovy. Tímto cílem jsme odpověděli také na výzkumnou otázku, která se týkala míry výskytu užívání návykových látek u mladistvých v ústavní a ochranné výchově.

K tomuto cíli bakalářské práce se pojí také naše hypotéza H2: **Častým typem návykové látky u mladistvých v ústavní a ochranné výchově jsou tabákové výrobky**, kterou můžeme díky našim výsledkům potvrdit. Tuto hypotézu máme podloženou průzkumem ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, který vytvořili Mgr. Monika Petržílková a Mgr. Martin Týc. Během průzkumu byla ve všech zařízeních realizovány preventivní aktivity právě v oblasti sociálně-patologických jevů. Průzkum jim zadalo MŠMT a výsledky zpracovali v Praze květnu 2006. V průzkumu zaměřeném na problémy v oblasti sociálně patologických jevů bylo zjištěno, že prakticky všechna zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy se potýkají se zneužíváním tabákových výrobků, a to až v 95 % případů. Podobným tématem se zabývala také Šimková (2013) ve své bakalářské práci s tématem Analýza rizikových faktorů užívání návykových látek u dětí z dětských domovů ve Středočeském kraji měřených pomocí dotazníku SURPS. Respondenti byli ve věku od 11 do 16 let. Z průzkumu Šimkové (2013) se zjistilo, že za posledních 30 dní mělo zkušenost s alkoholem 26,1 % respondentů, s tabákovými výrobky 50 % a respondentů. Touto problematikou se zabývala také Kovaříková (2016), která ve své bakalářské práci z výsledků uvedla, že celoživotní prevalence kouření tabákových výrobků u respondentů z diagnostických ústavů byla 91,7 %.

Následně se budeme věnovat první dílčí otázce: **Jak často mladiství z ústavní a ochranné výchovy užívají návykové látky?** V našem dotazníku jsme měli otázku u každé části, která se týkala toho, jak často užívají danou návykovou látku v průběhu posledních 30 dnů. Zde budeme uvádět, jak často užívali respondenti z ústavní a ochranné výchovy tabákové výrobky, alkohol a elektronické cigarety za posledních 30 dní, protože jsme je uvedli jako nejčastější návykové látky u respondentů z ústavní a ochranné výchovy v předchozím odstavci.

Tabákové výrobky užilo nejčastěji 45 (35,7 %) respondentů *každý den nebo téměř každý den*. Dále 27 (21,4 %) respondentů *nejméně jednou týdně*, 17 (13,5 %) *několikrát do týdne* a 18 (14,3 %) *méně často než jednou týdně*. **Elektronické cigarety** užilo nejčastěji 35 (27,7 %) respondentů *každý den nebo téměř každý den*. Poté 29 (23 %) *několikrát do týdne*, 21 (16,7 %) *méně často než jednou týdně* a 20 (15,9 %) *nejméně jednou týdně*. S výjimkou alkoholu užívá nejvíce respondentů tabákové výrobky a elektronické cigarety *každý den nebo téměř každý den*. **Alkohol** konzumovalo nejčastěji 42 (33,3 %) respondentů *méně často než jednou týdně*. Následně pak 20 (15,9 %) respondentů *nejméně jednou týdně*, 6 (4,8 %) *několikrát do týdne* a 2 (1,6 %) *každý den nebo téměř každý den*. U tabákových výrobků a elektronických cigaret byla četnost užívání vyšší, s větším podílem pravidelných uživatelů. U alkoholu převažovalo příležitostné užívání s menším podílem pravidelných uživatelů. Výsledky ukázaly, že v této otázce ohledně frekvence užívání návykových látek u mladistvých z ústavní/ochranné výchovy bylo užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret běžnější a pravidelnější než u konzumace alkoholu.

Nadále se budeme zaměřovat na druhou dílčí otázku: **Kde mladiství z ústavní a ochranné výchovy návykové látky sehnali?** Zde budeme uvádět nejčastější zdroje návykových látek u tabákových výrobků, alkoholu a elektronických cigaret, protože to jsou nejčastější návykové látky u naší cílené skupiny. **Tabákové výrobky** sehnali nejčastěji z *obchodu* 83 (65,9 %) respondentů. Nadále 82 (65,1 %) respondentů od *kamarádů*, 24 (19 %) od *rodiny* a 8 (6,3 %) z *internetu*. U **elektronických cigaret** nejčastěji získali od *kamarádů* 78 (61,9 %) respondentů. Dále z *obchodu* 73 (57,9 %) respondentů, 49 (38,9 %) z *internetu* a 11 (8,7 %) od *rodiny*. Můžeme tedy na základě výsledků z výzkumné části usoudit, že nejběžnějšími zdroji daných návykových látek pro respondenty jsou kamarádi a obchody. Nejčastějším zdrojem **alkoholu** byli *kamarádi*,

což uvedlo 82 (65,1 %) respondentů. Následně *obchod* 52 (41,3 %) respondentů, 42 (33,3 %) *rodina* a 5 (4 %) *internet*. Výsledky ukázaly, že kamarádi a obchody představovaly klíčové zdroje pro získávání tabákových výrobků, elektronických cigaret i alkoholu u mladistvých z ústavní/ochranné výchovy.

6.1 Komparace se studenty středních škol z rodinné výchovy

Nyní se zaměříme na komparaci mezi mladistvými z ústavní a ochranné výchovy se studenty ze středních škol z rodinné výchovy. Dohromady jsme měli 252 respondentů. Porovnali jsme výsledky ze dvou otázek, které se týkají užívání dané návykové látky za posledních 12 měsíců a jak často užívají danou návykovou látku v průběhu posledních 30 dnů. **Tabákové výrobky** užilo 111 (88,1 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy, zatímco 37 (29,4 %) respondentů ze středních škol za posledních 12 měsíců. **Elektronické cigarety** bralo 110 (87,3 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy. Následně 56 (44,4 %) respondentů ze středních škol užilo elektronické cigarety za posledních 12 měsíců. **Alkohol** konzumovalo 103 (81,7 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy a 112 (88,9 %) respondentů ze středních škol. Z výsledků je tedy jasné, že tabákové výrobky a elektronické cigarety užívalo více respondentů z ústavní a ochranné výchovy. S výjimkou alkoholu, který konzumovalo více respondentů ze středních škol o 9 respondentů. Můžeme tedy z výsledků vyvodit, že mladiství z ústavní a ochranné výchovy mají větší zkušenosti s tabákovými výrobky a elektronickými cigarety oproti studentům středních škol z rodinné výchovy.

Ohledně druhé otázky jsme se zabývali, jak často užívají dané návykové látky respondenti z ústavní a ochranné výchovy a respondenti ze středních škol. **Tabákové výrobky** užilo nejčastěji 45 (35,7 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy *každý den nebo téměř každý den*. Dále 27 (21,4 %) dotázaných *nejméně jednou týdně*, 17 (13,5 %) *několikrát do týdne* a 18 (14,3 %) *méně často než jednou týdně*. Respondenti ze středních škol nejčastěji užili tabákové výrobky *méně často než jednou týdně* 16 (12,6 %) respondentů, 4 (3,2 %) *několikrát do týdne*, 3 (2,4 %) *každý den nebo téměř každý den* a 1 (0,8 %) *nejméně jednou týdně*. **Elektronické cigarety** užívalo nejčastěji 35 (27,7 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy *každý den nebo téměř každý den*. Poté 29 (23 %) *několikrát do týdne*, 21 (16,7 %) *méně často než jednou týdně* a 20 (15,9 %) *nejméně jednou týdně*. U respondentů ze středních škol byla nejčastější

odpovědí užívání elektronických cigaret *méně často než jednou týdně*, což uvedlo 21 (16,7 %) respondentů. Následně *každý den nebo téměř každý den* 8 (6,3 %) respondentů, *několikrát do týdne* a *nejméně jednou týdně* uvedlo 6 (4,8 %) respondentů. **Alkohol** konzumovalo nejčastěji 42 (33,3 %) respondentů z ústavní a ochranné výchovy *méně často než jednou týdně*. Následně pak 20 (15,9 %) dotázaných *nejméně jednou týdně*, 6 (4,8 %) *několikrát do týdne* a 2 (1,6 %) *každý den nebo téměř každý den*. Respondenti ze středních škol konzumovalo nejčastěji 70 (55,5 %) respondentů *méně často než jednou týdně*. Nadále 13 (10,3 %) respondentů *nejméně jednou týdně*, 5 (4 %) *několikrát do týdne* a 3 (2,4 %) *každý den nebo téměř každý den*. Z výsledku lze vyvodit, že u studentů středních škol vyrůstajících v rodinném prostředí převládala odpověď *méně často než jednou týdně* u tabákových výrobků, elektronických cigaret a alkoholu. Naopak u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy byla nejběžnější odpověď *každý den nebo téměř každý den* u tabákových výrobků a elektronických cigaret. V případě alkoholu se nejčastější frekvence shodovala se studenty ze středních škol, tedy *méně než jednou týdně*. Data naznačují, že zatímco studenti středních škol z rodinné výchovy vykazovali spíše příležitostné užívání návykových látek, mladiství z ústavní a ochranné výchovy užívali tabákové výrobky a elektronické cigarety nejběžněji *každý den nebo téměř každý den*, nikoli však alkohol.

Dále se zaměříme na hypotézu H1: **Mladiství v ústavní a ochranné výchově mají vyšší míru závislostního chování na návykových látkách než jejich vrstevníci žijící v rodinách.** Tuto hypotézu můžeme tedy potvrdit pomocí získaných dat a popisu předchozího odstavce. Ve všech dotazovaných částí kromě alkoholu mladiství z ústavní a ochranné výchovy užívali návykové látky za posledních 12 měsíců více než studenti středních škol z rodinné výchovy. Mladiství z ústavní a ochranné výchovy mají vyšší zkušenost a frekvenci v užívání návykových látek, které může přejít k závislostnímu chování. Studenti středních škol z rodinné výchovy mají sice také zkušenosti s návykovými látkami, ale s porovnáním s mladistvými z ústavní a ochranné výchovy jsou méně časté dle našeho průzkumu.

Podobnou hypotézou se zabývala Kovaříková (2016) ve své bakalářské práci, kterou jsme uvedli na začátku diskuse. Z výsledků výzkumu potvrdila svoji hypotézu, která tvrdila, že u dětí a mladistvých z diagnostických ústavů je frekvence užívání častější než u jejich vrstevníků v obecné populaci.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit prostřednictvím dotazníku, jaké návykové látky nejčastěji užívají mladiství z ústavní a ochranné výchovy. Dílčími cíli bylo zjistit, jak často mladiství z ústavní a ochranné výchovy užívají návykové látky a kde návykové látky sehnali. Práce pracovala také s hypotézami: Mladiství v ústavní a ochranné výchově mají vyšší míru závislostního chování na návykových látkách než jejich vrstevníci žijící a Častým typem návykové látky u mladistvých v ústavní a ochranné výchově jsou tabákové výrobky.

Dosažení hlavního cíle i dílčích cílů bylo umožněno pomocí dvou částí bakalářské práce. Teoretická část se věnovala základním pojmům, které se týkají ústavní a ochranné výchovy, závislostního chování a návykových látek. V empirické části jsme se věnovali průzkumu, který byl zaměřený na frekvenci užívání návykových látek u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy, ale také na nejčastěji užívané látky a zdroje návykových látek. Součástí empirické části také byla komparace mezi mladistvými z ústavní a ochranné výchovy a studenty středních škol z rodinné výchovy.

Z výsledků průzkumu jsme došli k závěru, že mezi nejčastější návykové látky u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy patří tabákové výrobky, elektronické cigarety a alkohol. Tabákové výrobky se stali nejvíce užívanými návykovými látkami u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy. Tabákovými výrobky se zabývala naše druhá hypotéza, která tvrdila, že častým typem návykové látky u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy jsou právě tabákové výrobky. Tuto hypotézu jsme díky naším zjištěním mohli potvrdit.

Ve vztahu k dílčímu cíli zaměřenému na frekvenci užívání návykových látek u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy jsme využili dotazníkovou otázku zjišťující užívání těchto látek v průběhu posledních 30 dnů. Frekvenci užívání návykových látek jsme zkoumali pouze u tří nejčastějších, a to tabákových výrobků, elektronických cigaret a alkoholu. Z výsledků jsme dospěli k závěru, že tabákové výrobky a elektronické cigarety byly užívány nejčastěji u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy, a to každý den nebo téměř každý den. Zatímco alkohol konzumovali mladiství z ústavní a ochranné výchovy méně často než jednou týdně.

Další dílčí otázka zkoumala zdroje, z nichž mladiství z ústavní a ochranné výchovy získávali tři nejčastěji užívané návykové látky. V případě tabákových výrobků uváděli respondenti jako hlavní zdroje obchody a kamarády. Stejně zdroje dominovaly i u elektronických cigaret a alkoholu. Z těchto zjištění vyplývá, že pro uvedenou cílovou skupinu představovali nejběžnější zdroje k získávání tabákových výrobků, elektronických cigaret a alkoholu kamarádi a obchody.

Při komparaci mladistvých z ústavní a ochranné výchovy se studenty středních škol z rodinné výchovy jsme zjišťovali míru závislostního chování. Hypotéza tvrdila, že mladiství z ústavní a ochranné výchovy mají vyšší míru závislostního chování než jejich vrstevníci žijící v rodinách. Porovnali jsme tři nejčastější návykové látky, což jsou tabákové výrobky, elektronické cigarety, alkohol a porovnali odpovědi od mladistvých z ústavní a ochranné výchovy se studenty středních škol z rodinné výchovy. Zaměřili jsme se na otázky užívání dané látky za posledních 12 měsíců a na frekvenci užívání v průběhu posledních 30 dnů. Analýzou získaných dat bylo zjištěno, že mladiství z ústavní a ochranné výchovy vykazují vyšší míru zkušeností s užíváním návykových látek a jejich frekvence konzumace je vyšší, což může představovat větší riziko přerůstání v závislostní chování. Ačkoli i studenti středních škol z rodinné výchovy mají zkušenosti s návykovými látkami, naše zjištění potvrzuje hypotézu, že míra jejich užívání je ve srovnání s mladistvými z ústavní a ochranné výchovy nižší. Na základě těchto výsledků můžeme potvrdit, že stanovená hypotéza předpokládající vyšší míru závislostního chování u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy byla potvrzena.

Průzkum prokázal vysokou míru a frekvenci užívání návykových látek u mladistvých umístěných v ústavní a ochranné výchově. Respondenti z ústavní a ochranné výchovy vykazovali snadný přístup k návykovým látkám, přičemž část z nich udávala každodenní konzumaci. Takto vysoká frekvence užívání indikuje zvýšené riziko rozvoje závislostního chování. Při snaze omezit užívání návykových látek u této rizikové skupiny je zásadní komplexně řešit příčiny vedoucí k závislostnímu chování. Zároveň je nutné posílit protektivní faktory formou budování zdravých vazeb, rozvoje odolnosti a zajištění kvalitního vzdělávání a volnočasových aktivit. Prevence by měla zahrnovat efektivní programy přímo v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a včasné odhalení problémů s návykovými látkami.

ZDROJE

Literární zdroje

- BÁRTÍK, Pavel, MIOVSKÝ Michal, a kol. (2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN. ISBN 978-80-87258-47-7.
- JANSKÝ, Pavel. (2014). *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-534-9.
- JANSKÝ, Pavel. (2004). *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-114-7.
- KALINA, Kamil. (2015). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4331-8.
- KALINA, Kamil. (2003). *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 80-86734-05-6.
- KOVAŘÍKOVÁ, Veronika. (2016). *Užívání návykových látek a hazardní hraní u dětí v diagnostických ústavech v České republice*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova.
- MATOUŠEK, Oldřich. (1999). *Ústavní péče*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-76-1.
- NEŠPOR, Karel. (2000). *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-432-x.
- NOVOTNÁ, Hedvika, ŠPAČEK, Ondřej a kol. (2019). *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: FHS UK. ISBN 978-80-7571-025-3.
- PACNEROVÁ, Helena, JÁNSKÝ, Pavel a kol. (2015). *Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-7481-138-8.
- RADIMECKÝ, Josef, JANÍKOVÁ, Barbara a kol. (2007). *Prevence a adiktologie pro odborníky pracující v ústavní výchově a preventivně výchovné péči: učební podklady ke kurzu*. Praha: Centrum adiktologie PK 1. lékařské fakulty a VFN, Univerzita Karlova. ISBN 978-80-239-9961-7.
- SOBOTKOVÁ, Veronika. (2014). *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4042-3.

STANOEV, Martin. (2015). *Cesta k závislosti a zpět: sociálně-pedagogické aspekty drogových kariér*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-257-4.

ŠIMKOVÁ, Tereza. (2013). *Analýza rizikových faktorů užívání návykových látek u dětí z dětských domovů ve Středočeském kraji měřených pomocí dotazníku SURPS*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova.

ŠVANCAR, Zdeněk a BURIÁNOVÁ, Jana. (1988). *Speciálně – pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

VÁGNEROVÁ, Marie. (2008). *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-414-4.

VALENTA, Milan. (2014). *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0602-6.

ŽUFNÍČEK, Jan, PACNEROVÁ, Helena a kol. (2012). *Vybraná témata výchovatelské praxe: inspirace pro vychovatele v zařízeních ústavní a ochranné výchovy*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-87652-59-6

Elektronické zdroje

Děti a závislosti. [online]. Šance Dětem. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/deti-zavislosti>

Drogy a drogová závislost. [online]. PLOCOVÁ, Monika. Branické sanatorium Moniky Plocové. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://monikaplocova.cz/drogy-a-drogoва-zavislost>

Evropská zpráva o drogách 2023. [online]. Vláda České republiky. 2023. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/zavislosti/media/evropska-zprava-o-drogach-2023-206457/>

F10-F19 – Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek. [online]. MKN-10 klasifikace. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F10-F19>

Fáze drogové závislosti. [online]. Národní zdravotnický informační portál. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/322-faze-drogove-zavislosti>

Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) - Mezinárodní výzkumná studie o zdraví a životním stylu dětí a školáků. [online]. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://hbsc.cz/>

HHC. [online]. Seznam Zprávy. 2024. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/tag/hhc-80527>

ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics. [online]. World Health Organization. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/zavislosti/media/evropska-zprava-o-drogach-2023-206457/>

Kvalita péče o děti v ústavní výchově. [online]. PACNEROVÁ, Helena, MYŠKOVÁ, Lucie a kol. (2016). Praha: Národní pedagogický institut. ISBN 978-80-7481-157-9. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: https://archiv-nuv.npi.cz/uploads/KVALITA_PECE.pdf

Návykové látky. [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/49475/>

Průzkum ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči. [online]. Drogy-info. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/vyzkum-nms/pruzkum-ve-skolskych-zarizenich-pro-vykon-ustavni-vychovy-a-ochranne-vychovy-a-ve-skolskych-zarizenich-pro-preventivne-vychovno/>

Rizikové a protektivní faktory v primární prevenci. [online]. Národní ústav pro vzdělávání. 2014. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/co-je-skolska-primarni-prevence-rizikoveho-chovani/rizikove-a-protektivni-faktory-v-primarni-prevenci.html>

Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. [online]. Drogy-info. 2022. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/souhrnna-zprava-o-zavislostech-v-ceske-republice-2022/>

Understanding the Stages of Drug Addiction. [online]. Orlando Recovery Center. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.orlandorecovery.com/resources/stages-of-addiction/>

World Health Organization. [online]. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.who.int/about>

Zaostřeno – Národní psychedelický výzkum 2019-2021. [online]. Praha. 2021. [cit. 2024-05-04]. ISSN 2336-8241 Dostupné z: <https://www.who.int/about>

Zpráva ze systematických návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy [online]. Veřejný ochránce práv. 2011. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ochrana_osob/2012/2012_skolska-zarizeni.pdf

11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-11). [online]. Ústav zdravotnických informací a statistiky. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci-mkn-11>

Legislativa

ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: E-Sbírka. [online]. 2003, částka 79/2003. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/218?f=218%2F2003&zalozka=text>

ČESKO. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. In: E-Sbírka. [online]. 2002, částka 48/2002. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2002/109/2014-01-01?zalozka=text>

ČESKO. Zákon č. 563/ 2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: E-Sbírka. [online]. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2004/563?zalozka=text>

ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v aktuálním znění. In: E-Sbírka. [online]. 2006, částka 37/2006. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2004/563?zalozka=text>

ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. In: E-Sbírka. [online]. 1999, částka 111/1999. Dostupné také z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/1999/359/2011-04-01?odkazId=15344971&zalozka=dalsiInformace>

SEZNAM PŘÍLOH

Seznam Grafů

Graf 1: Důvody nařízení ústavní výchovy

Graf 2: Hraní hazardních her na internetu a mimo internet mezi 15–19letými studenty SŠ – studie UPOL 2018 a 2021, v %

Graf 3: Nadměrné trávení času (4 a více hodin denně) hraním digitálních her a na sociálních sítích, ve všední den a o víkendu – studie ESPAD 2019, v %

Graf 4: Počet dětí v zařízeních ÚV/OV a v populaci

Graf 5: Hodnocení vlivu užívání látek s psychedelickým účinkem na životní spokojenost či psychickou pohodu uživatelů, v %

Graf 6: Problémy v oblasti sociálně-patologických jevů

Graf 7: Kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 12 měsíců

Graf 8: Frekvence kouření tabákových výrobků

Graf 9: Frekvence kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 30 dnů

Graf 10: Sehnání tabákových výrobků

Graf 11: Pití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců

Graf 12: Frekvence pití alkoholu

Graf 13: Frekvence pití alkoholu v průběhu posledních 30 dnů

Graf 14: Sehnání alkoholu

Graf 15: Užívání marihuany v průběhu posledních 12 měsíců

Graf 16: Frekvence užívání marihuany

Graf 17: Frekvence užívání marihuany v průběhu posledních 30 dnů

Graf 18: Sehnání marihuany

Graf 19: Užívání drog v průběhu posledních 12 měsíců

Graf 20: Frekvence užívání drog

Graf 21: Frekvence užívání drog v průběhu posledních 30 dnů

Graf 22: Výběr drog

Graf 23: Sehnání drog

Graf 24: Kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 12 měsíců

Graf 25: Frekvence kouření elektronických cigaret

Graf 26: Frekvence kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 30 dnů

Graf 27: Sehnání elektronických cigaret

Graf 28: Užívání nikotinových sáček v průběhu posledních 12 měsíců

Graf 29: Frekvence užívání nikotinových sáčků
Graf 30: Frekvence užívání nikotinových sáčků v průběhu posledních 30 dnů
Graf 31: Sehnání nikotinových sáčků
Graf 32: Užívání HHC produktů v průběhu posledních 12 měsíců
Graf 33: Frekvence užívání HHC produktů
Graf 34: Frekvence užívání HHC produktů v průběhu posledních 30 dnů
Graf 35: Sehnání HHC produktů
Graf 36: Užívání CBD produktů v průběhu posledních 12 měsíců
Graf 37: Frekvence užívání CBD produktů
Graf 38: Frekvence užívání CBD produktů v průběhu posledních 30 dnů
Graf 39: Sehnání CBD produktů
Graf 40: Užívání kratomu v průběhu posledních 12 měsíců
Graf 41: Frekvence užívání kratomu
Graf 42: Frekvence užívání kratomu v průběhu posledních 30 dnů
Graf 43: Sehnání kratomu

Seznam tabulek

Tab. 1: Kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 12 měsíců
Tab. 2: Frekvence kouření tabákových výrobků
Tab. 3: Frekvence kouření tabákových výrobků v průběhu posledních 30 dnů
Tab. 4: Sehnání tabákových výrobků
Tab. 5: Pití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců
Tab. 6: Frekvence pití alkoholu
Tab. 7: Frekvence pití alkoholu v průběhu posledních 30 dnů
Tab. 8: Sehnání alkoholu
Tab. 9: Užívání marihuany v průběhu posledních 12 měsíců
Tab. 10: Frekvence užívání marihuany
Tab. 11: Frekvence užívání marihuany v průběhu posledních 30 dnů
Tab. 12: Sehnání marihuany
Tab. 13: Užívání drog v průběhu posledních 12 měsíců
Tab. 14: Frekvence užívání drog
Tab. 15: Frekvence užívání drog v průběhu posledních 30 dnů
Tab. 16: Výběr drog
Tab. 17: Sehnání drog
Tab. 18: Kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 12 měsíců

Tab. 19: Frekvence kouření elektronických cigaret

Tab. 20: Frekvence kouření elektronických cigaret v průběhu posledních 30 dnů

Tab. 21: Sehnání elektronických cigaret

Tab. 22: Užívání nikotinových sáčků v průběhu posledních 12 měsíců

Tab. 23: Frekvence užívání nikotinových sáčků

Tab. 24: Frekvence užívání nikotinových sáčků v průběhu posledních 30 dnů

Tab. 25: Sehnání nikotinových sáčků

Tab. 26: Užívání HHC produktů v průběhu posledních 12 měsíců

Tab. 27: Frekvence užívání HHC produktů

Tab. 28: Frekvence užívání HHC produktů v průběhu posledních 30 dnů

Tab. 29: Sehnání HHC produktů

Tab. 30: Užívání CBD produktů v průběhu posledních 12 měsíců

Tab. 31: Frekvence užívání CBD produktů

Tab. 32: Frekvence užívání CBD produktů v průběhu posledních 30 dnů

Tab. 33: Sehnání CBD produktů

Tab. 34: Užívání kratomu v průběhu posledních 12 měsíců

Tab. 35: Frekvence užívání kratomu

Tab. 36: Frekvence užívání kratomu v průběhu posledních 30 dnů

Tab. 37: Sehnání kratomu

Seznam zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Dětský domov Polička, Výchovný ústav, střední škola a středisko výchovné péče Hostinné, Dětský domov se školou v Praze, Dětský domov, základní škol speciální a praktická škola Jaroměř, Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče Šumperk, Dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Dobřichovice, Dětský domov se školou Hamr na Jezeře, Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna Počátky, Výchovný ústav Brandýs nad Orlicí, Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna Višňové, Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Písek, Výchovný ústav a střední škola, Olešnice na Moravě

Seznam zařízení středních škol

Střední škola zdravotnická a sociální Chrudim, Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice

Dotazník „Závislostní chování u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy“

Vážení respondenti,

Jsem studentkou 3. ročníku oboru Speciální pedagogiky. Při tvorbě své bakalářské práce se zaměřuji na možné závislosti ohledně návykových látek u mladistvých v ústavní a ochranné výchově. Cílem tohoto dotazníku je, zjistit jaké návykové látky u mladistvých z ústavní a ochranné výchovy převyšují a kde návykové látky sehnali. Zároveň budu provádět komparaci s obecnou populací dospívajících

Tímto bych Vás chtěla požádat, zda byste si našli 5-10 minut pro vyplnění mého dotazníku a pomohli mi tím při tvorbě méjí bakalářské práce. Všechny otázky jsou povinné a u každé otázky je napsané, zda lze odpovědět jedna položka nebo více položek. Dotazník je zcela anonymní tudíž se nemusíte bát, že vaše odpovědi budou zveřejněné. Proto prosím odpovídejte pravdivě. Vaše odpovědi použiji pouze pro svoji bakalářskou práci.

Tabákové výrobky

1. Kouřil/a si tabákové výrobky v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

2. Jak často kouříš tabákové výrobky?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

3. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů kouřil/a tabák?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

4. Kde si cigarety sehnal/a?

- Kamarádi

- Internet
- Obchod
- Rodina
- Jiná: kde?

Alkohol

5. Pil/a si alkohol v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

6. Jak často užíváš alkohol?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

7. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů pil/a alkohol?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

8. Kde si alkohol sehnal?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina
- Jiná: kde?

Marihuana

9. Užíval/a si marihuanu v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

10. Jak často užíváš marihuanu?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně

- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

11. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů pil/a alkohol?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

12. Kde si marihuanu sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina
- Jiná: kde?

Drogy

13. Užíval/a si drogy v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

14. Jak často užíváš drogy?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

15. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a drogy?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

16. Které drogy to byly?

- Kokain

- Pervitin
- LSD
- Heroin
- Lysohlávky
- Extáze
- Jiné: Jaké?

17. Kde si drogy sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina
- Jiná: kde?

Elektronické cigarety

18. Kouřil/a si elektronické cigarety v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

19. Jak často kouříš elektronické cigarety?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

20. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů kouřil/a elektronické cigarety?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

21. Kde si elektronické cigarety sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina

- Jiná: kde?

Nikotinové sáčky

22. Užíval/a si nikotinové sáčky v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

23. Jak často užíváš nikotinové sáčky?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

24. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a nikotinové sáčky?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

25. Kde si nikotinové sáčky sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina
- Jiná: kde?

HHC produkty (sladkosti, oleje, květy)

26. Užíval/a si HHC produkty v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

27. Jak často užíváš HHC produkty?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

28. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a HHC produkty?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

29. Kde si HHC produkty sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina
- Automat
- Jiná: kde?

CBD produkty (sladkosti, oleje, květy)

30. Užíval/a si CBD produkty v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

31. Jak často užíváš CBD produkty?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

32. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a CBD produkty?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

33. Kde si CBD produkty sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod

- Rodina
- Automat
- Jiná: kde?

Kratom

34. Užíval/a si kratom v průběhu posledních 12 měsíců?

- Ano
- Ne

35. Jak často užíváš kratom?

- Jednou v životě
- Jednou měsíčně
- Jednou týdně
- Denně
- Nikdy

36. Jak často si v průběhu posledních 30 dnů užíval/a kratom?

- Každý den nebo téměř každý den
- Několikrát do týdne
- Nejméně jednou týdně
- Méně často než jednou týdně
- Nikdy

37. Kde si kratom sehnal/a?

- Kamarádi
- Internet
- Obchod
- Rodina
- Automat
- Jiná: kde?